

Ntirè nè Bèboŋ nè MÀTIYÒ

*Ntirè nè bèboŋ nè Màtiyòènə sə tsə' də Jisòos
 ñkum ñgà gém bwìŋ nè Nwì à kà' də yi nè vèə
 nə. Nà' sə tsə' də bum sə Jisòs à gù sə, à ye bum
 sə wo ànə còm yà' ndzənə ñwàk rùk nè zəm nə,
 ya bwìŋ riŋ də yi ñkum nə nè zìnə.*

*Nwàk ènə togè Jisòs də nà'a cicà nè għaj nè yi
 tse' ḥajg ñgħotsòho reñsə fa bwìŋ lùuk Nwì yi nə.
 Yi tse' ḥajg sə' yi ñgħotsòho fa bwìŋ nzak gaġ ñkum
 Nwì.*

*Ngwì Bù nè Jisos Krest A Tesə BohòWo
 (Luk 3:23-38)*

¹ Yè'e mvè'nè ñgwì bù nè Jisos Krest à tesə bohòwo à ye. Jisòs à tesə bohòngwì bù nè Devìd. Devìd à tesə bohòngwì bù nè Abràham.

² Abràham dzə Azik;
 Azik dzə Jàkop;

Jàkop dzə Judà bə bwe ma ye wèn̄.

³ Judà à dzə Perè bə Zerà. (Liŋ ma àwo à ye də Tamà.)

Perè dzə ye Hezròn;
 Hezròn dzə Ràm;

⁴ Ràm dzə Aminadàp;
 Aminadàp dzə Nasòn;
 Nasòn dzə Samòn;

⁵ Samòn dzə Bowàs. (Liŋ ma Bowàs à ye də Rahap.)
 Bowàs dzə Obè.

(Liŋ ma Obè à ye də Rus.)

Obè nə à dzə ye Jesì;

⁶ Jesì à dzə ŋkum Devìd yi.

Devìd nə dzə Sòlomù. (Ma Sòlomù nə ànə ye to
me ŋgwe Yùriyà sè').

⁷ Sòlomù dzə Rèhobòm;

Rèhobòm dzə Abijà;

Abijà dzə Asà;

⁸ Asà dzə Jéhosafà;

Jéhosafà dzə Joràm;

Joràm dzə Uziyà;

⁹ Uziyà dzə Jotàm;

Jotàm dzə Ahàs;

Ahàs dzə Hèzikayà;

¹⁰ Hèzikayà dzə Mànasi;

Mànasi dzə Amòn;

Amòn dzə Jòsayà;

¹¹ Jòsayà dzə Jèkòniyà bə bwe ma ye wèŋ. Yi
à dzə yà' ghà nè bùu Babilòn wèŋ à kè ko kùrə
lòbùu Izùre wèŋ la'wo co ŋkwèŋ yà'a.

¹² Ghà nè wo ànə jəŋ lo me wo mvwe' lak
Babilòn anə və'nə fana

Jèkòniyà dzə Seatì;

Seatì dzə Zérubabè;

¹³ Zérubabè dzə Abiyù;

Abiyù dzə Èliyakìm;

Èliyakìm dzə Azò;

¹⁴ Azòdzə Zadòk;

Zadòk dzə Acìm;

Acìm dzə Eliyù;

¹⁵ Eliyù dzə Eliyazà;

Eliyazà dzə Matàn;

Matàn dzə Jàkop;

16 Jàkop dzə Jòsep nè yi à ye ndu Mèri. Mèri nè yi à ye ma Jisòs, wo to yi mok də Krést. (A yà'a də, ñkum ñgà gém bwìñ.)

17 A yà'a də, ye jøŋ muni'ì Abràham kə dzeŋ muni'ì Devìd, yà' sə nìtsè' də tacicii bwìñ à ye hum-ncòp-kwè. Ye jøŋ bwi muni'ì Devìd kə dzeŋ mvè'nè wo à ko lòbùu sə mvwe' lak Babilòn fana tacicii bwìñ à ye sè' hum-ncòp-kwè. Ye ñga'a fa'nə kə dzeŋ mvè'nè wo à dzə Krést nə, a sè' hum-ncòp-kwè.

*Wo Dzə Jisòs
(Luk 2:7)*

18 Nsàp mandzè nè wo ànə dzə Jisòs Krést à ye mümvè' nè'e. Jòsep à sə sak ma ye Mèri gù. Yi kà nà' ntòsà jø fana Mèri nə tse' zùm bə ñàan Yònsè nè Rèreŋ nə. Bwìñ à rëeŋ də Mèri bə zùm.

19 Jòsep à ye ñwè nəmòk nè yi à sə gùgè bum ye pwe' bə mandzè nè kékurè. Fana yi kà dzəm də yi fa Mèri maré'tu mûtsétsə'rə bwìñ dzəm. Yi sə tsérə mümvè' nè yi nə co'rə fis bo sənə nzak gù nè bə Mèri tse' nə gée'.

20 Yi ànə sə tsérə bum yè'sə fana masinjà Tà Nwì vè bohòyi ndzə loò, nə dük fa yi də, <<Wùu Jòsep ñgwì bù Devìd, kà də wu wəp ñgòjə Mèri də yi ye ñgwe yo dük. Bùsè yi a tse' zùm yà'sə bə ñàan Yònsè nè Rèreŋ nə.

21 Mèri nə nə dzə mombam. Yi dzə nà', wù to fa yi linj də Jisòs, bùusè a yi nè yi nə fis bùu ye wèŋ mvwe' bùp awo sè wo gùu.>>

22 Bum yè'sə à sə ye vε'nə pwe'fo' ηgògù də ya yusè Tà Nwì ànə cep casə yà' m舅舅 cùhù ηgàà tsòhòbum ye wèn̄ bùuŋ və zinə. Wo à tsə' də,

23 <<Muwà'ηgwèŋ nè yi ka ηwèmbam riŋ yuk nə zuu. Yi nə dzə mwembam, wo to liŋ ye də Imanùwè.>> (Liŋ yà'sə də, Nwì cu venə wèŋ.)

24 Jòsep ànə yəəŋ və fana yi gʉ megu sə' muumvè'nə masinjà Tà Nwì anə tsok yi sə. Yi jəŋ Mèri ηgòye ηgwe ye.

25 Bə nà' à ka kè co ηgwe bə ndum be'lə lok tè yi dzə mo nə. Yi à dzə nà', Jòsep to fa nà' liŋ də Jisòs.

2

Bùu Ma Ntonùm Wèŋ Vèə

1 Wo à dzə Jisòs mvwe' mubuk lak Betèrèhem, mvwe' nzeŋgòn Jùdiyà. Ghà nè wo à dzə yi nə, à ye ηga Heròcu ηkum yi. A ka ηkùuŋ sap fana bùu səmok sə wo rì fāha ηkèŋkàŋ wèŋ və ma ntonùm. Wo à kè dzèŋ mvwe' lak Jòrosalèm,

2 wo fek də, <<Nkum bùu Jus wèŋ nè wo dzə yi nə fòle? Vès yə ηkèŋkà ye ηga nà' tesə kok ma nùm fana vès vè də vées kə kuksə yi.>>

3 Nkum Heròànə yuk bum yè'sə fana yà' fa yi ηgə' vε'ε wùriŋ. Yà' fa bùu sə mvwe' lak Jòrosalèm pwe' ηgə' sə'.

4 Fana yi to benə ηgàà fa satikà' sə ghaŋ sə wo fagè Nwì satikà' muumvwe' ndap Nwì nè ghaŋ nə, nə ye bə ηgàà yə'rè fa bwìŋ lùk wèŋ. Yi to benə yà' mvwe' mó'fis, nə fek yà'wèŋ dük də, <<Wo à də wo nə dzə Nkum ηgà gém bwìŋ nə yè'e ma nə fò?>>

5 Wo dük fa yi də, <<Mvwe' buk lak Betèrèhem nè mvwe' nzeñgòn Jùdiyà. Bùsè ñgàa tsòhòbum Nwì wèŋ à còm nònsə ve'nə də,

6 <Mbuk lak Betèrèhem nè mvwe' nze Judà, wù ka bùusè ñkèŋkum sè mvwe' nze Judà pwe' wù jə'rə ghak.

A ve'nə bùusè ñwè nè mantombì mòok nə tesə bohòwù nè yi nə sə jəŋ ñkərè bohòbàus am Izùre yi.> >>

7 Nkum Heròànə yuk me ve'nə fana yi to swihi lo bùusè sè wo və ma ntonùm sə mvwe' mok. Yi fek tsə'rə yà'wèŋ ghà nè wo anə ye ñga sèŋ nə ko' nə bèbonj.

8 Yi ànə fek wes wo fana yi dük fa yà'wèŋ də, <<Wèenj du mvwe' lak Betèrèhem sə. Wèenj kè dzèenj, wèŋ lap tse' mvwe' sə mo nə cu sə bèbonj. Wèenj yə yi, wèŋ gʉ co mʉ riŋ ya mʉ nə geŋ kə kuksə yi yàm sə'.>>

9 Wo ànə yuk ve'nə, wo lo. A kè wès mandzə, wo ye fe'lə sè nə sèmok. Anə ye megu sè' ñkèŋkà nè wo à yə nà' ma ntonùm nə. Nà' à sə lòmantombì wo tètè nà' kə tèəŋ mam mvwe' sə mo nə cu sə.

10 Wo à kwa, ni' mòk boŋ wo ve'ε nsàp mòk, mvəsə wo ànə ye ñkèŋkà nə!

11 Wo ni lo mʉnda'à anə, nə ye mo nə bə ma ye Mèri. Wo tèəŋ bə tumfərə, nə kuksə mo nə. Wo muk bàam awo, nə fis dasə fa mo nə bum sèmok. Bum sè wo à fa yi sè à ye nsàp mbàm mòk nè wo togè nà' də guù. Bə nsàp làmindrà mòk nè wo to nà' də frankisì. Nə ye bə nsàp mve' nəmòk nè wo togè nà' də meè.

12 Anə geñ, Nwì tipsə wo ndzənə lo də yà'wèenj kà bohòj Kum Heròmok bwìñ fohòlòfe'lè. Wo à bë' mandzè nè zok, nə foho lo la'à wo.

Wo Cañsə LòJisòs Mvwe' Lak Ijìp

13 Bùu yè'sə ànə lo wes me fana masinjà Tà Nwì kə cep bohòJòsep ndzə loòdə, <<Lòkok mñtsə, nə jəñ mo nə bə ma ye, wenə wèenj cañ lo mvwe' nzenjgòn Jìp. A kə dzèñ fo', wèñ cum tètè nùmbu nè mñ tsə' weñ də wèenj bwi foho və ñkuñ. Mù dñk yè'sə bùusə ñkum Heròo nə lap mandzè də yi zə nà'.>>

14 Jòsep à lòkok nòoñ, nə jəñ mo nə bə ma nə wèñ pwe', wo cañ lo nooñ mvwe' lak Ijìp anə ndzəmè.

15 Wo à cu fo' tètè Heròkpù. Yè'sə ànə ye ve'nə ya yusè Tà Nwì ànə cep casə cùhu ñgàa tsòhòbum Nwì wèenj ye zìnə. Yusè wo à cèp sə à ye də, <<Mù a to fis vè mo àm mvwe' nzenjgòn Ijìp.>>

Nkum HeròZə Wes Bèbweñke' Wèñ

16 Ghà nè Heròànə riñ ñga'a də bùu sè ma ntonùm wèñ sə bòrə yi lañ fana ntum yaañ yi wùriñ. Yi fa ñàñ də wo lo mvwe' lak Betèrèhem nə ye bèbwe buhu lak sè yà' kñep fo' pwe', nə zə bweñke' sè mbømbam. Yi də wo zə sè wo lùumñgòn ba nə foho və ma ñkwèñ pwe'. Yi à sə cèp yè'sə, yi sə fuhù lo bə mvèk nè bùu sè wo à vè ma ntonùm wèñ à tsə' yi də sè nə à tesə nə.

17 Yè'sə ànə gù fana yusè Jèrèmiyà nè yi à ye ñgà tsòhòbum Nwì ànə cep bùuñ və zìnə. Yi ànə cep də,

18 <<Ngì mòk sè yuhu vè mvwe' lak Ramà.
 A ñgì ñgùñ bè wañ ve'e nèbùp.
 Recà sè wa bwe ye wèñ.
 Yi sè wa yà' nsàp nè wo tsëpsè yi bùè,
 bùusè wo kpù wes pwe' nè pwe'.>>

Jòsep Bè Mèri Fèsè Ko' Jisòs Sè Ijìp

19 Herònè ànè kpù fana masinjà Tà Nwì à
 vè bohòJòsep ndzè loòmvwe' nzengòn Ijìp anè
 sèmok,

20 nè dük fa nà' dük dè, <<Lòkok mûtsè, nè jèñ
 mo nè bè ma ba fo'. Wenè wèñ bwi lo mvwe'
 lak Izùre, bùusè bùù sè wo ànè sè lap mandzè
 dè wo zè mo nè sè a kpù wes pwe' lañ.>>

21 Fana Jòsep lòkok, nè jèñ ma mo nè, bè mo
 nè wèñ bwi foho vè fe'lè mvwe' lak Izùre.

22 Jòsep ànè yuk dè Acilaòa kok gañ tè' ye
 Heròco ñkum Jùdiyà yi fana yi wèp ñgòcu
 mûmvwe' ànè. Wo à kè tipsè fe'lè yi ndzè
 loòsèmok fana yi lo kè cum mvwe' nze Galìli.

23 A kè dzèñ fo', yi ci lak ye mûmvwe' nèmòk
 nè wo to fo' dè Nazàre. Yi ànè gù ve'nè fana
 yusè ñgàa tsòhòbum Nwì wèñ à cèp bùñ
 vè zìnè. Yusè wo à cèep sè dè, <<Wo nè to fa mo
 nè liñ mok dè ñwè lak Nazàre.>>

3

*TsètsòhòNè Jon
 Ngà Bàptesè Bwìñ
 (Mak 1:1-8; Luk 3:1-9, 15-17; Jon 1:19-28)*

1 Mvèk ànè à ye, ñga Jon ñgà bàptesè bwìñ à
 vèø, nè sè tsoho nzak Nwì. Yi à sè cu sè ñgøà,

bwìŋ sè tesə və mvwe' nzeŋgòn Jùdiyà nè sè kə yuk yusè yi sè cèep.

² Yi à sè tsòho dük də, <<Wèeŋ kupsə, nè bwi fa bùp awèŋ ɳkwèŋ, njo nè gaŋ ɳkum sè mħbu kħəp ɳgòye sè nzeŋgòn feŋ laŋ.>>

³ Nwè nəmòk à ye ɳgà tsòħòbum Nwì taŋntèŋ nè liŋ ye à ye Izayà nà'a à dük də,

<<Ngì ɳwè nəmòk sè cèp torə vè sè ɳgəà, nè sè yuhu də,

<Għi tsə'rə fa Tà Nwì mandzə ye,

rəŋsə tsə'rə fa yi bwe cwèe mandzə ɳgògì cà ca. >>

Yi à sè cèp yè'sə ɳga yi sè dük ya'sə Jon ɳgà băptesə bwìŋ nè.

⁴ Jon à sè ni nsàap cèek mok sè wo à sè għi yà' bə nwèes nàm nəmòk nè wo togħi nà' də kàme. Yi à ni tse' korə ɳgħup sè mbwèe yi. Yi à sè zu ɳgwim bə nu.

⁵ Bwìŋ à tesə vè mvwe' lak Jòrosalèm nè ye nzeŋgòn Jùdiyà pwe' ɳgòkə tsèŋ yi. Mok sè və mvwe' lak sè yà' kħəp ndzəp Jòridàŋ pwe'.

⁶ Wo à vè, nè dük də wo kəācū bə bùp awo laŋ fana yi băptesə yà'wèŋ sənə ndzəp Jòridàŋ nè.

⁷ Jon à yə ɳga bòp bħi Faràsi bə bòp bħi Sadusì wèŋ sè kpəəŋ vèə də yi baptesə wo. Yi dük fa yà'wèŋ də, <<Wèeŋ ɳgħi bħi no, tsə' weŋ ɳga'a ndà də wèeŋ caŋ, nè swirə ɳgħi' nè Nwìi nè fa bwìŋ è?

⁸ Wèeŋ għi yusè aco yà' ni tsok də wèeŋ bwìŋ fa bùp awèŋ ɳkwèŋ laŋ.

⁹ Wèeŋ kà də wèeŋ sè tsərə də wèeŋ nè swirə bħuhsə wèŋ sè dħuħu də, <Tàcici avès à ye

Abràham> dük. Bùsè mù sè tsè' weñ də aco Nwì jèñ liis yè'e, nə gù fa Abràham bwe bə zeñ.

¹⁰ Yuk a. Njàm nə nòsə kù' ḥgògbè' màk tə nə sè mbwè. Tə nè fòpwe' nè nà'a kà-a nto'o sè bèboñ zèm, wo nə gbe' mak nà' sè nze, nə te' teñ gèsə nà' sè misè.

¹¹ Mu bàptesə mègù yàm bwìñ bə ndzəp ḥgònitsè' də wo a bwìñ fa bùp awo ḥkwèñ lan. Nwè nè yi nə və mañkwèñ mùu nə baptesə bwìñ ye bə Yòñsè nè Roreñ nə nə ye bə mis. Yi yam ghak mu yi. Mu ka yè'e kèkùrè co mù bék fa yi kùunçgùp ye yeñ.

¹² Yi tse' wàam nzañ ye ndzə bohòyi ḥgòcìs nzañ bə zeñ. Yi nə nəmsə nzañ sè mu tåpə, nə teñ dzèdzèø sè sè mvwe' mis nè nà'a kà liìgè.>>

*Jon Bàptesə Jisòs
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)*

¹³ Mvèk nè Jon à sè bàptesə bwìñ ànə à ye fana Jisòs ye'e me'rə nzençgòñ Galìli, nə lo mvwe' ndzəp Jòridàñ. A kè dzèñ fo', yi kə ye Jon də nà'a baptesə yi.

¹⁴ Jon lap mandzè ḥgògù də ya Jisòos teñsə. Yi dük fa Jisòs nə də, <<A nə ye co wu bàptesə mu wù, wù sè və bwìñ də mu bàptesə wu mù yè'sə va?>>

¹⁵ Jisòs dük fa nà' də, <<Mu rì ve'nə sè' lan, bàptesə mu ntèñ. Bùsè a gù-a ve'nə ye də a gù yà'sə yusè yà'a kèkùrè bohòNwì.>> Yi ànə dük ve'nə, Jon nə dzəm.

¹⁶ Mvèk nè wo ànə bàptesə wes yi ntèñ fana Jisòs tesə kok sè ndzəpə anə. Ntòbu à mùhu

nòoŋ to. Yi ye ɳga Yòŋsè nè Nwì nè tsø tesø vè mbwa co kækəbùŋ, nè kè naaŋ yi mʉtuhù.

¹⁷ Anø geŋ, ɳgi mòk cep tsoŋ mʉbu anø dø, <<Nè'e mo àm nè mʉ dzøm yi sø ntʉʉ mʉ. Mʉ kwagè bohòyi ve'ɛ wùriŋ.>>

4

Satà Mùmsø Jisòs (Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

¹ Yòŋsè nè à jø lòJisòs mvwe' sømok sø ɳgøà dø ya Satà nè yi ɳkum ze' nø mumsø ja'a nà'.

² Ghà nè yi à cu fo' ndzøm hum kwè bø marañ sè' hum kwè ɳga yi ka mʉzøp yumok kè cùhù gesø lok fana njè yaŋ yi.

³ Fana Satà nè vø bohòyi, nø duk fa Jisòs dø, <<A ye-a dø wu mo Nwì, cep-a ya lìis yè'ɛ bʉʉŋ na bœŋ ɳga wu zʉ.>>

⁴ Jisòs à duk føsø fa nà' dø, <<Wo à còm nòŋsø ndzønø Nwàk Nwì duk dø, <Kaco ɳwè cum megu bʉʉ ɳàaŋ zuzʉ yeŋ.>>

⁵ Anø gèŋ, Satà nè jø lo Jisòs mvwe' ntʉm lak nè rørøŋ nø. Ntʉm lak nè rørøŋ nà'nø, a lak Jòrosalèm. Yi kè tes nà' mʉ ndündap Nwì nè ghaŋ nø, mvwe' sè yà' sàp wùriŋ,

⁶ nø duk fa Jisòs nø dø, <<A ye-a dø wu mo Nwì, wù li gbʉ tsoŋ lo-a sø nze-ɛ. Bʉsø yà' cu ndzønø ɳwàk Nwì dø, <Nwìi nø fa masinjaa ye ɳàŋ ɳgøjø ɳkørø bohòwù, dø yà'wèen kotse' wu mʉtsø bø bo awo ya wu nø kà kù nø kù ta.>>

⁷ Jisòs cep føsø fa yi dø, <<Nwàk Nwì sø duk sè' dø, <Wù ka tse' ɳgøbʉə ja'a Tà nè yi Nwì yøyeŋ.>>

8 Satà nè jèn mali lo yi mʉmvwe' tu nda mòk nè nà' sàp lòmutsè ve'e wùrinj. Wo à tèen mbwa, yi niŋ tsok fa Jisòs lak bə ghàak sè sənə nzeŋgònè'e pwe'.

9 Yi dük fa nà' də, <<A ye-a ɳga wù tèen-na bə tumfərə, nə kuksə mʉ fana bum sè wù sə yə yà' yè'e pwe', mʉ nə fa wu yà'.>>

10 Jisòs dük fa nà' də, <<Satà, coho gesə fo'. Nwàk Nwì sə dük də, <Nwè tse' ɳgòkùksə mègù Tà nè yi Nwì ye, nə fak megu sè' bohòyi yiìyi.>>

11 Yà'a mvwe' sè Satà nə à mè'rə Jisòs, nə lo. Masinjàa Nwì wèn və, nə kə jèn ɳkərè bohòJisòs nə.

Jisòs Yèto Fàk Mvwe' Nzeŋgòn Galìli

(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

12 Jisòs ànə yuk də wo nisə Jon ndapndzəm fana yi ye'e lo yuye mvwe' nzeŋgòn Galìli.

13 Yi à ka mok mvwe' lak ye Nazàrε cum. Yi à kè cu mok mvwe' lak Kàpanùm. Kàpanùum mʉlak mòk nè nà'a ɳgu tèm Galìli. Tse' nze nə fo' bùu Zebulòbə bùu Naptalè wèn.

14 Yi à kè cu fo' ya yusè ɳgà tsòhòbum Nwì nè liŋ yee Izayà à cèep ye zìnə. Yusè yi à cèp sə də,

15 Nze bùu Zebulòbə bùu Naptalè

nè nà' kʉəp mvwe' ndzəp nè ghaŋ, nè nà'a ɳga wù to cásə Jòridàn. Wo togè nze nə də

Galìli, lak bʉ mvumvum wèn.

16 Wèn sè wèeŋ cugè sənə ndzəm, wèn a yə marəŋ mòk nè ghaŋ.

Mareŋ nə nə rεεŋ bohòwèŋ sè wèŋ à sə cu sə mvwe' nzeŋgòn̄ ñgə' kpù y'a.

¹⁷ A yè jə mvèk ànə, Jisòs sə tsoho kε' ncèp ye. Yi sə dük də, <<Wèen̄ kupsə, nə bwi fa bùp awèŋ ñkwèŋ, bùusə gaŋ ñkum sè mubu kuəp ñgòye sə nzeŋgòn̄ fεŋ laŋ.>>

*Jisòs To Ngàa Fàak Ye
Sè Mantombì Kwè
(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)*

¹⁸ Mvəsè Jisòs à sə gì ñgù tèm Galìli fana yi ye ñwè nəmòk bə moma ye wo ba. Wo à ye Saimù (nè wo togè yi sè' də Pità) bə Andrù. Wo à ye ñgàa ko fuk ñga wo sə fuk bə ram. ¹⁹ Jisòs dük fa yà'wèŋ də, <<Wèen̄ be' və mə ya mə yə'rə weŋ ñgòko jə və fa mə bwìŋ.>>

²⁰ Wo à yuk vε'nə ntèŋ, wo me'rə mak noŋsə ram awo sə, nə yuŋ lo yi.

²¹ Yi à lòghàr, yi ye fe'lə mok sè' bwìŋ ba. A ye sè' bwe ñwè nè mò'fis. Liŋ awo à ye Jem bə Jon. Liŋ tè' awo à ye də Zebèdi. Yi à yə wo ñga wo cu sə ñgwesè bə tè' awo nə wèŋ ñga wo sə gùhù tsə'rə ram awo. Jisòs to wo.

²² Wo à yuk ntèŋ, wo me'rə ñgwes awo bə tè' awo sè', nə yuŋ lo Jisòs nə.

*Jisòs A Yə'rə Bwìŋ,
Nə Guŋsə Ngàa Yiyan̄ Wèŋ*

²³ Jisòs à kε' nzeŋgòn̄ Galìli pwe'. Yi sə yə'rə bwìŋ mumbwé' ndap píriyà bùu Jus, nə sə tsoho Ntirè nə Bèboŋ nə nà'a bə nzak gaŋ ñkum Nwì nə. Yi à sə guŋsə bwìŋ bə nsàp yiya nə fòpwe' nə wo à tse'.

24 Bwìŋ à yuk lòwes yusè yi à sè gù sè mvwe' lak yà'sè, nè ye mvwe' nze Siriyà nè pwe'fo'. Yà'sè à gùu, wo sè jè vè fa yi bùu sè wo à tse' nsàp yiyan nè fòpwe'. Mok à ye bùu sè yònṣè ze' à ye ndzè ni'i wo, sè wo sè gbù nònò' bə sè wo à kpù sak ke' ni' mamòk wèŋ pwe'. Wo à jè vè wo ve'nè, yi gu wo pwe', wo gun.

25 Mfèŋ-bwìŋ à tesə, nè sè yuŋ lo yi. Bùu yè'sè à tesə vè mvwe' Galili, Dikàpolis, Jòrosalèm, Jùdiyà nè ye ma ndzəp Jòridàŋ mamòk.

5

*Jisòs Tsòho Nza' Nwì
Mu Ndàhà
(Luk 6:20-23)*

1 Jisòs à yè mvè'nè bwìŋ à kè mà wùriŋ fana yi kok lo mħmvwe' nda nəmòk. Ngàa fàak ye wèŋ à kè għum yi gharr fana yi cum tsoŋ nze,

2 nè yeto ηgħoye'rə wo duk də,

Kwəkwa Nè Nà'a Zinə
3 <<A reñsi bohòbùu sè wo rì də wo ka kèkurè bohòNwì yeŋ, bħusse tse' gaŋ sè mħbu nsàp bħi ànə.

4 A reñsi bohòbħu sè wo sə te', bħusse Nwì nè yisə fa wo ndzəplis awo.

5 A reñsi bohòbħu sè wo fùə, bħusse Nwì nè ghaksə wo bə yusè yi à kà' də yi nə fa bħu ye wèŋ.

6 A reñsi bohòbħu sè tsətsərə awo cu ghak ħjkunji ηgħoġu yusè yà'a kèkurè bohòNwì, bħusse Nwì nè kè ze'sə wo bə yusè wo sə tsərə sə.

- ⁷ A reñsi bohòbùu sè wo koksəgè manziñ bohòbwìñ, bùusè Nwì nè koksə manziñ bohòwo sè'.
- ⁸ A reñsi bohòbùu sè wo tse' ntum sè rəreñ, bùusè wo nè kè yə Nwì bə lis.
- ⁹ A reñsi bohòbùu sè wo fagè fifi mətsətsə'rəø bwìñ, bùusè Nwì nè to wo də bwe ye.
- ¹⁰ A reñsi bohòbùu sè bwìñ sè yeñsə wo ŋgə' njo nè wo sə gù yusə yà'a kèkurè bohòNwì, bùusè tse' gañ sè məbu sə nsàp bù ànə.
- ¹¹ <<A reñsi bohòwèñ ŋga bwìñ sè yàk weñ, sə fa weñ ŋgə', nè sə ci' nsàap mvwées sè bəp pwe' mə tuhù wèñ njo nè wèñ sə yù mandzè àm.
- ¹² Wèñ kwa, nè kà fù' bùusè wèñ nè kè tse' lèlak məbu ŋkùñntèñ. Yà'a mègù sè' mvè'nè wo ànə yeñsə ŋgàa tsòhòbum Nwì wèñ sè wo à ye to mantombii wèñ ŋgə' sè' ve'nə. >>

*Ngàa Gan Nkum Nwì Wèñ
Ye Co Ci' Bə Mareñ
(Mak 9:50; Luk 14:34-35)*

¹³ <<Wèñ co ci' bohòbwìñ sə nzeñgòn pwe'fo'. A ye-a ŋga ci' cwè'lə bəp, mandzè nè ŋgògù yà' lùm fe'lə kà mok ye. Yà' kà fàk mok tse', wo nè ke'mak yà' sə nze, mangòn nəñ ca kù mbwa.

¹⁴ <<Wèñ co mareñ bohòbwìñ sə nzeñgòn pwe'fo'. Wo ci tes-a lak mətu nda, kaco yà' ye sèswhì yen.

¹⁵ Kaco ŋwè bwe' laàm, nè swihi nà' sənə tasà yen. Yi nè tes nà' mənə yumok jəja ya nà'a sə reñ bohòbwìñ mə nda'à anə pwe'.

¹⁶ Yà' mègù sè' ve'nə də wèñ gù mareñ awèñ reñ bohòbwìñ. Nà'a reñ ya ŋga wo yə bəbo

àwèŋ nè wèŋ sè gùu, wo kuksə Tè' awèŋ nè yi cu mubu.

Yøyø'rø Nè Bø Nzak Lùk

17 <<Kà dè wèen tsəm dè mÙ a vè ñgòlèsə lÙuk Musì nè ye bum sè ñgàa tsòhòbum Nwì wèŋ à yø'rø fa bwìŋ yà'a dÙk. MÙ a ka ñgòlèsə yà' vø, mÙ a vè ñgòkè gÙ fàak am dø ya bwìŋ riŋ dø, yusè wo à yø'rø sè yà' kùrø lòbø zeŋ.

18 Wèen yuk, nè tsørø tse' yusè mÙ sè cèp yè'e bøboŋ. A ye-a ñga ntòbu bø nzeŋgøŋ cu mali mvè'nè yà'a yè'e, ye dø mÙbè'lè yumòok nè kà ndzønø lÙk nè mò'fis momjo ve' coho tesø yuk. A nè kà cohòyuk tètè fàak awo kø me ñkuŋ.

19 Ye dø a ye-a ñga mÙbè'lè lÙk mègù-a momjo ve', ñwè kà nà' nònsø, nè yø'rø fa bwìŋ sè' dø wo kà nà' sè' nònsø, fana ye dø ñwè ànø nè ye momntilip mvwe' gaŋ ñkum Nwì. Nè ye sè' dø, a ye-a sè' ndà pwe' nè yi noŋsø lÙk sø, nè yø'rø fa bwìŋ ñgònònsø yà' sè' fana ñwè ànø nè ye ñwè nè ghaŋ mvwe' gaŋ Nwì.

20 MÙ sø tsø' fa weŋ dø, kaco wèen nè cu mvwe' gaŋ Nwì yeŋ tse' ñga wèŋ dzøm zìnø ñgògÙ yusè yà'a kékùrø bohòNwì nè ghak casø mvøsø ñgàa yø'rø bwìŋ lÙk nè ye bùu Faràsi wèen gùgøø.

Jisòs Yø'rø Fa Bwìŋ Bø Nzak Jèjò' (Luk 12:57-59)

21 <<Wèŋ ànø yuk dø wo à dÙk fa bÙ njamòk wèŋ dø, kà dø ñwè zø ñwè dÙk. Dø a ye-a ñga ñwè nømòk zø mòk fana wo nè jøŋ vø yi mvwe' nzak.

22 Mù sə tsè' weñ nè ñga'a nè'e də, a ye-a ñga ñwè nəmòk jòk bohòmòk wà jì njo, yi nə tse' nzak. Nə ye sè' də a ye-a sè ndà, ñga yi to-a moma ye mòk də <Wu yu nè wà> fana yi nə ye li kañsurù ñkuñ. Nə ye mali sè' də, a ye-a ñga ñwè to ñwè nəmòk də <Wùu lèm>, fana yi tse' ñgə' nè ñgòkè sə sə misè.

23 Ye də a ye-a ñga wù də wu kuksə Nwì bə fəfa yò, nə kə dzeñ-a mvwe' kàm nè wo fagè Nwì fəfa mbwa nə fana wù tsərə kok də moma yo mòk tse' jèjòk bohòwù,

24 wù me'rə tes yusè wù anə də wu fa sə fo', nə lo kə mesə və weñ moma yònə. Wenə mèsə ñkuñ wù bwi və, nə kə fa Nwì fəfa yònə.

25 A ye-a ñga ñwè nəmòk də yi gʉ nzak wenə mʉ kot, boñ ghak də wenə mesə bə mvèk nè wèñ ka mʉ kot anə ntòkə dzeñ. Bʉsè wu kə dzeñ mʉ kot, yi nə fa wu ndzə bohòñgà sak nzak. Ngà sak nzak nə nə fa wu bohòñgàa tàm wèñ fana wo nisə wu ndapndzəm.

26 Mʉ tsè' wu yusè zìnə də wu nə cum mam mbwa tètè tse'ñga wù làk wes mbàam sə, dolà kà cu ñkuñ wù tesə.

Nzak Sàhà

27 <<Wèñ ànə yuk lañ də wo à dʉk də, ñwèè kà nto ko.

28 Nè ñga'a nè'e mù sə tsè' weñ də, a ye-a ñga ñwè nəmòk kʉk mègù-a ñwàñwè bə lis də ñwà nè'e bòco bə nà' nooñ fana ye də yi ko nto bə nà' sə ntʉñ yi yà'sə lañ.

29 Ye də a ye-a ñga lis yo sè ma mòk sə gʉ-a wu ñgògʉ bʉp fana wù fis mak tosə yà', a dzəm

nà' ye lis yo sè ma zu. Bògha' də ni' yònə bisə ma mòk ve'nə ntèŋ nə noŋsə nè də yà'a cum fo' lòoŋ, wù kə ni bə zeŋ mvwe' ŋgə' nè sə misè.

³⁰ Nə ye sè' də a ye-a ŋga bo ma zuu yo sə gù-a wu ŋgògù bùp fana wù gwe' tiŋ mak nà'. Bògha' nè də ni' yòo nə bisə ma mòk ve'nə ntèŋ nə noŋsə nè də nà'a cum fo' pwe', wù kə ni bə zeŋ sə misè.

Nzak Ga'a Gù

(Mat. 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

³¹ <<Wo ànə dük sè' də, ŋwè nè yi dük-a də yi me'rə ŋgwe ye fana yi com fa nà' ŋwàk ndzə bohòdə yi mè'rə nà' laŋ.

³² Nə ye də mù sə tsè' weŋ ŋga'a də, a ye-a ŋga ŋwè me'rə ŋgwe ye, ŋga ka bùu njo nè də nà' sə yù mbəmbam sə mbiŋ yeŋ fana ye də yi gù ŋwà nə yi ŋkuŋ nà' ko nto. ŋwè nəmòok kə jə-a ŋwà nə wo me'rə yi nà'nə, ye də ŋgèŋgàŋ ko sè' nto.

Nzak Nkèŋ

³³ <<Wèŋ nà yuk sè' də wo à dük fa bù njamòk wèŋ də, ŋwèe nə kà wà kèŋ basè. Də yusè ŋwè kèŋ yà' bohòTà laŋ àlè yà' təəŋ megu ve'nə.

³⁴ Nè ŋga'a nè'e mù sə tsè' weŋ də a ye-a ŋga wù də wu kak tes yusəmok fana wù kà kèŋ lok nè kè' mò'fis. Kà də wu kęŋ ntòbu dük, bùusè nà'a yà'sə kapràk Nwì.

³⁵ Kà ŋgùp nze nè'e sè' kèŋ bùusè nà'a yà'sə mvwe' sè Nwì tes kùu ye. ŋwèe kà lak Jòrosalèm sè' kèŋ bùusè yà'a yà'sə ntum lak ŋkum nè ghaŋ nə.

³⁶ Nwèe kà tu ye sè' kèŋ lok, bùusè kaco wu gù kupsə riŋ to nùèmtu nè mò'fis ɳgòye fəfop kè seseŋ àlè' yeŋ.

³⁷ Yusè wù dük-a də wu cep pwe', yà'a ye megu <N bə Hai'> ba. A càsə-a mʉ mvə' ènə ye də yà' vè yà'sə mok bohòSatà.

Nzak Gù Fəsə Büp Bə Büp

(Luk 6:29-30)

³⁸ <<Wo ànə dük sè' də, lis bə lis, nzòn̄ bə nzòn̄.

³⁹ Nè ɳga'a nè'e mʉ sə tsè' weŋ də, ɳwè nəmòok gù-a wu büp, wù kà yi büp gù fəsə fa. A ye-a ɳga ɳwè nəmòk sam wu mbumbuk ma zʉ mpaanj, wù me'rə yi sam wu mbumbuk ma ɳkwìp sè'.

⁴⁰ A ye-a ɳga ɳwè somsə wu mʉ kot, nè jəŋ cèk yòfana wù me'rə yi jəŋ nè ndzə tsətsə'rə nè sè'.

⁴¹ A ye-a ɳga ɳgà tám mòk ko wu bə ɳjàŋ də wu bék bum ye, wù bék casə mvwe' sè yi də kùrə sə.

⁴² Nwèe ləŋ-a yumok bohòwù, wù fa yi. Nwè nəmòok dük-a də wu samsə fa yi yumok, wù samsə fa yi yà'.

Dzəm Bùu Sè Wo Bèŋgə Wu

(Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³ <<Wo ànə dük sè' də, dzəm ɳge' yo wèŋ, nè bəŋ bùu sè wo bèŋgə wu.

⁴⁴ Mʉ dük yàm ɳga'a də, dzəm bùu sè wo bèŋgə wu sə sè', nè sə ləŋ fa bùu sè wo sə yeŋsə wu ɳgə' wèŋ pìriyà.

⁴⁵ Wèŋ gʉ ve'nə, wèŋ ye bwe Tè' awèŋ nè yi cu mʉbu nə, bùusè yi gùgə nùm ye nà' sə to

bohòbùu sè bùp bè sè bèbonj wèn pwe' yeyérè. Nè ye fe'lè sè' dè yi gùgè mbùn li bohòbùu sè bèbonj bè sè bùp pwe' sè' yeyérè.

⁴⁶ A ye-a ñga wèn sè dzém mègù bùu sè wo sè dzém weñ, ye dè aco Nwì lak weñ bùu yà? A mègù-a bùu sè bùp sè wo ñgàa benè mbàam tas yà'a wo gùgè ka sè' ve'nè yeñ à?

⁴⁷ Nè ye dè a ye-a ñga wèen cepsə megú-a ñge' awèn, ye dè yusè wèn gù fis zok sè yè'sè yà? Mè dè bù pegè wèen gùgè sè' ve'nè àlaa.

⁴⁸ Wèn tse' ñgògù bèbonj bè bum pwe' mvè'nè Tè' awèn nè mubu gùgèø.

6

Kà Bum Njo Nè Bwìnj Ye Ñga Wo Kwasə Wu Gù

¹ <<Jèñ ñkérè dè wu kà fàha Nwì yo mantombìi bwìnj dè ya wo kwasə wu gù. Bùsə wu gù-a bum yè'sè mvwe' bwìnj ve'nè fana Tè' yo nè yi cu mubu nè kà wu làk.

² Ye dè a ye-a ñga wù dè wu fa ñwè nè yi ka yumok tse' yumok fana wù kà dè wu yém bùsə yà' ñkì dük. A yemgè nsàap ñkìi yá'sè ñgàa tè'èñkup yà'a. Wo gùgè ve'nè mvwe' ndap pìriyà bè ñgu mandzè dè ya bwìnj ye wo, nè kwasə wo. Mu tsè' weñ kek dè wo gù ve'nè yà'sè ye dè wo tse' wes lèlì' awo yà'sè lañ.

³ Bèbonj dè wu dzém-a ñgòfa ñgà jìñ yumok fana wu gù co bo ma mòok kà yusè bo ma mòk sè gùu rì.

⁴ Yà'a nè ye sèswhì, fana Tè' nè yi yegè mvwe' sèswhì nè nè lak wu.

*Nzak Pìriyà
(Luk 11:2-4)*

⁵ <<Nə ye də wèen cu ɳgògù pìriyà fana wèn
kà də wèen gu co ɳgàa tè'èŋkup yà'a dük.
Wo dzəmgè ɳgòlòkok təən mətsə, nə sə leŋ
pìriyà məmvwe' ndaap pìriyà nə ye mvwe' ga'a
ndumandzè wèn də ya bwìin ye wo. Mu tsə' weŋ
zìnə də nsàp bù ànə gu və'nə yà'sə, ye də wo tse'
lèlè' awo yà'sə laŋ.

⁶ Yusə də wu dzəm ɳgògù pìriyà fana wù ni lo
ndzə rum nda'à wù, nə kosə ncù, nə gu pìriyà
bohòTè' yo nè yi cu mvwe' sèswihì nə. Wu gù
mvè' ànə fana Tè' yo nè yi yègè bum sè yà'a
sèswihì nə nə lak wu.

⁷ Nə ye sè' də wèen cu ɳgògù pìriyà nə fana
wèn kà də wèen sə dühü yiskok yusə yà' ka fàk
tse' co bù pegè wèn dük. Wo tsərəgè yàwo də
wu leŋ-a, nə sə cep fəsə sè' yusə wu cèep sə tètè
àlè, Nwì yuk pìriyà nə bùh zeŋ.

⁸ Wèen kà də wèen ye co wo dük, bùhsə ɳkuŋ
wù sə muk cù ɳgòfek Tè' yo nə yumok fana ɳga
yi nə riŋ lo ye yusə wù sə dzəm bohòyi sə tè.

⁹ <<Ye də wèen nə sə leŋ məmvèk nè'e:
<Tè' avès nè wù cu məbu, kèkùksəə ye bə liŋ yo.

¹⁰ Gaŋ Nkum yòsə və.

Yusə wù dzəm də yà'a fak, wù gu yà' fak sə
nzenjòŋ sè' məmvè' nè wu gùgè bum yo
sə fak məbu.

¹¹ Fa a ves bəŋ sə vées nə zu yà' ntinə.

¹² Swì fa vées bùp avès sè' mvè' nè ves swì fagè
bùh sə wo gùgè ves bùp.

13 Né kà ves mvwe' sè co mèmumsè kè tseñ ves jè lò.

Mvwe' sè Satà nè cu, wù cañsø gesø fis ves fo'.*>

14 Bùsè a ye-a ñga ñwè gù wu bùp, wù swi fa yi fana Tè' yo nè yi cu mabu nè nè swi fa wu yòsè'.

15 Wu kà-a bwìñ bùp sè wo gù bohòwù swì fa fana Tè' yo nè kà wu yòsè' swì fa.

Nzak Dzè Zuzu

16 <<A sè' dè ghà nè wèñ sè dzè zuzu fana wèñ kà dè wèñ gù tse' si awèñ co ñwè nè njè sè ya yi, mvøsø ñgàa tè'èñkup wèñ gùgè yà'a dùk. Wo gù tse'gè si awo co njè sè ya wo ve'ë dè ya bwìñ ye riñ dè wo sè dzè zuzu. Mù sè tsè' fa weñ zìnø dè wo gù ve'nø fana ye dè wo tse' wes lèlè' awo yà'sè lañ.

17 Ghà nè wù cu-a dè wu dzè zuzu fana wù kwak si yo làan, nè swak tu yo bèbonj.

18 Ya bwìñ kà dè wù sè dzè zuzu rì. A riñ megu Tè' yo nè yi cu mvwe' sèswhì nè yiìyi. Tè' yo nè yi rìgè yusè yà' cu mvwe' sèswhì ènø nè lak wu yi.

Tse' Ghàk Ma Mabu

(Luk 11:34-36, 12:33-34)

19 <<Kà dè wèñ loksø ghàha awèñ sè nzeñgònø fèñ dùk. A fèñ mvwe' sè aco ndu bè nzèk nè ye ñgàa yè wèñ gù bùpsø yà'.

---

* **6:13 6:13** Aco ncèp ènø ye sè' dè, *Cañsø fis gesø lo ves mvwe' bùp*. Ñwàha mok sè zèm naañ gesø lo dè, *Gan ñkum sè yò, ñañ ye sè yò, kèkuk ye sè yò, mvèsè nè mvèsè*. Yà'a ye ve'nø.

20 Bògha' də wèeŋ loksə ghàha awèŋ le məbu. A mbwa mvwe' sè kaco nzək bə ndu nə ye ɳgàa yè wèŋ gə lok yà' yumok yeŋ.

21 Mù dük ve'nə bùusə mvwe' sè ghàha awèŋ cu-a fana ntum awèeŋ nə cum megu sè' fo'.

22 Lis yoo mareŋ nə ndzə ni'i wù yi. A ye-a ɳga lis yoo bèbonj fana ye də ni' yònə, nə rwiŋ bə mareŋ.

23 Yà'a sè' də a ye-a ɳga lis yo ka bèbonj yeŋ fana ye də ni' yòpwe' rwiŋ bə mandzəm. Ye də a ye-a ɳga ni' yo nə rwiŋ bə mandzəm ve'nə ye də a ɳguŋgai' ndzəm nə feŋ bùə.

*Nwì Nə Ye Mbàm
(Luk 12:22-31, 16:13)*

24 <<Kaco ɳwè fak ɳkwèŋ bohòmasà ba yeŋ. Yi nə dzəm fis mòk, nə bəŋ mòk kénə aco yi sə fak bohòmòk zinə nə kà mòk nə co yumok jə lok. Kaco wù fak bohòNwì nə ye bohòmbàm yeŋ.

25 Ye də mù sə tsə' weŋ də, kà də wèeŋ sə te' ke'ca bə yòŋsəə awèŋ njo zuzu bə nəno kénə də bə cèək sè ɳgònítse' mù ni'i wèŋ àlə' dük. Yam gha' ka yòŋsə ɳwè nə noŋsə zuzu yeŋ à? Nə ye sè' də yam gha' ka ɳgùpni' ɳwè nə casə cèk yeŋ à?

26 Wèeŋ kük ja'a na swiŋ sè yà'a məbu yè'e nè. Wo kà yumok mənzuù bìgè, nə kà sè' kük nə kà tāp sè' tse'. Wo ye-a sè ve'nə, Tè' awèŋ nè məbu fagè wo zuzu. Ghak yè'sə wèŋ kè swiŋ ε?

27 A məŋgorè wèŋ ndà nè də aco yi naaŋ gesə nùumbu mok mənə nùumbu ye də bùusə yi jìk yi ε?

²⁸ Bè ma nè cèk, wèŋ sə te' bə nzak cèk ye bùu yà? Tsərə a bə nzàamŋaŋ sè yà'a fomgè yè'e mʉumvè'nè yà'a kùkgèθ è. Wo kà ndàp caŋsègè, nè kà cèk sè' ba'.

²⁹ Ye də mʉ sə tsə' wenj də a megu-a sè ɳkum Sòlomù bə ghàha ye sè yi à tse' sə pwe', yi à ka nsàap cèk mòk co nzàamŋaŋ yè'sə ni yuk.

³⁰ A ye-a də ɳgaŋ sè wà sè aco wù ye yà' ntinə, a ye zònŋ ɳga wo tèŋ səsə yà' lanj yè'e Nwì sə jəŋ ɳkərè bohòwo və'nə, ye də kaco yi jəŋ casə ghak ɳkərè bohòŋwè yenj à? Oòbùu am wèŋ, wèŋ ka Nwì ntum awèŋ pwe' fa.

³¹ Bum yè'sə nə yeɛ nə və'nə fana kà də wèŋ sə te' ke'ca də vèes nə zu kok yè'sə yà lε-ò, vèes nə no kok yè'sə yà lε-òkè də vèes nə jəŋ kok cèk yè'sə fòlε-òdùk.

³² Bùsè a làpgè nsàap bum yè'sə guguuŋ bùu sè wo ka Nwì riŋ. Bohòma njàwèŋ fana Tè' awèŋ nè mʉbu riŋ də wèŋ tse' ɳgòtse' bum yè'sə pwe' lanj.

³³ Làp to mantombì lε gaŋ ɳkum Nwì, nə ye ɳgòye kèkùrè mantombìi yi ɳkuŋ fana bum mok yè'e pwe' nə ye sè' sè yàwèŋ.

³⁴ Ye də ɳwèe kà də yi te' fa zònŋ dùk, zònŋ nə te' tu ye yi. Nùmbu nè fòpwe' tse' ɳgə' nje kèkùrè bə nùmbu nə.

7

Kà Nwè Nəmòk Sak (Luk 6:37-38, 41-42)

¹ <<Kà də wu sak ɳwè nəmòk dùk ya Nwii kà wu yòsè' kè sak.

² Mì dàk ve'nə bùusè Nwìi nè kè sak wu sè' mvè'nè wù sè sak bùu mok wèj. A sè' dè mvè'nè wu fà' fa bwìj fana yi nè fàk fəsə fa wu sè' ve'nə.

³ Njo nè wu kàkgè məjep nè jo nè nà' cu mə lisè moma yo, nə swi də bès tə nè ghaŋ cu mə lisè wùu yè'e bùu yà?

⁴ Kènə aco wù dàk fa to moma yo mòk də, <Tse' vesə lis ya mì fis fa wu mə jep nè mə lisè wu> nà'a, ɳga ɳkèŋkùm jep nə jep cu ma mə lisè wù yè'sə va?

⁵ Wèj ɳgàa tè'èŋkup wèj, fis to lə ntòjep nè ghaŋ nè mə lisè wù nà'a ɳkuŋ ya wu nə tse' mandzè ɳgòyə rì nè jo nè nà' cu mə lisè moma yo nə.

⁶ <<Kà də wu fa bùu sè wo bèŋ bum sè yà'a rərəŋ bə ma nè Nwì dàk, bùusè wo nə kà yà' co yumok jə. Wo nə nəŋ bùpsə yà' bə kù, nə bùŋ ko wu lù.

*Mandzè Nè NgòTse' Yumok
(Luk 6:31, 11:9-13)*

⁷ <<Leŋ Nwì ya yi nə fa wu, làap ya wu nə tse', kùum ya wo nə muk fa wu.

⁸ Bùsè ɳwè nè yi leŋ-a, ɳgèŋgàaŋ nə tse', ɳwè nè yi lap-a, ɳgèŋgàaŋ nə ye, ɳwè nè yi kum-a, wo nə muk fa ɳwè ànə.

⁹ Wèj sè wèeŋ tè'ε bwe, mòk cu yo nè ɳga mo ye leŋ-a beŋ, yi fa nà' lìs à?

¹⁰ Kènə mòok yo nè mo ye fek-a də nà'a fa yi fuk, nà' fa yi no-ε?

¹¹ A ye-a ɳga wèj sè wèeŋ bùp yè'e riŋ ɳgòfa bwe awèŋ bum sè bèbonj, ye də aco Tè' nè məbu

nə, nə fa bum sè bèboŋ bohòbùu sè wo lεŋ yi sə wèŋ wùriŋ.

¹² Bum yè'sə də yusè wu dzəm-a də bwìiŋ gʉ fa wu, wù gʉ fa wo sè' vε'nə. Yà'a yusè lùuk Musì bə ncèep ɳgàa tsòhòbum Nwì wèŋ pwe' sə cèp vε'nə.

*Mandzè Lùŋ
(Luk 13:24)*

¹³ <<Ni mvwe' ncùu ɳka' sè yà'a fəferè yà'a, bùusə ncùu ɳka' sè wèwèŋ sè yà' tse' mandzè nè bèboŋ yà'a, a mandzè kpʉ. Bwìiŋ ɳkùuŋ sè wo sə yù lònà'.

¹⁴ Ncùu ɳka' lùuŋ fəferè, mandzè nə gʉŋ te'lə sè' nèbʉp. Bùu sè wo yə mandzè ènə, wo moòm gha bʉ̄.

*Rì Tʉ Bə Nt'o'o Ye
(Mak 1:22; Luk 6:43-49, 13:25-27)*

¹⁵ <<Wèenj jəŋ ɳkərè bohòbùu sè wo sə gʉ basə də wo ɳgàa tsòhòbum Nwì yà'a. Wo vəə, wù sə ye mʉŋgùpni' də a nsùŋgaŋ ɳga wo ma ndzə tsətsə'rè furù' nè bʉp.

¹⁶ Wèenj nə riŋ wo bə nsàp mandzè nè wo sə gʉ bum awo. Kaco lèmu zəm yuk mʉnə ntwinènə' yeŋ, nə ye sè' də kaco wo kwiŋ yuk pià mʉnə ndi'ntsəə sè' yeŋ.

¹⁷ Tʉ sè bèboŋ pwe' zəmgè nto'o sè bèboŋ. Tʉ sè bʉp zəm sè' nto'o sè bʉp.

¹⁸ Kaco tʉ nè bèboŋ zəm nto'o sè bʉp yeŋ. Tʉ nè bʉp kà nto'o sè bèboŋ sè' zəm bwìiŋ.

¹⁹ Tʉ nè fòpwe' nè nà' ka-a nto'o sè bèboŋ zəm, wo gwe' mak nà' sə nze, nə te' tεŋ gesə nà' sə misə.

20 Nà'a njo nè mì dàk weñ dè wèeñ nè riñ bùu sè wo sè gù basè dè wo ñgàa tsòhòbum Nwì sè wèñ bè nsàp mandzè nè wo sè gù bum awo sè.

21 <<Ka dè ndàañwè pwe' nè yi togè mì dè Tàa nè kè ni mvwe' gañ ñkum sè mìbu sè yen. A nè kè ni mbwa ñwè nè yi sè gù yusè Tè' am nè mìbu nè sè dzèm dè ñwèe gù.

22 Nùmbu sak nzak kè dzèñ nùu fana bwìñ ñkùuñ nè sè kè dàhu fa mì dàk dè, <Tà, À, mì dè vès à sè cèp bum Nwì bè liñ yo àlala. Vès à bë' fis fa bwìñ yònñsèø ze' wèñ bè liñ yo, nè sè gù bum manjəñgëñ sè' bè liñ yo.>

23 Mì nè tsok fa wo dè, <Coho gesø lo ñgu ni'ì mì fo', mì ka weñ co bùu am riñ yuk. Wèñ ñgàa gù bùp wèñ.>

24 <<Ñwè nè yi yuk-a ncèp àm nè mì cèep, nè gù mvè'nè mì dàk sè, fana ye dè yi co ñgà ñkérè nè yi à bom ndap ye mìnè lìs.

25 Yi ànè ci nà' mbwa fana mbùñ li, ndzèp rwiñ bè fèfè wèñ pwe' bwi' ndap nè, nà' kà gbù bùusè wo à ci nà' mìnè lìs.

26 Nè ye sè' dè ñwè nè yi yuk-a ncèp àm nè, nè kà mvè'nè mì dàk sè gù fana ye dè yi ye co ñwè nè lèm nè yi à kè ci ndap nje munè ñgwansa.

27 Yi ànè ci wes nà' fana mbùñ li, ndzèp rwiñ bè fèfè wèñ kè bwi' ndap nè nà' gbù. Gbù nè nà' à gbùu nè à ka gbù nè jo yeñ.>>

28 Jisòs ànè cep wes bum yè'sè fana mango bù nè nà' ànè ye fo' nè à sèeñ mam tèeñ bè nsàp yeyè'rè nè wo yuk nè.

29 Wo à sèeñ ve'nè bùusè yi à sè yè'rè ye sè zok co ñwè nè yi tse' ñàñ. Yi à ka ye sè co bùu

sè wo yə'rə fagè bwìŋ lùuk Musì wèŋ yà'a yen.

8

Jisòs Mèsə Fa Ngà Kuturu Yiya Ye

(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)

¹ Jisòs ànə sə tsooŋ məndahà anə fana maŋgo bù mòk yuŋ yi və'e nèbùp.

² Anə geŋ, ḥgà kuturu nəmòk və, nə kə buhù kè mantombìi Jisòs, nə dük fa yi də, <<Tà, a bò-a wu co wù təsə mu na, wù gụ fa mu yiya àm nè'e me.>>

³ Yi ànə dük ve'nə fana Jisòs fis bo, nə jwəŋ nà' bə zeŋ. Yi à sə jwèŋ nà', yi sə dük də, <<Mu dzəm lanj, yiya yònə nà'a me.>> Yiya ye nə à mè mègù fo' sə' ghà ànə.

⁴ Yi dük fa fe'lə nà' də, <<Dù, nə kà ḥwè nəmòk tsə' fa swì. Cà lògù bohòŋgà fa satikà', nə ni fa yi ni' yò, yi kük ja'a wu. Yi kʉ' mèsə, wù fa fəfa nè Musì à dük nə, ḥgonì tsə' fa bwìŋ də yiyanj yòa mè lanj.>>

Jisòs Bə Nkum Sojà Mòk

Nè Nwè Lakmvum

(Luk 7:1-10)

⁵ Jisòs ànə və mvwe' lak Kàpanùm. Mvè'nè yi à ni və ntèŋ, ḥkum sojà mòk kə tseŋ yi mʉtsə, nə sə leŋ nà'.

⁶ Yi sə dük fa Jisòs nə də, <<Tà, mo mòk nè vesi cugèə yi sə təsə mu bə fák, yi nòiyianj nda'à mu anə və'e nè co wù kà cèp to. Yiya nə a kpusə yi ni' nsàp nè co yi kà bùùŋ lok.>>

⁷ Jisòs dük fa ḥgà' nə də, yi nə və kə gụ mo nə ya nà'a gụŋ.

8 Nkum sojà nè dük də, <<Hai', kà wù vè Tà, bùusè mù ka kékurè co wù kə ni munda'à mù yenj. Cep megu le bə cù fana ya mo fák àm nè gùnj.

9 Mù rì ve'nə bùusè mu yè'sə ŋwè nè mù tse' ŋkwàha bùu mok mantombii mù sè mù sə yuk bohòwo sè'. Sojàa mok cu sè wo yukgè yàwo bohòmù sè' yo. Aco mù to mòk dük də, <Vèə>, yi və. Mù dük fa mòk də <Lòfa'>, yi genj. Nè dük fa mali mòk də <Gù yu yè'e>, yi gù yà'.>>

10 Jisòs ànə yuk yusè yi à cèep fana yi mərə, nè dük fa bohòbùu sè wo à yù vè yi fo' sə də, <<Mù sə tsè' fa weñ ŋkèm dük də, a mègù-a sè mutsətsə'rəə bùu Izùre ma, mù ka ŋwè nəmòk fo' nè yi tse' nsàp dzədzəm nè də aco mù gù to fák bə ncèp cù àm ye yuk.>>

11 Yi dük fe'lə də, <<Mù sə cèp zìnə də ntsə' dinà nè mvwe' gañ sè məbu sə kə wès nùmbu nə fana bwìñ nə və mvwe' bòop lak sè wo tse' ŋgwìi bwìñ fo' zəzok, nə kə zu be'lə bə Abràham wèñ. Wo zu be'lə bə Azìk nə ye Jàkop wèñ bəbe'.

12 Wo nə zu fo' ve'nə ŋga bùu Jus sè a nə ye co wo zu fo' le wo sə, wo nə be' fis gesə wo sə mbiñ mvwe' ndzəm. Wo nə cum ca sə wañ, nə sə zu nzònj.>>

13 Jisòs bùuñ dük fa bohòñkum sojà nè dük də, <<Bwì foho lòlak. Mvè'nə wù dzəm tse' sə ntùu wù yà'a, yà'a nə ye sə' vs'nə.>> Yiya mo ŋgà' nə à mè gù sè' ghà nè wo à sə cèep nə.

*Jisòs A Gùñsə Ngàa Yiyañ Nkùuñ
(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)*

14 Jisòs à kə ni mənda'a Pità, nə tseŋ malii nà' mbwa ḥga yi nònze bə yiyan.

15 Jisòs jwεŋ bo ḥwà nə fana yiya nə me. ḥwà nə lokok, nə lap fa wo zuzu.

16 Nùmbu ànə à ye ḥga nùm sə co tsə lòo fana wo jə və fa yi bùu sè wo à tse' yòŋsèø ze' ndzə ni'i wo vε'e wùrinj. Yi à cèp gù ncèp mó'fis, nə bε' fis wes ze' sə bə zeŋ pwe'. Yi à gùŋsə bùu sè wo à sə yaya wèŋ sè'.

17 Yi à gù vε'nə ya yusè Izayà ḥgà tsòhòbum Nwì ànə ceep bùuŋ və zìnə. Izayà nə ànə cep dük də, <<Yi a jə lògesə wòwoo avès bə yiyan avès yi bə tu ye.>>

NgòBε' LòJisòos Gugunj
(Luk 9:57-62)

18 Jisòs ànə ye mvè'nè bwìŋ mà ḥgù ni'i yi wùrinj fana yi dük fa ḥgàa fàak ye wèŋ də bə yà'wèen to lo ḥkùp ndzəp mamòk.

19 Fana ḥgà' nəmòk nè yi ḥgà yε'rè fa bwìŋ lùuk Musì caŋ və, nə kə dük fa nà' də, <<Cicà, mì dzəm də mʉ nə bε' lo wu ma nè fòlòoŋ fo' nè wù sə lòo.>>

20 Jisòs dük fa nà' də, <<Còp wèŋ tse' mvòk co wo cum ca, swin wèŋ tse' ndap awo fana mʉ mo ḥwè mʉ ka mvwe' sè co mʉ noŋsə tsoŋ tu am nə nooŋ yoŋsə tse'.>>

21 ḅgà fák nəmòk dük fa yi də, <<Tà, mʉ foho lo-a maŋkwèŋ, nə kə tuuŋ tè' lam ḥkuŋ è.>>

22 Fana Jisòs dük fəsə fa nà' də, <<Yuu və mʉ, nə me'rè bùu sè wo kpʉ laŋ wèen tuuŋ bù kpʉkpʉ awo.>>

*Jisòs Gù Fèfè Nà' Teñsø
(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)*

23 Jisòs ànø ni lo sønø ñgwes nø fana ñgàa fàak ye wèñ sø yuñ lo yi sè'.

24 Mvè'nè wo à sø lòo, fèfè nè bùp cwiñ vø ye mu ndzøpè anø. Nà' sø bwi'lø ke' ñgwes nø, ndzøp sø ci ni lo ca nsàp nèbùp. Yè'sø à sø ye ve'nø lòon ñga Jisòs nø sø dzøm ye lo.

25 Wo à kè to yèomsø yi, nø dük fa yi dø, <<Tà, vesùwèñ sø kpù yè'e kpù.>>

26 Yi dük fa ya'wèñ dük dø, <<Wèen wøp yè'sø yà, wèñ ñgàa dzødzøm moòmjo wèñ.>> Yi à dük ve'nø, yi lokok, nø dük fa fèfè nø ye ndzøp nø dø, <<Teñsø, nø kà mok cà fe'lø.>> Yi ànø cep ntèñ, bum pwe' teñsø, ci'i tøeñ fo' wamm.

27 Bùu sø wèñ à mørø ve'ε, nø dük dø, <<Nè'e nsàp ñwè nø fò, fèfè bø ndzøp wèñ sø yuk yi ε? >>

*Jisòs Guñsø Bwiñ Ba
Sø Wo Tse' Yòñsøè Ze'
(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)*

28 Yi ànø to tesø lo nto ndzøp ma nja fana yi tesø vø mvwe' lak Gadàrin. Bùu sømok wèñ à kè tsèñ yi bwìñ ba. Bùu yè'sø wèñ ànø tse' yòñsøè ze' ndzø ni'i wo. Wo à sø cu mvwe' sø wo tuuñgø bwìñ. Yòñsøè ze' sø à sø gù wo, wo bùp ntùm ve'ε nsàp nø co ñwè kà mandzè ma nø wo cu nø cà.

29 Wo ànø ye Jisòs ntèñ, wo cep torø fis dük dø, <<Mo Nwì, wu làp bohòvès yà? Wù vø dø wu sø kø fa ves ñgø' ñga mvèk nø ka ntòkùrø à?>>

30 Anə ye ɳga bòp ɳgùnaŋ mòk nè ghaŋ à sə zu kɛ'cà mʉmvwe' nəmòk fo' sè moὸm sèsap.

31 Fana ze' sə ləŋ Jisòs də a ye-a ɳga nà' də nà'a bɛ' fis wo àlɛ, nà'a dük də wo kə ni ndzə ni'ì bòp ɳgùnaŋ yà'a.

32 Jisòs dük fa yà' də yà'a geŋ. Wo tesə, nə kə ni ndzənə ɳgùnaŋ sə. Ngùnaŋ sə pwe' à ca durə tsə ndzə baàŋ anə, nə kə gbʉ ni sənə ndzəp Galili nə, nə kpʉ wes ca pwe'.

33 A nə ye ve'nə fana, bʉu sè wo à sə gʉmsə ɳgùnaŋ sə wèŋ carə lo yàwo sə mʉ ntòlak anə fana nə tsoho fa bwìŋ yusə yà' anə ye sə pwe'. Wo à tsə' bwìŋ yusə yà' anə gʉ ɳgàa yòŋsəe ze' wèŋ sə sə'.

34 Bʉu sè mʉ ntòlak sə pwe'fo' à tesə vè ɳgòkè yə Jisòs. Wo ànə ye yi fana wo ləŋ nà' də nà'a lo gesə mvwe' lak awo fo'.

9

Jisòs Gʉnsə Nywè Nè Yi À Bù'rə (Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

1 Jisòs à ni sə ɳgwesè, nə to tesə lo ntondzəp ma nè nja, nə tesə və mvwe' lak ye.

2 A kè dzèŋ fo' fana bʉu səmok wèŋ bək jə və fa yi ɳwè nəmòk mʉkèhe ɳga ɳgəŋgàŋ à bù'rə bù'rə. Jisòs à yə də wo tse' dzədzəm nè də aco yi gʉ yiyaŋ ɳwè nə me. Yi dük bohòŋwè nè yi kà gìgè nə də, <<Mo àm, kà wəp, mʉ swì fa wu bʉp yo laŋ.>>

³ Ngàà yø'rè fa bwìñ lùk mok wèñ à ye fo', nø yuk yusè Jisòs cèp yè'sø. Wo dük sø vèø wo dø, <<Nwè ènø sø gù bùpsø liñ Nwì wà.>>

⁴ Jisòs riñ yusè wo sø tsørø sø ntùù wo sø, nø dük fa yà'wèñ dø, <<Wèñ sø tsørø nsàp bùp ànø sø ntùù wèñ ve'nø bùù yà?

⁵ Co joho gha' yè'e nø ñgòduk dø, <Mù swì fa wu bùp yòlañ>, kè nø ñgòduk dø, <Lòkok mñtsø, nø gi lo yuyo> ε?

⁶ Fana mñ nø niñ fa weñ dø mñùù mo ñwè, mñ tse' ñàñ sø nze ñgòswì fa bwìñ bùp awo.>> Fana yi dük fa ñgà' nø yi kà gìgè nø dø, <<Lòkok, te' kèà yò, nø lo la'à wù.>>

⁷ Jisòs à dük ve'nø, yi lokok, nø lo yuye.

⁸ Bùù sø wo à ye fo' sø à yø ve'nø fana wo wøp, nø kuksø Nwì nø yi a fa bwìñ nsàp ñàñ ànø.

Jisòs To Måtiyò (Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹ Jisòs ànø casø fa'nø fana yi ye ñwè nømòk nø liñ yee dø Måtiyò. Yi à yø Måtiyònø ñga nà' cu mvwe' sø wo là'gè mbàam tas fo'. Jisòs dük fa nà' dø, <<Be' vø mñ.>> Yi à lòkok, nø be' lo nà'.

¹⁰ Jisòs à kø cu mñnda'à Måtiyònø ñgòzù zuzù mbwa. Ngàà ko mbàam tas bø bùù sø wo ñgàà gù bùp wèñ à kø cu be'lø bø nà' nø ye ñgàà fàak ye wèñ.

¹¹ Bùù Faràsi wèñ ànø ye ve'nø fana wo fek ñgàà fàak Jisòs sø wèñ dø, <<Cicà àwèñ nø sø zu be'lø zuzù bø ñgàà ko tas, nø ye bùù mok sø ñgàà gù bùp wèñ bùù yà?>>

12 Jisòs à yuk fana yi dük fa yà'wèŋ də, <<Bùu sè wo ka yiyan tse', wo kà doktà làpgè. A làp mégù doktà ñwè nè yi sə yaya.

13 Wèenj mum vèm bə ncèp nè wo à còm nà' ndzənə Nywàk Nwì də, <Mù dzəm ghak yàm ntum nè nà' tse' koksəmanziŋ nə nojsə ñgòfa satikà' nè lùk sə dzəm.> Mù dük ve'nə bùusə mù à ka bùu bùu sè bèboŋ wèŋ və, mù à vè ñgòto bù ñgàa gù bùp wèŋ.>>

*Nzak Dzè Zuzu
NgòKùksə Nwì
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)*

14 Ngàa fàak Jon wèŋ à vè kè fek Jisòs də, wo bə bùu Faràsi wèeŋ dzègè zuzu nùumbu mok, nə sə gù pìriyà, ñgàa fàak ye kà yàwo gù yè'sə bùu yàlə?

15 Yi dük fəsə fa yà' də, <<Aco bùu sè wo vè mvwe' sè wo sə zu bum gù wèŋ dzə zuzu à? Ka ve'nə sè yeŋ. Mvèk nəmok cu nè wo nə jəŋ gesə lo ndugù nə, fana bùu sə nə dzə zuzu mvèk ànə.

16 Wèen yuk-a, kaco ñwè jəŋ cèk nè fi, nə te' lok cèk nè nà' vèp laŋ bə zeŋ yeŋ. Bùsə nè fi nə nə saha tesə ndzənə nè zəm nə fana yam ghak wesə ñga'a mvwe' sè nà' sàha maŋkwèŋ sə.

17 Yumook sè' də wo kà dzè rùk sənə bès nə zəm kep gèsəgè, bùusə yà'a nə duk, nə vol bès nə. Fana rùuk sə nə bùp bə bès nə mwè. Bògha' le də wo gesə dzè rùk sənə bès nè fi ya rùuk sə bə bès nə pwe' cum fo' bèboŋ.>>

*Jisòs Guηsə Nwà Nà' Jwèŋ Yí Cèk Nə Luηsə
Mo Jairòs
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)*

18 Jisòs ànə sə cep mali bohòwo ntòve'nə fana ɳkwà' ɳwè nəmòk nə mʉmvwe' ndap pìriyà bùus Jus wèŋ və kə tseŋ yi fo'. Yi təəŋ mantombii Jisòs bə tumfərə, nə dük fa nà' dük də, <<Mo àm nə ɳwàŋwè kpʉ fana kwəkwè' vèə, nə kə naaŋ fa yi bo yo ya yi luŋ səmok.>>

19 Jisòs à lòkok, nə bə' lo yi. Ngàa fàak Jisòs sə wèŋ à yù lòwo sə' fo'.

20 Anə geŋ, ɳwà nəmòk nə nduəm à sə ca yi ndzə ni'ñ mʉnə lùumŋgòn hum-ncòp-ba à nee və fu ɳkwèŋ Jisòs, nə jwèŋ gesə cù cèk nà' bə bo.

21 Yi à jwèŋ nà' ɳga yi sə tsərə sə ntuŋ yi də, a ye-a ɳga yi jwèŋ megu-a cù cèk nà' nə àlə, yiya ye nə nə me.

22 Jisòs à bùus kù' ɳwà nə. Yi à yə nà', yi dük fa nà' də, <<Ko ntam njè'gù. Dzədzəm yònè wù tse' nə guηsə wu laŋ.>> Yi à dük mèsə ve'nə ntèŋ, yiya ɳwà nə me gu sə' fo' ghà ànə.

23 Jisòs ànə kə ni mʉnda'à ɳkwà' ɳwè nə nà' anə to yi nə fana yi ye bù ngàa kà kpʉ wèŋ ɳga wo rwiŋ fo' hip. Wo sə fuəp ɳkii kpʉ bə ntàŋ, nə sə ke'ŋgùŋ.

24 Yi dük fa yà' də, <<Wèen tesə sə mbi pwe'. Mo ènə ka kpʉ, yi sə dzəm mègù lo.>> Wo à yuk ve'nə fana wo ywì'lə yi swee.

25 Wo anə fis wes bùus sə wèŋ sə mbi anə fana yi ni lo mʉnda'à anə, nə kə ko bo mʉŋwà nə. Yi à ko bo nà' sə ve'nə fana nà' lokok.

²⁶ Yusè yi à gù yè'sè à yuhu mvwe' lak sè fo' sè pwe'fo'.

Jisòs Guηsə Ngàa Ntwì Lis Wèŋ Ba

²⁷ Jisòs à mè'rè fa'nø, nø sø lo fana ñgàa ntwì lis mok wèŋ bwinj ba vø, nø sø waŋ torø yuŋ yi. Wo sø dæk dø, <<Mo Devìd, koksø-a manziŋ bohòvèṣ-è.>>

²⁸ Yi ànø kø ni mœ̄nda'à fana bùu sè ba sø wèŋ kø tseŋ yi mbwa. Yi fek yà' dø yà' dzøm sø ntùu yà' dø aco yi gu to nsàp fàk ènø àlè? Bùu sø dø hòli, Tà.

²⁹ Fana yi jwèŋ lis yà'wèŋ sø bø bo ye. Yi à sø jwèŋ yà', yi sø dæk dø, <<Yà'a ye bohòwèŋ sø' mœ̄mvø'nø wèŋ dzøm tse' sø ntùu wèŋ sø.>>

³⁰ Lis awo sø à mùhu. Anø gen Jisòs cep bohòwo ve'ε gugùŋ dø yà'a kà ñwè nømøk tsø' fa swì.

³¹ Wo à lòyàwo, wo to lo liŋ nà' sø mvwe' lak yà'sø ve'ε pwe' nø pwe'.

Jisòs Guηsə Ngà Kà Cù Cèp Nømøk

³² Bùu yè'sø wèŋ à sø tesø lòfana bùu mok wèŋ jø vø fa Jisòs ñwè nømøk ñga yi kà cù cèpgè. Yi à sø kà cèp ve'nø bùusø yòŋsè ze' à cu ndzø ni'i yi anø.

³³ Jisòs ànø be' fis ze' nø ntèŋ, ñgà' nø yeto ñgòcèp cù. Bùu sø wo à ye fo' sø à mèrø. Wo dæk dø, <<Vès ka yàvèṣ yumok mvwe' nzenjòŋ Izùre mœ̄mvø' nè'e nùmbu mòk ntòye yuk.>>

³⁴ Bùu Faràsi wèŋ dük yàwo dø Jisòs sø be' fis ze' sø bø ñàaŋ sø fa yi yà' ñkum ze'.

Jisòs A Tse' Kosømanziŋ BohòBwìŋ

³⁵ Anə geŋ Jisòs ke' ke' fo' mvwe' buhu lak sè jo bə sè ghaŋ wèŋ pwe'. Yi à sə yə'rə ke' mʉmvwe' ndaap piri�à wèŋ, nə sə tsoho fa wo Ntirè nè Bèboŋ bə nzak gaŋ ɣkum Nwì. Yi à sə gʉ lòbʉ ḥgàa yiyan wèŋ guŋ. Sè yà' sə ya bə nsàp yu yà lòoŋ yi guŋsə yà'wèŋ.

³⁶ Yi à kʉk ja'a bʉu sè wo à mà fo' fana manziŋ ko yi wùrinj bʉusə bʉu sə wèŋ à cu ncu ḥgə', ḥwè nè co nà' tesə wo ye bʉe. Wo ye co nsùŋgaan sè wo sə jàm ke' jì ganakù'.

³⁷ Fana yi cep bohòngàa fàak ye sə wèŋ dʉk də, <<Nzum sə ḥkʉaŋ, ḥgàa kʉkʉp sə ye ḥga'a kə jo.

³⁸ Wèenj leŋ bohòTà ḥgà nzum nə ya yi tumse vesə bʉu sə co wo kʉp.>>

10

*Jisòs Swè'fis Bʉu Ye Mok
Hum-ncòp-ba NgòYe
Ngàa Ntum*

(Mak 3:13-19, 6:7-13; Luk 6:12-16, 9:1-6)

¹ Jisòs à to benə ḥgàa fàak ye sə hum-ncòp-ba, nə fa yà'wèŋ ḥjàŋ ḥgòbe' fis fa bwìŋ yòŋsəə ze'. Yi à fa yà' ḥjàŋ ḥgògʉŋsə bʉu sə wo tse' nsàp yiya nə fòpwe' sə'.

² Linj ḥgàa ntum ye wèŋ sə hum-ncòp-ba sə də və'e: Saimʉ nə linj ye mook də Pità, Andrù moma Pità nə. Jem nə linj tè' yee də Zebèdi. Jem nə à ye bə moma ye Jon sə' bwìŋ ba.

³ Filip, Bâtòlomì, Tomos, Mâtiyònè ḥgà ko mbàam tas, Jem mòk sə' nə linj tè' yee də Alfòs, bə Tàdiyòs.

4 Saimù nè yi à ye mòk bə bòp bù nè wo togè wo də Kenènat. Nə ləsə Judàs Iskarəyà nè yi ànə seŋ Jisòs nə.

5 Jisòs à tumsə bùu sè hum-ncòp-ba yè'sə, nə tipsə yà'wèŋ dük də, wo kà bohòbù lakmvum nə ye bùu nzeŋgòn Sàmàriyà wèŋ lò.

6 Yà'wèen lo lə bohòbùu Izùre wèŋ sè wo co nsùŋgaan Nwì sè wo ànə jàm bisə jàmə.

7 Yà'wèen lòo, yà' tsoho lo nzak Nwì də gaŋ ŋkum sè mubu sə yà' kuep ŋgoye sə nzeŋgòn feŋ laŋ.

8 Də wo guriṣə ŋgàa yiyan wèŋ, nə lokoksə bwìŋ mvwe' kpü, nə mesə fa ŋgàa kuturu wèŋ yiyan awo, nə be' fis fa bwìŋ yòŋsəθ ze' ndzə ni'lì sə'. <<Nàan sè mù fa wen yè'sə, wèŋ ka yà' ywiywìŋ, ye də wèen gu fa lo bwìŋ sə' wà.>>

9 Yi tsok yà' sə' də yà'a cu ŋgòlòo, yà' kà muzəp mbàm sə' jə tse' lò.

10 Wo kà bàm rìp, kà cèk nè ŋgòkə ni kupsə jə tse', kà kùuŋgùp kè a megu-a sè ntumbàn jə tse'. <<Mù də wèen kà bum yè'sə jə ve'nə bùusə mvwe' sə ŋwèe fàa', yi zu sə' fo'.

11 Wèen kè ni-a mvwe' lak sə ghaŋ kè mubuk lak nè jo àlè' pwe', wèŋ lap ke'ca fo', nə ye ndap ŋwè nè yi tse' ntum nè bèboŋ, nə cum fo'. Mvwe' lak sə mò'fis, wèŋ kà ndap kupsə tè wèŋ tesə mvwe' lak yà'sə.

12 Mvè'nè wèen ni lòmvwe' ndap nə fana wèŋ cepsə wo fo' pwe' də, <Fifi ye bohòwèŋ.>

13 A ye-a ŋga wo jə weŋ co bwìŋ, wèŋ me'rə fa wo fifi awèŋ nə. A kà-a ve'nə ye, fifi àwèŋ nə bwi fohو və fe'lə bohòwèŋ.

14 A ye-a ñga ñwè nəmòk ka weñ mvwe' ndap ye kè lak awo dzəm kè də wo kà-a yusè wèñ sə cèep sə yu'rè fana wèñ ke'sə mak mfèmfèø kùu awèñ fo', nə ca be' mandzè.

15 Mʉ tsè' weñ də a ye-a ñga bòp lak mòk gʉ-a və'nə fana nùmbu nè wo sak nzeñgòn, boñ ghak ñgə' nè lak Sodòm bə Gòmorà nə noñsə nè njàwo nə.>>

*Ngə' Nè Nà' Cu Mantombì
(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)*

16 Jisòs à dük fa wo də, <<Wèen jəñ ñkərè bʉusə mʉ sə tum lòweñ yè'sə co nsùñgan mʉtsətsə'rəø furùk wèñ. Fana a bəboñ də wèen kərə co no, nə kà yumok bʉpsə co bʉñ.

17 Wèen nə sə kük kʉ'ʉ, bʉusə bwìiñ nə ko lo weñ mʉ kañsurù, bʉʉ sə wo tse' ndap pìriyà wèen nə ləp weñ mʉnə ndap pìriyàa sə sə'.

18 Wo nə soñ dapsə lo weñ mantombìi ñkwàha bʉʉ gomè bə ñkəñkum wèñ bʉʉ mʉ. Anə ye və'nə ya wèen tsoho fa wo nə ye bʉʉ sə wo ka Nwì riñ sə wèñ ncèp nə njàm.

19 A ye-a ñga wo ko lòwu, kà də wu sə jik də wu nə cep vale kènə də wu nə dük də yàle dük. Mʉ dük və'nə bʉusə yusè wu nə cep sə nə və kè cùhu wù ghà nə wù sə də wu cep nə.

20 Bʉsə yusè wèen nə sə cep sə, nə kà sə yàwèñ ye. Yòñsə tè' awèñ nə nə sə cep casə bohòwèñ anə yi.

21 <<Mvèk ànə nə ye, bwìiñ nə fa bwema awo də wo zə yà'wèñ. Tè'ε nə gʉ bohòbwe awo sə'

ve'nə. Bwe wèeŋ nə gʉŋ tu nə lap mandzə ḥgòzə tɛ' awo sə'.

²² Bwìŋ pwe' nə bεŋ weŋ njo liŋ am sə. Megu də ḥwə nə yi təəŋ-a gʉgʉŋ tətə nə kə ləsə, fana nà'a yi nə yi nə tse' lùŋ.

²³ A ye-a ḥga wo fa ḥgə' mvwe' lak mok fana wèŋ caŋ lo mvwe' lak mok sə zok. Mu dək ve'nə bùusə mʉ rì də wèeŋ nə kà fàak awèŋ sə wèŋ tse' ḥgògù mvwe' lak Izùrə sə mèsə ḥga mʉu mo ḥwè mʉ bwì fohō və laŋ.

²⁴ <<Wèeŋ yuk, kaco mo sùkuù mòk yam ghak cicà ye yen. Kaco ḥkwèŋ mòk yam casə ḥwè nə yi sə fák ḥkwèŋ bohònà' nə yen.

²⁵ Nə yeè nə ve'nə fana mo sùkuù tse' ḥgòkwa ḥga yi kə dzeŋ-a co cicà ye, ḥgà fák ḥkwèŋ kwa ye sə' wup, ḥga yi dzèŋ co ḥwè nə yi sə fák bohònà'. A ye-a də wo to fa ḥwè nə yi tu ndap nə liŋ də Bezebù, ḥkum ze', ye də wo nə to bʉu sə mʉmvwe' ndap ànə lòon bə liŋ sə ya' bup cásə sə də Bezebù sə.

Nwè Nè Aco Wèŋ Wəp Yi (Luk 12:2-9)

²⁶ <<Nə yeè nə ve'nə fana kà də wèeŋ wəp ḥwè dək. Bʉsə yusə wo sès lok-a ya' pwe' nə yəhə ntsə'mòk jəja. Yusə ya'a sèswhì pwe'fo', bwìŋ nə riŋ ya' ntsə'mòk.

²⁷ Yusə mʉ tsə' fa weŋ ndzə ndzəmə wèŋ tsok ya' maràn. Yusə wèŋ yuk ya' mvwe' sèswhì, wèŋ fuŋ ya' mu ndündap.

²⁸ Kà də wèeŋ wəp ḥwè nə aco yi zə ḥgùpni' yò, nə kà yònsə zə to nə'e dək. Wəp lε Nwì nə

aco yi gʉ bʉpsə to ni' yòbə yònṣè yòba fo' mvwe'
ŋgə' nè sə misè.

²⁹ Njoroṇ sè aco wù ywinj ba dolà ba yè'e kaco
mòk gbʉ tsooṇ sə nze ŋga tè' awèṇ ka bə zeṇ riṇ
yen.

³⁰ Bohòwù nè wu yònṣè, riṇtse' də nʉəmtu sè
mʉtuhù wèṇ yà'a pwe' yi a ta yà' taa.

³¹ Fana kà də wèen wəp dük, bʉusə wèṇ gha'
njoroṇ sə wèṇ.

*Wu Dzèeṇ-a Jisòs
Yi Dzeeṇ Wu Sè'*

³² <<Ye də bə bum yè'sə, ɿwè nè yi cep fis-a
jəja mvwe' bwìnj də yi ɿwè àm fana mʉ nə kə
dük fa yi sè' və'nə mantombii Tè' àm mʉbu.

³³ Yà' ye sè' də a ye-a ŋga ɿwè nəmòk dzeeṇ
mʉ mantombii bwìnj də yi ka ɿwè àm yen, ye də
mʉ nə dzeeṇ yi mantombii Tè' am nè yi mʉbu,
nə də mʉ ka yi sè' riṇ.

*Mʉ Ka Fifi Jə Və,
Mʉ Jə Və Dzè'
(Luk 12:51-53, 14:26-27)*

³⁴ <<Kà də wèen tsərə də yusè mʉ a və ŋgògʉ
sə nze feeṇ nə jə və gu fifi dük. Mʉ a ka fifi jə
və, mʉ a jə və fèk dzè'.

³⁵ Mʉ a və ŋgòlòkokṣə mwe ŋgòlʉ bə tè' ye.
Mo nè wà'ŋgwèṇ ŋgòlʉ bə ma ye. Yep bwe wèen
nə lʉ bə malii awo sè'.

³⁶ ɿwè nè yi nə bəṇ wuu nə ye sè' ɿwè nè mʉ
nda'à wù.

³⁷ ɿwè nè wu dzəm-a tè' yo kè ma yo àlə nə
casə mvə'nə wù dzəm mʉ, ye də wù ka yà'sə

kèkùrè ñgòye ñwè àm yenj. Ye sè' dè ñwè nè yi dzém-a mombam ye kè mo ñwàjwè nè casə mu ye dè yi ka yà'sə kèkùrè ñgòye ñwè àm sè' yenj.

³⁸ Ñwè nè yi kà-a dè yi bék jøŋ ntèøŋ ye ya yi bø' lo mu dük, ye dè yi ka kèkùrè ñgòye ñwè àm sè' yenj.

³⁹ Ñwè nè yi lap-a dè yi nè tse' swe'e yòŋsè ye yi fana yi nè bisø nà'. Ñwè nè yi jø yòŋsè nè nje co yusè wà bùu mu fana yi nè tse' swe'e sø.

*Lèlak
(Mak 9:41)*

⁴⁰ <<Ngà ñwè nəmòok jø-a weŋ nè dè <Vø bøboŋ>, ye dè yi dük fa yà'sə bohòmù. Nø ye dè ñwè nè yi dük-a mu dè <Vø bøboŋ> ye dè yi dük fa yà'sə bohòŋwè nè yi à tum mu nø.

⁴¹ Ñwè nè yi dük fa ñgà tsòhòbum Nwì dè <Vø bøboŋ>, bùusè nà'a ñgà tsòhòbum Nwì fana yi nè tse' lèlak sè' co ñgà tsòhòbum Nwì. Ñwè nè yi dük fa-a ñwè nè yi kèkùrè mułisè Nwì dè <Vø bøboŋ> fana yi tse' sè' lèlak nè co ñwè nè yi kèkùrè mułisè Nwì.

⁴² Ñwè nè yi fa-a bwe yè'e wèŋ mòk ñgàp ndzøp nè fifi dè bùusè nà'a ñgà fák àm fana mu tsok fa weŋ zinø dè kaco lèlak ñgøŋgàn bisø yenj.>>

11

*Jon Tumsø Ngàa Fàak Ye
NgòFek Jisòs Yumok
(Luk 7:18-35, 10:13-15)*

¹ Mvèk nè Jisòs ànø tip wes ñgàa fàak ye sè hum-ncòp-ba sø fana yi me'rø mvwe' yà'sø, nø

lo. Yi à lòo, nè sè kè yè'rè bwìŋ mʉmvwe' ndaap pìriyà bùu Jus wèŋ, nè sè tsoho lo fa bwìŋ Ntirè nè Bèboŋ nè mʉmvwe' buk lak sè Galili sè.

² Anə geŋ Jon yuk bə bum sè Jisòs nè yi Nkum ɲgà gèm bwìŋ nè à sè gùu fana yi tirə gesə lo fa nà' yumok cùhù ɲgàa fàak ye mok. Anə ye yè'sè ɲga Jon nè cu mu ndapndzəmè.

³ Jon nè də yà'a kə fek nà' də, <<Wu yà'sə ɲwè nè wo à dük də yi nè vèə nè kè, vèes kük də yi cu ntòzok-ε?>>

⁴ A kè dzeeŋ fana Jisòs dük fa wo də, <<Wèeŋ du, nè kə tsok fa Jon yusè wèŋ yuk, nè ye sè wèŋ yə bə lis awèŋ.

⁵ Bùu sè wo à loho lis sè yə fe'lə bum sèmok, bùu sè wo ànə sè ka gi sè giì. Ngàa kuturu wèŋ sè gùŋ, bùu sè wo à loho ntu' wèŋ sè yuk fe'lə bum. Mù sè lòkokṣə bwìŋ mvwe' kpù, nè sè tsoho fa ɲgàa jìŋ wèŋ Ntirè nè Bèboŋ nè sè'.

⁶ Nè tsok ləsə fa yi də mù dük də, reŋsi bohòŋwè nè yi ka məmərè sè ntùu yi bùu mù tse' lok.>>

⁷ Wo ànə bwi ɲkwèŋ də wo lòo, fana Jisòs nè ye ɲgòtsòho fa bùu sè fo' yumok bə liŋ Jon nè. Yi sè cep də, <<Wèŋ ànə lo ɲgəà fa' ɲgòkùk ja'a yà? A ye ɲgòkè ja'a ɲwè nəmòk nè yusè bwìŋ cèep, yi sè dzəm ke' gu yusè wo cep sè nduk à? Ka lè və'nə yeŋ.

⁸ Ye də wèŋ à lòŋgòkè yə yè'sè yu yà lε? Anə ye də wèeŋ kə ye ɲwè nəmòk nè yi à nitse' cèek sè bèboŋ à? Nè yeɛ nè sè' də nsàap bùu sè wo nigè cèek sè bèboŋ yè'sè kà ɲgəà cugè. Wo cugè ma mʉmvwe' nto'o ɲkəŋkum wèŋ.

9 Ye də wèj ànə tesə lo yè'sə ɳgògù yà? A ye ɳgòkə yə ɳgà tsòhòbum Nwì à? Ñ, a ve'nə zìnə, yi yam gha' ɳgàa tsòhòbum Nwì nsàp nè wèj rì yàwèj anə lañ.

10 Nà'a masinjà nè wo à còm nònṣə bum mok ndzənə Nwàk Nwì bə liñ ye nə. Wo à còm də,
<Yeè, mù tumsə lòmasinjà àm kè mantombìi wù.
Masinjà àm nə nə gù tsə'rə noṇṣə fa wu mandzə
yo nə.> >>

11 Fana Jisòs nə cep mali sèmok də, <<Mù sə tsə' wej yusə zìnə də bwe sè wo à dzə wo sə nzeŋgòon feñ pwe'fo', wo ka mòk nè yi càsə Jon ɳgà bàptesə bwìñ ntòdzə. Yi ye-a sè' ve'nə fana ɳwè nè də yi jə'rə càsə gha' mvwe' gañ ɳkum Nwì yi nə yam gha' Jon nə.

12 Ye jen ghà nè Jon à sə tsòho, nə sə bàptesə bwìñ tè ɳga'a, gañ ɳkum Nwì sə sə ni fu ntu'ù bwìñ bə ɳàj wùrinj. Bwìñ sə lù mègù bə ɳàj ɳkuñ nə kə ni fo'.

13 Lùuk Musì bə ɳgàa tsòhòbum Nwì wèj pwe' à sə cèp sè' bə nzak gañ Nwì yè'sə tètè ɳkuñ Jon sə kə və ye maŋkwèñ.

14 Nə ye də a ye-a də wèj dzəm bə zeñ fana Jon nə ya'sə Alajà nè wo à tsòho də yi nè vè ntsə'mòk nə.

15 Nwè nè yi tse'-a ntu' ɳgøyuk bum fo', yi yuk.

16 <<Aco mu fuhu ɳgwì bù nè niè' nə yè'sə bə yà lè-ò? Wo yè'sə co bwe mok sè wo tə mʉntεñ, nə sə dʉk fa ɳge' awo sè bə yà'wèen ɳàhagè jap də,

17 <Vès yèm ɳkìi sè wo fisgè ɳwàŋwè fo', wèŋ kà dzeŋ nè kà. Vès yèm ɳkìi kpù, wèŋ kà mbeŋ sè kom lok.>

18 Mù dük ve'nə bùusè Jon nè ànə və ye, yi kà rùk sə no, nè sə dzə zuzù. Bwiŋ à yə ve'nə wo də yi tse' yòŋsè ze' ndzə ni'yi anə.

19 Mù mo ɳwè, mù a vè yàm, mù sə zu beŋ, nè sə no rùk sè'. Fana bwìŋ a yə ve'nə, wo dük də, <Wéen ye ɳgà no jùhù rùk bə tà zu bum kà ze' móok nè'.> Wo to mə də ɳge' ɳgàa gù bùp bə ɳgàa ko mbàam tas wèŋ. Mègù də yumok kè lègè ɳkuŋ bwìŋ riŋ də a bèboŋ kè bùp àle.>>

20 Yà'sə à mèe, Jisòs ye ɳga'a ɳgòyàk buhu lak sè yi à gù maŋgəŋgèen ye fo', wo ye nè kà bùp awo ɳkwèl̩ bwìŋ fa sə.

21 Yi sə cep də, <<Lak Corazì bə lak Bèsadà, wèŋ cu bùp. Mù dük ve'nə bùusè bùu lak Tayà bə Sidòn wèŋ ànə ye-a nsàap bum sè mə à gù tsè' fa weŋ yà'a wo bwèrə wo a kupsə laŋ. A ye-a wo də wo a ni giàa cèk, nè yok və ɳgònitsè' də wo kəàcù laŋ.

22 Mù sə tsè' weŋ də nùmbu sak nzak nè kè dzèeŋ, Nwìi nè koksə ghak manziŋ bohòbùu lak Tayà bə Sidòn nè noŋsə wèŋ yè'e.

23 Wèŋ bùu lak Kàpanùm, wèŋ sə nè ni' co də wèeŋ nè kok lo məbu à? Wèeŋ nè lo tsətsonj mvwe' ɳgə' ve'ε bòn. Bum maŋgəŋgèen sè wo à gù yà' bohòwèŋ yà'a ànə ye-a mvwe' lak Sodòm də bwèrə lak awo sə cu mali ni' ntòfo'.

24 Mù sə tsè' weŋ də nùmbu sak nzak ye nùu, Nwìi nè koksə ghak manziŋ bohòbùu lak Sodòm wèŋ nè noŋsə wèŋ.>>

*Vè BohòMù
Nga Wu Cum Yoñsø
(Luk 10:21-22)*

25 Mvèk ànø à ye fana Jisòs cep fis dø, <<Mù kwasø wu-o, Tè'. Tà mħbu bø nø sø nzeñgòn ba fo'. Wù a swìhi gesø bum yè'sø bohòñgàa ñkérè nø ye bħu sè aco wo rεεñ bum wèñ, nø niñtsok fa ya' bohòbħu sè wo co bweñke' wèñ.

26 Hòli, mù kwasø wu Tè', bħuasø ya' bòkok wu sø vèø wù dø wu għu ya' vε'nø.>>

27 Yi cep fe'lø sè' dø, <<Tè' am a fa bum pwe'fo' ndzø bohòmù. Nwè nəmòk ka mwe nø riñ, ri mègù Tè' nø. Nwè nəmòk ka Tè' nø sè' riñ. Ri mègù yi mwe nø, nø ye bħu sè mwe nø dzøm dø yi niñ tsok fa ya'wèñ sø.

28 Wèñ sè wèñ fāak, nø wo sø, wèen vø bohòmù. Wèñ sè wèñ bék bum sè rərwi', wèen vø bohòmù sè' ya mħu għu weñ, wèñ yoñsø.

29 Wèen yuñ nsàp mandzè njàm, nø sø yə'rə jəñ bum bohòmù. Buñsø mħu fuñø, nø tse' ntum nø bəboñ. Wèen għ-a vε'nø ya wèen nø yoñsø.

30 Buñsø mandzè àm ka għugħu yεñ, nø ye sè' dø bum sè mħu nø naañ mħu tuħu wèñ sø fufup.>>

12

*Jisòs Cèp Bə Nzak Nùmbu Dzə
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)*

1 Nùmbu dzè mòk à ye, Jisòs bə ñgħàa fāak ye wèñ sø gi ca mvwe' nzum nzañ bħu mok wèñ. A ye ñga njè sø ya ñgħàa fāak ye sø wèñ wùriñ. Wo ye ñgħokkup tu nzañ mok dø ya wo zu.

² Bùu mok wèj à ye fo', ñga wo bùu Faràsi. Wo ànø ye mvøsè yà' gù ve'nø fana wo cep bohòJisòs. Wo dük fa nà' dø, <<Ngàà fàak yo wèj sø gù yusè lùuk avès ka ve'nø dzøm. Wo sø kùp nzañ nùmbu dzè bùu yà?>>

³ Jisòs bùuñ dük fa wo dø, <<Wèj ka yusè Devìd bø bùu ye wèj à gùu ñga njè ya wo yà'a ndzønø ñwàk tanj yuk à?

⁴ Mù sø dø mvè'nè njè ànø yanj wo, bø bùu ye wèj kø ni munda'à Nwì, nø yep zu ntuk breed sø wo à nònsø ñgòkùksø Nwì fo' yà'a. Ñga ànø ye dø kaco ñwè zu lok fùk brëd ànø yenj, tse'ñga zu mègù nà' ñgàà fa satikà' wèj.

⁵ Mòok sè' dø wo à còm ndzønø ñwàk lùuk Musì dø a dzèngè nùumbu dzè fana ñgàà fa satikà' wèj sø gù fák mu nda'à Nwì, ñga lùk sø kà ve'nø dzøm, nø kà nzak fo' tse'. Wèj ka yà'sø sè' yuk yuk à?

⁶ Mù dø mu tsok wej dø yumook yè' sè yà' yam ghak ndap Nwì nø.

⁷ Anø ye-a dø wèj rì yusè Nwì à cèp dø yi kwa ghak ñga bwìj sø kokse manziñ nø noñsø ñga wo sø fa yi satikà'. Wèj ànø reeñ-a ncèp ènø bwèrè dø wèj ka bùu sè wo ka jòn gù dø wo bùp dük fa.

⁸ Yusè dø mu mo ñwè, mu Tà nè mu tse' ñjàñ bø nùmbu dzè nø mu.>>

*Nwè Nè Yi A Kpù Bo Ma Mò'fis
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)*

⁹ Anø gej, yi ye'e me'rø fa'nø, nø kø ni mæmvwe' ndap pìriyà awo mòk.

10 Ñwè nəmòk à ye mbwa nè bo ye à kpù ma mò'fis. Bùu sè fo' sè fek Jisòs dük də, <<Co lùk ka dzəm də wo luñsè ñwè nùmbu dzè dzəm à?>> Wo ànə sè fek yi ve'nə də ya wo ko yi bə nzak də yi gù fák nùmbu dzè.

11 Yi dük fəsə fa yà'wèj də, <<A fεεŋ ndà nè yi tse'-a nsùñga ye mò'fis, fana nà' gbù ni sənə wù ñga a nùmbu dzè, yi me'rə nà' ca, nə kà nà' sè fis-ε?>>

12 Wèj rì yàwèj sè' də yònjsè ñwè gù ghak nsùñgañ. Sè tsè' yà'sə də aco ñwè gù li bèbonj nùmbu dzè anə.>>

13 Fana yi buñj dük fa ñgà' nè ñgà bo bùp nə də nà'a nep fis yak kwiñ nà' sə. Ngà' nə nep fis yà', fana yà' gùñ sè' co ma mòk nə.

14 Bùu Faràsi wèj à yə ve'nə, wo lo yàwo ñgòkè cu kwe' mñtuhù yi mvè'nè wo nə zə yi.

15 Jisòs ànə riñ bə zen fana yi coho me'rə fo'. Bwiñ à yù løyi sè' wùriñ fana yi gù wo yiyan awo me pwe'.

16 Yi tipsə yà'wèj sè' də kà də yà'a gù co bwìñ riñ bə bum sè yi sè gù sè dük.

17 Bum yè'sə ànə sə ye ve'nə də ya bum sè ñgà tsòhòbum Nwì nè liñ yee Izayà nà'a à cèep buñj və zìnə.

18 Yi à cèp də Nwì à dük də,
<<Nè'e ñgà fák àm nè mù a cokfis yi.
Mù dzəm yi wùriñ, ntùm àm sə kwa bohòyi sè' wùriñ.
Mù nə fa yi yònjsè àm sè',
ya yi tsoho lo fa buhu lak sè sə nzeñgòñ sə pwe'fo' mvè'nè mù sə sak.

19 Yi nə kà cù sə fenè, nə kà bwìŋ sə mandzè bə
ηàŋ sè' ko ke'cà.

20 Yi nə ye fùè bohòbùu sè wo jì ηàŋ, nə sə gù
bèboŋ bohòbùu sè wo ka tètesè tse'.

Yi nə təəŋ megu vε'nə, nə kà teŋsè
tètè zìnə ye nə nè ghak lì ntsə'mòk.

21 A nə ye vε'nə fana, bwìŋ pwe' nə naaŋ megu
tu mok bohòyi.>>

Wo Dùk Də Jisòs Tse' Nàaŋ Ze'

(Mak 3:22-30; Luk 6:43-45, 11:14-23, 12:10)

22 Anə geŋ, bùu səmok wèŋ jəŋ və fa Jisòs ηwè
nəmòk nə yi à loho lis, nə kà cù sè' sə cèp. Yi à
ye vε'nə bùusè yi à tse' yòŋsè ze' mòk ndzə ni'i
yi. Jisòs à gəŋsə ηwè ènə. Lis ye sə à mùhu fana
yi cep fe'lə cù sè'.

23 Ngo bwìŋ nè à ye fo' nə pwe' à mərə bə
nsàp yu nè Jisòs gù nə. Wo sə fek ke'ca fo' dùk
də, <<Nwè ènə ηgwàaŋ yi nè wo à dùk də lin
yee nè ye də Mo Devìd* nə àlə-ò?>>

24 Bùu Faràsi wèŋ à yuk bum yè'sə fana wo
dùk də, <<Yi be' fisgè ze' bə ηàaŋ sè a fagè yi yà'
ηkum ze' wèŋ, nè lin yee Bezebù nà'a.>>

25 Jisòs à rì yusè wo sə tsərə sə, fana yi dùk fa
wo də, <<A ye-a ηga lak mok gá'a zəzok, nə sə
lu mòk bə mòk, fana lak yà'sə yà' kà tètè cu. Nə
ye sè' də buk lak mòok ga'a na bə bòp zəzok, nə
sə lu mòk bə mòk, nà'a nə gbù sè' ghà nə. A ye-a
sè ndap ηwè, yà' megu sè' vε'nə.

---

* **12:23 12:23** Bùu Jus wèŋ à rìŋ də ηkum ηgà gèm bwìŋ nə, nè
tesə bohòŋgwì bù Devìd. Nà'a njo nè wo à sə fek də Jisòos mo
Devìd àlə nə.

26 Ye də a ye-a ɳga Satà bε' fis ze' nè Satà nə ye də yà'sə sə niŋtsok də wo ka yà'sə cù mò'fis yen. Ye də gaŋ Satà sə nə gbu mvèk mwejo.

27 A ye-a də mʉ sə bε'fis ze' bə ɳàaŋ Bezebù fana bʉu awèŋ wéeŋ bε'fisgè yàwo bə ɳàaŋ sə ndà? Nsàp fàk bʉu awèŋ nə, sə nìtsə' dük də wéeŋ bə jòn.

28 A ye-a də mʉ sə bε'fis yà' bə bo sə Nwì fana ye də gaŋ ɳkum sə Nwì sə yà' kʉəp və bohòwèŋ laŋ.

29 Kaco ɳwè nəmòk ni to mʉnda'à ɳgà ɳàŋ, nə fis jəŋ lo yumok mbwa yen. Tse'ŋga yi ko kì nòŋsə to ɳgà ɳàŋ nə bə kʉ ɳkuŋ yi ni to ndap nà' nə.

30 <<Nwè nə yi ka-a vesi yen, ye də yi ɳwè nə yi sə bɛŋ mʉ. Nwè nə yi sə kà-a vesi bəbe' tè'e benè, ye də yi sə sèsə ye sèsə.

31 Mʉ sə tsə' weŋ də nsàp bʉp nə ɳwè gʉ nà' kè yi cèp cèepə àlε' pwe', aco wo nə swi fa yi nà'. Megu də kaco wo nə swi fa yuk ɳwè nə yi bʉpsə liŋ Yòŋsè nə Rəreŋ nə yen.

32 A ye-a ɳga ɳwè nəmòk cèp yumok sə bʉp bə liŋ am, mʉu mo ɳwè fana aco wo nə swi fa yi yà'. Nwè nə yi cep-a ye yusə bʉp bə liŋ Yòŋsè nə Rəreŋ nə fana wo nə kà yi yà' swi yuk fa mvèsə nə mvèsə.

33 <<Wèŋ riŋ də wu tse'-a tʉ nə bəboŋ fana ye də tʉ nə zəm sə' nto'o sə bəboŋ. A ye-a ɳga tʉ nə nə bʉp, ye də nto'o ye sə nə ye sə' sə bʉp. Wo rìgè tʉ bə nsàp nto' nə yi sə zəm.

34 Wèŋ ɳgwì bwìŋ no, wèŋ tsəm də aco wèŋ cep yusə yà'a bəboŋ yè'sə va ɳga wèŋ bʉp vε'nə-

ε. Cùu ɳwèè cèp fis mègù yusè yà' rwiŋ cu sè ntuù yi.

³⁵ Nwè nè yi bèboŋ, lòksəgè yusè yà'a bèboŋ, nè sè fis və sè' zeŋ. Nwè nè yi lòksəgè ye bup, fis vègè ye sè' bup sè.

³⁶ Wèenj riŋtse' pap dük də, nùmbu nè wo nè sak bwìŋ, ndàaŋwè pwe' nè sak bə ncèep sè yà' à tesə yuk kè cùhu ɳgèŋgàŋ pwe'fo', a dzəm ye sè yi à cèp basə wà pwe'.

³⁷ Wo nè sak ndàaŋwè pwe' bə yusè yà' tesə tsə sè' kè cùhu yi. Anə ye zeŋ sè yà'a nə gʉ wu, wù gbʉ nzak, kè ka' àlɛ.>>

*Bwìŋ Dzəm NgòYə Maŋgəŋgèŋ
(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)*

³⁸ Ngàa yə'rè fa bwìŋ lìk bə bʉ Faràsi mok wèŋ à dük fa Jisòs də wo dzəm də nà'a gʉ niŋtsok fa wo yu maŋgəŋgèŋ ya wo ja'a nə riŋ də yi tse' ɳàan sè Nwì a fa yi àlɛ.

³⁹ Jisòs də, <<Kàcò! Ja'a na yòo mvè'nè bʉ sè ɳga'a yè'e bup, nə kà Nwì sè' ri-ɛ. Wèŋ fek mu də mu gʉ yu maŋgəŋgèŋ, mu nə kà nà' gʉ. Maŋgəŋgèŋ nè wèenj nə ye nə mègù nè nà' à ye bohòŋgà tsòhòbum Nwì nè liŋ yee Jonà nà'a.

⁴⁰ Mvè'nè Jonà à cu sè vèə fuk maràŋ te' ndzəmè sè' te' yà'a, mʉ mo ɳwè, mʉ nə cum sè ntònze sè' vɛ'nə.

⁴¹ Nùmbu nè Nwìi nè sak nzeŋgòn fana bʉ lak Nenevì wèenj nə lokok sè', nə cep fis də wèŋ sè niè' yè'e wèŋ gbʉ nzak. A nə ye vɛ'nə bʉsè Jonà ànə tsoho fa bʉ Nenevì wèŋ fana wo kupsə, nə bwi fa bup awo ɳkwèŋ. Nə ye də yumook yè' sè yà' yam càsə Jonà nə.

42 Nùmbu nzak nè ye sè', ñkum nè yi ñwàñwè nè yi à tesø vè mvwe' lak Sibà nà'a nè lòkok sè' mu tuhù wèñ, nè cep fis sè' dè wèñ gbù nzak. Anø ye ve'nø bùusè yi à lòkok haanj mvwe' sè sèsap wùriñ ñgòkè yu'rø ncèep ñkérø sè Sòlomù à sè cèep. Nø ye dè yumook yè' sè yà' gu ghak Sòlomù nø.

***Mvè'nè Yòñsè Nè Bùp Lògèø, Nø Sø Bwi Vø
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21, 11:24-26)***

43 <<A yegè dè a ye ñga yòñsè ze' tesø mè'rø-a ñwè, yi gi jàm dzoñ ke' mvwe' nze nè jì ndzøp nà'a ñgòláp mvwe' ncum. Yi kà mvwe' ncum sø yø,

44 fana yi tsørø dø, <*Mu nè bwi foho lo fe'lø mvwe' ndap àm nè mì a tesø vè fo' nø.*> Yi bwìñ foho vè fo' fana yi yø ñga nà' nòwà, ñga wo kùrø rëñsø nòñsø nà' bèboñ làanj.

45 Fana yi lo, nè kø to jøñ vø fe'lø yòñsèø ze' mok sè wo bùp càsø yi wèñ sàmba, wo kø ni cum fo'. A ye ve'nø fana ya' bùp wesø bohòñwè ènø mok mankwèñ nø noñsø mvè'nè à ye to mantombì. A nè kø ye bohòwèñ bùu sè bùp sè ñgà'a yè'e sè' ve'nø.>>

Ma Nø Ye Bwema Jisòs

46 Yi ànø sè cep mali bohòbùu sè wèñ ntòvè'nø fana ma ye bø bwema ye wèñ kø tøøñ sø mbi dø wo dzøm dø nà'a vø bø ya'wèenj cep yu sømok.

47 Ñwè nømòk tsok yi dø, <<Ma yo bø bwe ma yo wèñ tø sø mbi dø wenø wèenj cep.>>

48 Fana yi fek ñwè nè nà' tsè' yi nø dø, <<Ma am bø bwema am wèenj ndà wèñ?>>

49 Yi ninj gesə lo ŋgàa fàak ye sə wèŋ bə bo, nə sə cep də, <<Curə ya' yè'e ma am bə bwema am wèŋ sə.

50 Nwè nè yi gʉ-a yusè tè' àm mʉbu sə dzəm sə, ye də yi yà'sə moma am, nə ye njè' am, bə ma am sè' yi.>>

13

Gbʉ' Ngà Bì Ngwìi Bum

(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

1 Jisòs à tesə tsə mʉnda'à sè' nùmbu ànə, nə kə cum ŋgʉ ndzəp Galili.

2 Bwìŋ kə maŋ mvwe' sè yi cu sə wùriŋ, fana yi ni cum ye sə mok sənə ŋgwes mòk. Bʉu sə wèŋ pwe' təəŋ yàwo ma mʉ mfèŋ.

3 Yi sə tsoho fa yà'wèŋ bum ŋkʉuŋntèŋ bə gbʉ'. Yi à cèp mòk də, <<Ngà bì ŋgwìi bum mòk à lo də yi kə ŋwè ŋgwìi bum mok.

4 Fana mvè'nè yi à sə ŋwè yà', mok gbʉ ŋgʉ mandzè fana swiŋ wèŋ kə te'e zu lo yà'.

5 Ngwìi mok gbʉ mvwe' nze lìs. Ncàk kà fo' ŋkʉuŋ ye fana yà' to, nə kà mandzè ŋgòsòŋgàn tse'.

6 Nùm à to kok fana yi tseŋ zə yà'. Mvè'nè yà' ànə ka ŋgàn bèboŋ tse' fana yà' kpʉ.

7 Ngwìi mok gbʉ yàwo mvwe' ndik sè bə njàk. Ndik sə kuk, nə lim te'lə tse' yà'.

8 Mok à gbʉ yàwo mvwe' nze nè bèboŋ, nə zəm ŋgwì. Mok zəm wùriŋ co ŋkʉ mò'fis, mok hum ntùŋfu, mok hum te'.

9 Nwè nè yi tse'-a ntu' ŋgòyuk bum fo', yi yuk-a.>>

*Jisòs Tsè' Njo Nè Yi Cèp Bum Bè Gbu' Nè
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)*

10 Anè geñ, ñgàa fàak ye sè wèñ kè fek yi dè,
<<Wù sè cèp mègù bohòwo bè gbu' bùu yà?>>

11 Yi dük fèsè fa yà'wèñ dük dè, <<A bùusè wo ka yàwo mandzè nè Nwì a fa wo co wo rëeñ bum sè yà' cu swìhi mvwe' gañ ñkum Nwì sè tse'. Nwì à fa weñ yàwèñ mandzè ànø lañ.

12 Yusè dè, ñwè nè yi tse'-a yumok, Nwì nè jo naañ fa fe'lè yi mok sè' ya yi tse' ñkàuñntèñ. Nè ye dè bohòñwè nè yi ka ye yumok tse', Nwì nè jèñ fis gesè lo moòm nè yi tse' nè fo'.

13 Njo nè mì sè cèp bohòwo bè gbu' nè dè bùusè wo tse' lis, nè kà bum sè yø, wo tse' ntu', nè kà bum sè' sè yuk. Wu tsè'-a wo yumok, wo kà sè' rëeñ.

14 Ye dè bum sè ñgà tsòhòbum Nwì nè liñ yee Izayà à cèp yà'a kè kùrè zìnø mutuhù wo. Yusè yi à cèp sè dè,

<Wèen nè yuk bum, nè kà yà' rëeñ yuk,
Wèen nè sè kùk, nè kà yø.

15 Bùsè ntum bùu yè'sè wèñ a gu bùp lañ.
Ntu' awo loho, fana wo lok lis awo sè'.

Ka-a ve'nè yèñ dè bwèrè wo yø rì bè lis awo, nè
yuk bè ntu',

Fana nè rëeñ sè ntum wo,
Ya wo bùññ vø bohòmì, mì lunñsè wo.>

16 Fana reñsi bohòwèñ bùusè lis awèñ sè yø fana
ntu' awèñ sè yuk bum yo.

17 Mì sè tsè' weñ yè'e yusè yà'a zìnø dè ñgàa
tsòhòbum Nwì bè bùu sè wo kèkùrè bohòNwì
wèen ve'ë wùriñ sè wo à dzèm co wo ye ja'a bum

sè wèŋ sə yə yè'e, nə kà mandzè nə tse'. Wo dzəm sè' co də wo yuk bum sè wèŋ sə yuk yè'e, nə kà sè' yuk.

*Jisòs Tsè' Reŋsə Gbù'
Nyà Bì Bum Nə
(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)*

¹⁸ <<Wèen yuk-a ŋga'a mvè'nè mə nə tsok reŋsə gbù' ŋgà bì bum nə.

¹⁹ Nwèe yuk ncèp gaŋ ŋkum Nwì, nə kà bə zeŋ rεεŋ fana ze' nə və, nə kə jəŋ fis lo yusè wo bì yà' sə ntuù yi sə. Nà'a yà'sə ŋgwìi sè yà' à gbù ŋgù mandzè sə.

²⁰ Ŋgwìi sè wo à ŋwè yà' fana yà' gbù mənə nze nə a fo' bə lìs nə, a ŋwè nə yi yuk ncèp nə fana yi kwa boŋsə toho bə zeŋ ve'ɛ wùrinj.

²¹ Fana nà' kà ŋgàŋ sə ntuù yi sò. Yi təəŋ moὸm ghàr. Ghà nə ŋgə' və bohòyi gbù gesə lo fo'.

²² Ŋgwìi sè wo à ŋwè yà' mvwe' ndik sè bə njàk sə, nà'a yi nə yi yuk ncèp nə fana bum nzeŋgòn nə ye ntum nə ŋgòtse' ghàk wèŋ kə lim te'lə tse' ncèp nə fana nà' kà zəm.

²³ Nə ye də ŋgwìi sè yà' à gbù məmvwe' nze nə bèboŋ sə ŋwè nə yi yuk ncèp nə, yi rεεŋ bə zeŋ. Fana yi zəm ŋgwìi ghà mòk ŋkù mò'fis, mok hum ntùŋfu bə hum te' wèŋ.>>

*Jisòs Mák Gbù' Tε'
Mvè'nè Gaŋ Nkum Sè Məbu Cu
(Mak 4:30-34; Luk 13:18-21)*

²⁴ Yi à tsè' fa fe'lə yà'wèŋ gbù' mòk sè' də <<Aco wo fu'rə kok gaŋ ŋkum sè məbu sə bə

ηwè nəmòk nè yi à kè bì ηgwìi bum sè bèboŋ mʉ nzuù yi.

²⁵ Yi ànə sə noon dzəm lo fana ηwè nəmòk nè nà'a bèŋgè yi kə bi ηgaŋ sè büp sè yà' səsə nzaŋ mvwe' nzaŋ sè yi anə bi sə. Yi bi ηgaŋ sə ve'nə fana yi be' mandzè ye, nə lo yuye.

²⁶ Ghà nè nzaŋ sə à kùk tètè nə ye ηgòfis tu fana ηgaŋ sə lokok sè'.

²⁷ Bwe ηgàa fāak ηgà nzum nə kə fek yi də, <Tà, vès də wù à bì mègù mʉ nzuù wù ηgwìi bum sè bèboŋ àlaa. Ηgaŋ sè büp nə vè nə fo' fô?>

²⁸ Ngà nzum nə dük fəsə fa wo də, <Gà yu yà'sə ηwè nəmòk nè yi ka mʉ dzəm.> Wo fek fe'lə yi dük də, <Ye də wù dzəm də vées lo kə co'rə mak yà' à?>

²⁹ Yi dzeeŋ də yi ka dzəm. Yi də bʉusə aco ghà nè wo sə də wo cok mak ηgaŋ sə fana wo co'rə bupsə nzaŋ mok bə ηgaŋ sè yà' səsə nzaŋ sə.

³⁰ Mè'rə yà'a kuk mvwe' mò'fis ve'nə tètè mvèk nè ηgòküp yà' kə dzeŋ. Mvèk ànə dzèŋ nùu fana mʉ tsok fa ηgàa kéküp sə wèŋ də, <Wèeŋ co'rə be'lə to ntòŋgaŋ sè büp yà'a mvwe' mò'fis, nə kin yà' bə mbèk bə mbèk ya wo teŋ yà'. Nə tsok wo sè' də wo küp naaŋ gesə fa mʉ nzaŋ sə mʉ tà'a mʉ.> >>

³¹ Jisòs à tsə' fa mali wo gbu' mòk sè də, <<Gan ηkum sə Nwì sə co ηgwì tʉ nəmòk nè wo to nà' də mostà, nè ηwè nəmòk à kè bì nà' mʉ nzuù yi.

³² Nà' jə'rə cásə ηgwìi bum sè wo bigè mʉ nzuù pwe'fo' yi. Ghà nè nà'a kùuk, nà' yam casə

mok sə pwe'fo' sè' yi. Nà' bùùn̄ tu nè ghaṇ̄ wùrin̄. Swin̄ wèn̄ və, nə sə kə ci ndap awo m̄unə ntan̄ ye sə.>>

33 Yi cep fe'lə gbù' mòk də, <<Gaṇ̄ Nwì sə co yis sè ɳwàṇ̄wèe jègè yà', nə gesə sənə tasàa mfòṇ̄ tə', nə top yà' tètè yà' kok pwe' yè'e.>>

34 Bum yè'sə pwe'fo', Jisòs à sə tsòho fa gù bùùn̄ sə wèn̄ yà' bə gbù' bə gbù'. Yusè co yi à tsè' fa wo jì gbù' à ka yen̄.

35 Yi à gù ve'nə ya yusè ɳgà tsòhòbum Nwì à cèp bə lin̄ ɳgà gèm bwìn̄ bùùn̄ və zìnə. Yusè yi à cèp sə də,

<<Mu nə muk cùu am, nə sə cep bum lòon̄ fo' bə gbù' bə gbù'.

Mu nə cep bum sè mvè'nə nzen̄gòn̄ à yè yèe, yà' sə cum megu mvwe' sèswhì.>>

36 Anə gen̄, yi me'rə kwe' bù nè fo', nə ni lo yuye mu nda'ā. Ngàa fàak ye wèn̄ a bə' lòyi fo', nə sə fek yi də nà'a tsok reñsə fa wo gbù' nè də wo à bì ɳgaṇ̄ sè bùp mvwe' nzum nà'a.

37 Yi sə tsòho reñsə fa yà'wèn̄ dük də, <<Nwè nè ɳgà bì ɳgwìi bum sè bèboṇ̄ sə, a m̄uū mo ɳwè.

38 Nzum sə nzen̄gòn̄ nə, ɳgwìi sè bèboṇ̄ sə, a bùùn̄ sè wo cu yàwo mvwe' gaṇ̄ ɳkum Nwì sə fana ɳgaṇ̄ sè bùp sə yàwo bùùn̄ sè wo cu yàwo ma nè ze'.

39 Nwè nè yi à bì ɳgaṇ̄ sè bùp sə, a ze' nə bə tu ye. Mvèk nè ɳgòkùp bum sè wo à bì sə yà'a nzen̄gòn̄ nə mvè'nə nà' mèe, fana ɳgàa kùp bum sə yà'sə masinjàa Nwì wèn̄.

40 Mvè'nè wo à benè ngañ sè, nè teñ yà' yà'a, anè ye nùmbu nè nzeñgòn nè mè sè' vë'nø.

41 Mùu mo ñwè, mu nè tumse masinjaa am ñgòte'e fis yusè yà' cu mvwe' gañ sè, sè co yà' jèñ vè bùp, nè ye bø ñgàa gù bùp wèñ pwe'fo'.

42 Wo swekfis wes wo vë'nø fana wo kè mak gesø lo wo sè mvwe' sè mis sè kùø. Yà'a mvwe' sè bwìñ nè sè wañ, nè sè zu nzòñ fo'.

43 Nà'a sè' mvèk nè bùu sè wo yàwo kèkùrè ma nè Nwì wèen nè sè to reñ co nùm mvwe' gañ tè' awo. Nwè nè yi tse'-a ntu' ñgòyuk bum bø zeñ, yi yuk a.

Jisòs Cèp Fe'lø Bø Nzak Gañ Nkum Sè Mùbu

44 <<Gañ sè Nwì sè yà'a co yumok sè yà' gù nteñ sè yà' à swìhi nòoñ mvwe' sèmok. Nwè nèmòk anè kè ye yà' fana yi ses lok yà'. Yi kwa vë'ë, nè kè cañ señ bum sè yi tse' pwe'fo', nè kè ywiñ jèñ nzum sè mvwe' yà'sø.

45 <<Gañ sè Nwì sè yà'a sè' co ñgà gì gì nteñ nè yi à sè làp nsàp lìs mòk nè wo togè nà' dø perèl.

46 Yi ànè ye perèl nè mò'fis nè nà' gù nteñ fana yi lo, nè kè señ bum ye sè yi tse' sè pwe'fo', nè kè ywiñ nà' bø zeñ.

47 <<Gañ sè Nwì sè sè' co ram mòk nè wo màk gèsø nà' sè ndzøpè fana nsàap fuk kwøeñ ni ca zøzok zøzok nduk.

48 Nà' ànè rwiñ fana wo fis lo nà' mu mfèñ fana nè cum nze, nè ye ñgòte'e yà'. Wo sè swèk gèsø lòsè bøbon sènø yumok, nè sè fis mak sè bùp sè.

49 Nùmbu nè nzeñgòn mèe, anè ye sè' vë'nø. Masinjaa Nwì wèen nè vèø, nè kè gapsø fis bùu

sè wo yàwo kèkùrè ma nè Nwì bə sè wo ka yàwo kèkùrè yeŋ wèŋ zok.

⁵⁰ Wo mak gesə lo bàu sè wo ka kèkùrè yeŋ sə mvwe' nəmòk nè mis sə kuə ca. Yà'a mvwe' sè ŋwèe nə sə waŋ, nə sə zu nzòn ca.>>

⁵¹ Yi fek yà' də yà' rεεŋ bə bum sè yi cèp yè'sə pwe'fo' laŋ àlə. Wo də hòli.

⁵² Yi tsok fa fe'lə yà'wèŋ də, <<Ye də wèŋ rì də ŋgà yə'rè lùk nè yi a bùuŋ də mu yə'rə yi mvè'nè gaŋ sè Nwì cu, yi co ŋwè nəmòk nè yi tse' tàap ye. Aco yi fis və to bum sè zəm mu tà'a yi, nə fis sè fi sè'.>>

⁵³ Jisòs ànə cep wes gbù' yè'sə fana yi me'rə fa'nə, nə lo.

Bàu Lak Jisòs Wèŋ Bèŋ Yi (Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵⁴ A kè dzèŋ la'à yi fana yi kə yə'rə bwìŋ mu'mvwe' ndaap pìriyà àwo wèŋ. Wo à mərə vε'e wùrinj, nə sə cep dük də, <<Nwè nè'e a jə nsàp ŋkərè nè'e nə ye nsàap fàak sè yà' gu wùrinj yè'e fòvε'nə-ε?

⁵⁵ Nè'e ka mo kapindà nà'a yeŋ-ɛ? Nè'e ka yi nè wo to liŋ ma ye də Mèri nà'a yeŋ-ɛ? Jem bə Jòsep bə Saimù nə ye Judàs wèŋ ka bwema ye wèŋ yeŋ nè?

⁵⁶ A cugè fεεŋ ka sè' ves njè' ye wèŋ pwe' yeŋ nè? Aco yè'sə ye vε'nə va?>>

⁵⁷ Fana wo kè yi mok dzəm. Anə geŋ Jisòs nə tsok fa ye yà'wèŋ də, <<A yegè də wo jègè ŋgà tsòhòbum Nwì ma nè yi lòfòpwe' co ŋwè. A kè dzèŋ mvwe' lak ye, nə ye mu nda'à yi fana wo kè yi co yumok jə.>>

58 Yi à ka fàak sè yà' gù fa'nə ñkàuŋ gù bùusè bùusè sè fo' sè wèŋ à ka dzədzəm sè ntùù wo tse'.

14

Kpù Jon Ngà Bàptesè Bwìŋ (Mak 6:14-29; Luk 9:7-9; Jon 6:1-14)

1 Ghà ànə à ye, ñkum Heròyuk bə bum sè Jisòs sè gùù sè.

2 Herònə dük fa ncinda'a ye wèŋ dük də, <<A Jon ñgà bàptesè bwìŋ, yi a tessə vè fe'lə mvwe' kpù yà'sə laŋ. Nà'a njo nè yi sè gù to bum maŋgəŋgèŋ sè.>>

3-4 Yusə də Heròà fis jə ñgwe moma ye Filip. Yi ànə gù ve'nə fana Jon sè dühü gəgeŋ fa yi də, <<Ka bèboŋ bohòwù ñgòjə ñwà ànə co ñgwe yo yenj.>> Anə ye ve'nə fana Hèrodiyà ñgwe Filip nə firmsə mis tètè Herònə ko nisə Jon ndapndzəm.

5 Yi ànə dzəm də yi zə Jon nə fana yi sè wəp sè' bùusè bwìŋ dük də Jon nə ñgà tsòhòbum Nwì.

6 Nùmbu nè wo à dzə Herònə à dzèŋ sèmok fana mo Hèrodiyà nə nè ñgwèŋgwèŋ à kè kà dzeŋ mvwe' sè bwìŋ à mà cu sè. Yi kanj ve'ε tètè ni' boŋ Herònə.

7 Herònə keŋ də yusə nà' dzəm yà' pwe'fo' yi nə fa tsɔŋ nà'.

8 Mvè'nə ma ye tip yi fana yi dük fa Herònə də, <<Fa mʉ tu Jon ñgà bàptesè bwìŋ nà'a ñga'a feŋ munə tasà.>>

9 Manzinj à ko ɳkum nə vε'ε wùriŋ. Fana njo nè yi anə kεŋ to laŋ, nə ye fe'lə sè' bùu bùu sè wo mà fo' sè fana yi dük də yà'a kə jεŋ və fa nà'.

10 Yi à tum lòo, wo kə gwε' tiŋ fis tu Jon mu ndapndzəmè anə.

11 Wo jεŋ və yà' mʉnə tasà, nə kə fa mʉŋwà nə. Yi jεŋ yà', nə jεŋ lo fa ma ye.

12 Ngàà fàak Jon nə wèŋ à kə jə vèŋ ni' ye nə, nə kə tuuŋ nà'. Wo à tuuŋ wes, wo lo, nə kə tsok fa Jisòs.

13 Jisòs ànə yuk vε'nə fana yi ni ɳgwes mòk, nə lo mvwe' mòk sè bwiŋ fo' bùè. Mfèŋ bù nə ànə yuk vε'nə fana wo tesə mvwe' buhu lak sè yà' kʉəp fo' pwe', nə yuŋ lo yi sè' bə kù.

14 Yi à kə tesə ɳgu ndzəp fana yi ye bwìŋ vε'ε nduk nə nduk. Ntʉm ye rwiŋ bə manzinj fana yi gu mesə fa sè wo tse' yiyanj, yiyanj awo sə.

*Jisòs Fa Bwìŋ Ncùhù Tàŋ Zʉzʉ
(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-14)*

15 Nùm à co fana ɳgàà fàak ye wèŋ və bohòyi, nə kə dük fa yi də, <<Yè'e mvwe' sè bwiŋ kà fεnə cugè, nùm nə coònə sè' laŋ. A bèboŋ də wu dük bùu yè'e wèen lo ndzə ntòlak, nə kə ywiŋ zu yumok nja.>>

16 Jisòs dük ye də, <<Yà'wèen nə kà lò. Wèen kʉk fa wo yumok wo zu.>>

17 Wo dük fa yi də, wo tse' mègù ntuhu brēd tàŋ bə fuk ba nə ba.

18 Yi də yà'a jεŋ və fa yi yà' fεn.

19 Anə geŋ yi dük fa bùu sè wèŋ pwe' də yà'a cum nze mʉnə ɳgaŋ. Yi jεŋ kotse' ntuhu brēd

sè tàŋ nè ye fuk sè ba sè, nè kùk gesø lo mubu. Yi kwasø Nwì, nè sè bø'rø yà', nè sè faha ñgàà fàak ye sè wèŋ. Wo jøŋ, nè gap lo fa maŋgo bù nè pwe'.

²⁰ Wo à zù wo pwe', nè ze' bøboŋ. Fana wo te'e benø sè yà' à bwehe cu sè, yà' tesø kwès hum-ncòp-ba.

²¹ Bùu sè wo zù sè à ye co mbømbam ncùhù tàŋ. Wù kà bøba bø bwenke' wèŋ yàwo ta.

*Jisòs Gì Mu Ndžøpè
(Mak 6:45-52; Jon 6:16-21)*

²² Wo à mèsø, Jisòs gù dø bwe yee ni ñgwes, nè lo mantombì ñgòto lòmamòk. Yi cum ye maŋkwèŋ, nè cepsø bwìŋ ya wo lo la'à wo.

²³ Yi ànø mam, nè cepsø wo, wo lo. Fana yi lo ye mñmvwe' nda mòk ñgòkè gù pìriyà mbwa yiyyi. Ndžøm à sè dø a seŋ vø fana ñga yi cu mbwa yiyyi.

²⁴ Mvèk ànø à ye ñga ñgwes nè lòndzø tsøtsø'rø ndžøp anø sèsap wùriŋ. Ndžøp sè bwì'lè ñgwes nè ve'ë nè bùp bùusø fèfè à sè vè ma nè wo à sè dzøm ñgòlònø.

²⁵ A kè dzèŋ mvè'nè mvøp à yè ñgòtorø ndžømè anø fana Jisòs vø bohòwo ñga yi sè gi vè ma mu ndžøpè.

²⁶ Ngàà fàak ye sè ànø ye yi mvè'nè yi sè gi mu ndžøpè anø fana wùe ko wo ve'ë nèbùp. Wo dùk ñgwàaŋ dø, a maze' mòk, nè ke' nooŋ ñgùn.

²⁷ Anø geŋ yi to yà'wèŋ sè' ntèŋ, nè dùk fa wo dø, <<A mu, wèen kà wøp.>>

28 Pità cep gesə fa nà' də, <<Tà, a ye-a ɳga də a wù zìnə, wù dük mʉ ya mʉ gi və ɳgòkè yə wu sè' mʉ ndzəpè anə.>>

29 Yi dük fa nà' də <<Vèə.>> Fana Pità nə tesə sə ɳgwesə anə, nə sə gi sè' mʉ ndzəpè anə ɳgòkè yə Jisòs nə.

30 Anə geŋ yi ye mvè'nè fèfè sə fa ɳgə' nè bʉp fana wʉə ko yi, yi ye ɳgòcəəŋ lòsə ndzəpè anə. Yi wanj torə fis dük də, <<Eteɛ, Tà tesə mʉ.>>

31 Jisòs fa bo sè' ntèŋ, nə ko nà'. Yi à sə ko nà' ve'nə, yi sə dük fa nà' sè' dük də, <<O' òhoò, dzədzəm yòjə'rə ve'ε wʉriŋ. Wù anə mərə bwi bʉu yà?>>

32 Wo ànə kə ni sənə ɳgwes nə fana fèfè nə teŋsə.

33 Bʉu sè wo à ye sənə ɳgwes nə pwe'fo' à kùksə yi. Wo dük fa yi də, <<Wu mo Nwì zìnə bə zìnə.>>

*Jisòs Lùŋsə Ngàa Yiyəŋ
Sè Mvwe' Lak Jènesarè
(Mak 6:53-56)*

34 Wo à to tesə lòmʉmfèŋ fana wo tesə və mvwe' lak Jènesarè.

35 Bʉu lak sè fo' sə ànə ye riŋ yi fana wo tirə lo mvwe' lak sè yà'a fo' sə pwe'fo', wo sə jəŋ və fa yi ɳgàa yiyəŋ sè fo' sə pwe'.

36 Wo à jə və yà'wèŋ ve'nə fana wo ləŋ yi də nà'a me'rə ɳgàa yiyəŋ sə wèen jwəŋ megū cù cèk ye ya wo gʉŋ. Bʉu sè wo à jwèŋ pwe'fo', à gʉ yu awo.

15

*Bum Lak Bùu Jus Wèj
(Mak 7:1-23)*

¹ Anə genj, bùu Faràsi mok bə ɳgàa yə'rè fa bwìŋ lùk wèj à vè bohòJisòs ɳgòfek yi bum səmok. Wo à tessə vè mvwe' lak Jòrosalèm. Wo à fek yi dük də,

² <<Ngàa fàak yo wèenj kà bum lak sè bù ɳkwàha bwìŋ wèj à nònṣə yùgè bùu ya? * Vès dük və'nə bùusə wo zugè bej ɳga wo kà bo awo cuk.>>

³ Yi fek bùsə ye ya'wèj sè' də, <<Njo nè wèenj kà lùuk Nwì nònṣègè bùusə wèj dzəm ɳgòbe' bum lak awèj-e bùu ya?

⁴ Bùsə Nwì à cèp də, <*Wəp ma yo bə tè' yo.* Nwè nè yi yò-a ma kè tè' ye àlə, wo zə megu yi zəθ.>

⁵ Wèj cwiŋ bùsə yàwèj dük də, a ye-a ɳga njwè tse' yumok sè co yi tesə ma ye kè tè' ye bə zenj, nə kà ya' tesə, nə dük fa ya'wèj də yusə yi tse' sə a sè Nwì, ye də yi ka nzak bohòma bə tè' ye nə mok tse'.

⁶ Wèj yə mvè'nè wèj a gù bùsə ncèp Nwì mok yusə wà bùu bum lak awèj nà?

⁷ Wèj ɳgàa tè'èŋkup wèj! Yusə Izayà ànə cèp mantombì sə kum wej à ye zìnə. Yi à còm də,

⁸ <Bùu yè'e wèj sə kwasə mègù mə bə cù wà, fana ntum awo ye sèsap bohòmù.

⁹ Wo sə kùksə basə mə ɳgwàj,

* **15:2 15:2** Bum lak yè'sə, a bum sè bùu Jus sè wo ɳgàa yə'rè fa bwìŋ lùk wèj ànə yamsə naaj lòmànə lùuk Musì sə.

nə sə yə'rə yusè bwiŋ à cèp wo co yà'a lùuk
Nwì.> >>

Yusè Aco Yà' Bùpsə Nwè

¹⁰ Anə geŋ Jisòs to benə və bùu sə wèŋ pwe'fo'
ŋgù ni'i yi, nə dük fa yà'wèŋ də, <<Wèen yu'rə
nə rεen yusè mʉ sə də mʉ tsok weŋ yè'e bèbon.
Yusè də,

¹¹ yusè yà' ni lògè mʉ cùhù ŋwè kəkok kà ŋwè
bùpsègè. A bùpsègè yi yusè yà' sə tesə tsə mʉ
cùhù yi anə tsətsoŋ.>>

¹² Fana ŋgaa fāak ye wèŋ və, nə kə dük fa yi
də, <<Wù rì də mvè'nè wù cèp ve'nə yà'sə, bùu
Faràsi wèŋ jòk bohòwù ve'ε wùrinj à?>>

¹³ Yi cep fəsə fa yà'wèŋ dük də, <<Ngwì yu nə
tè' am Nwì a ka nà' yi bi pwe', yi nə cok mak nà'
sə nze.

¹⁴ Mè'rə wo ve'nə. Wo ka lis tse', nə sə də wo
niŋtsok fa bùu mok wèŋ mandzè. Nə ye də a
ye-a ŋga ŋgà jì lis sə niŋtsè' lòfa ŋgà jì lis mòk
mandzè fana wo ba fo' nə gbu lo sə wùrè.>>

¹⁵ Pità fek nà' də nà'a tsok reŋsə fa wo gbu' nə
də yusè yà'a tesə tsəgè kè cùhù gù bùpsègè ŋwè
nà'a.

¹⁶ Yi fek bùsə fe'lə Pità nə də, <<Wèen sè' ŋgaa
kà bum rεen mok à?

¹⁷ Wèŋ ka riŋ də yusè yà'a ni lògè mʉ cùhù
ŋwè pwe'fo' cà lògè sə vèθ, nə ca tesə lo sè' riŋ
à?

¹⁸ Nə ye də yusè yà'a tesə tsəgè mʉ cùhù ŋwè
kokgè yà'sə sə ntʉʉ yi. Yà'a zeŋ sè aco yà' gʉ¹
bùpsə ŋwè.

¹⁹ A ve'nə bùusə tsətsərəθ sè bup sè co ŋgòzə
ŋwè, ko nto, kohòsàhà, yè, ŋgòci' mvwès, nə ye

ηgòbupsə liŋ bwìŋ pwe'fo' tesə kokgè ma sə ntuaù ηwè.

²⁰ Yà'a bum sè yà'a gù bupsəgè ηwè. Ngòzù yumok bə bo sè wù ka yà' cuk, ka nzak tse'.>>

Nwà Lakmvum Nè

Yi A Naantu BohòJisòs (Mak 7:24-30)

²¹ Anə geŋ, Jisòs ye'e me'rə mvwe' yà'sə, nə lo mvwe' nzeŋgòn nè lak Tayà bə Sidòn̄.

²² Fana ηwà nəmòk nè yi cugè fo' kè tsèŋ yi. Ηwà nə sə leŋ Jisòs nə də, <<Oò, Tà, mo Devid, koksə-a manziŋ bohòmù è. Yòŋsè ze' tse' mo àm mòk nè yi nè ηwàŋwè ve'ε nsàp nèbup.>> Ηwà ènə à sə cèp bum yè'sə ve'nə ηga yi ka ηwà Jus yen, yi à ye ηwà lak Kanà.

²³ Yi à sə cèp yè'sə pwe'fo', Jisòs kà cù bohònà' mùk lok. Ngàa fàak Jisòs sə wèŋ kə leŋ Jisòs də a bèbonj co nà' dük ηwà ènə lo bùasə nà' sə loksə ke'cà wo ntu' wùriŋ.

²⁴ Jisòs nə cèp bwìŋ ye kə də, <<Nwì à tumsə mègù mʉ bohòbùu Izùre sè wo co nsùŋgaan sè wo a jàm bisə jàmə.>>

²⁵ Ηwà nə à vè kə təəŋ mali kə mantombìi Jisòs bə tumfərə, nə sə cep də, <<Tà tesə mʉ.>>

²⁶ Jisòs cep fe'lə sèmok də, <<Ka bèbonj ηgòjə bəŋ mwe, nə mak fa ηgbu † yen.>>

²⁷ Ηwà nə də, <<Tà, wù rì yo sè' də wo fagè bwe bəŋ, ηgbu sə te'e sè yà' sə gbù tsoŋ sə nze sè'.>>

---

† **15:26 15:26** Mvè'nè Jisòs ànə cep bə nzak nə ηgòmak fa ηgbu bəŋ yà'a fana yi à sə dük yà'sə də, ηgòjə yusè yà'a sə bùu Jus nə fa bù lakmvum.

28 Fana Jisòs dük fa bwi nà' də, <<Ke', ñwà nè'e wù tse' dzədzəm sə ntuà wù ve'e wùriŋ. Yusè wù dzəm tse' yà'sə, yà'a nə ye məmvə'nè wù leŋ sə.>> Anə geŋ yiya mo ñwà nə à mè mègù sə' ghà nà'nə ve'e ghes.

Jisòs Fa Bwìŋ Ncùhù Kwè Zuzu
(Mak 8:1-10)

29 Jisòs à yè'e mè'rə fa'nə, nə sə gihi ca ñgu ndzəp Galili. Yi à lò, nə kə kok lo məmvwe' nda mòk, nə cum mbwa nze ñgøyə'rə bwìŋ.

30 Bwìŋ à kpəəŋ vè fo' ñgòkè yə yi ve'e sə' wùriŋ. Wo à bèhə jə vè fa yi bùu sə wo kà gìgè wèŋ, sə wo à kpə sa' ni' ma mòk wèŋ, ñgàa jì lis bə sə wo kà cù cèpgè wèŋ, nə ye bə ñgàa yiyan zəzok ñkùuŋtèŋ. Wo à bèhə jə vè yà' ve'nə, nə kə təmsə noŋsə ñgu ni'i Jisòs anə bìkikikì. Yi à guŋsə yà'wèŋ sə' lòoŋ.

31 Bùu sə wo à kə mà fo' sə à mərə ve'e wùriŋ. Wo à mərə bùusə wo yə ñga bùu sə wo à sə kà cù cèpgè wèŋ cèp cù, sə wo à kpə sa' ni' ma mòk wèŋ guŋ fe'lə sə', sə wo à sə kà gìgè wèŋ gi fe'lə, nə ye bə sə jì lis wèŋ sə ye fe'lə bum səmok. Bùu sə wèŋ à kùksə liŋ Nwì bùu Izùre wèŋ bùu bum sə wo à yə yè'sə.

32 Anə geŋ Jisòs to benə ñgàa fàak ye sə wèŋ ñgu ni'i yi, nə dük fa wo də, <<Manziŋ sə ko mu bohòbùu yè'e cèbùè, bùusə wo cu vesiwèŋ ntinə nùumbu te', nə kà yumok zu. Mù ka sə' dzəm co mu dük də wo lo njè ve'nə sə' dzəm, bùusə aco mòk kə gbù njè mandzè.>>

33 Ngàa fàak ye sə wèŋ à yuk vε'nə, wo fek yi də, <<Aco wo jəŋ bεŋ ŋgōŋ fεεŋ fòco a fa bwìŋ wùriŋ vε'ε nε?>>

34 Fana Jisòos fek yà'wèŋ də, yà'wèŋ tse' ntuhu brēd fa'nə sù nε? Wo də, <<Vès tse' mègù ntuk sàmba bə bəbwē fuk mok.>>

35 Fana Jisòos dük fa bùu sə pwe'fo' də yà'a cum nze.

36 Yi jəŋ ntuhu brēd sè sàmba bə fuk sə, nə kotse' yà'. Yi kwasə wes Nwì fana yi bə'rə yà', nə sə fa bohòngàa fàak ye sə wèŋ. Wo jəŋ, nə sə fa bwi bùu sə wèŋ.

37 Bùu sə pwe'fo' à zu, nə ze' vε'ε bəboŋ. Wo à te'e benə mfèmfòok sè yà' à sə gbù sə nze ghà nə wo à sə zu sə kwès sàmba.

38 Bùu sə wo à zu sə à ye bwìŋ ncùhù kwè, wù kà bəba bə bweŋke' wèŋ ta.

39 Yi ànə gù wes bùu sə wèŋ sam lo fana yi ni fe'lə sə ŋgwesè, nə lo yuye mvwe' nzeŋgòn lak Mègadàn.

16

Wo Də Jisòos Gù Niŋtsok Fa Wo Maŋgəŋgèŋ (Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

1 Nùmbu mòk à ye, bùu Faràsi mok nə ye bùu Sadusì wèŋ à vè də wo kə mumsə ja'a Jisòos. Wo fek yi də nà'a gù niŋtsok fa wo maŋgəŋgèŋ mòk nə aco nà' niŋ fa wo də yi tse' ŋàaŋ Nwì.

2-3 Yi dük fa yà'wèŋ dük də, <<Wèŋ rì mègù ŋgòkùk gèsə lo mubu, nə riŋ də anə ye ŋga'a vε'ε bə vε'ε wèŋ. Wèŋ tesə zəzòŋ nə ye ŋga ntòbu bəbaŋ fana wèŋ də anə ye ntinə bùp. Nə

nconùum ye ɳga ntòbu bùu bèbaŋ, wèŋ də anə ye zòn̄ bèboŋ. Wèŋ riŋ yà'sə, nə kà bum sè yà'a co mvèk ɳgòn̄itsè' bum sè niè' riŋ bùu yà?

⁴ Wèŋ sè niè' yè'sə, wèeŋ bùu sè bùp, ɳgàa kà Nwì rì wèŋ. Wèŋ dük mʉ də mʉ gʉ niŋ fa weŋ maŋgəŋgèŋ è? Kàcò. Mʉ nə kà nà' gʉ. Maŋgəŋgèŋ nè wèeŋ nə ye mègù nè co à ye bohòngà tsòhòbum Nwì nè liŋ yee Jonà nà'a.>> Yi ànə cep wes ve'nə, fana yi me'rə yà'wèŋ, nə lo gesə yuye.

*Jisòs Yə'rə Bwe Ye Wèŋ
NgòRεεŋ Yi
(Mak 8:14-21)*

⁵ Bə ɳgàa fàak ye wèŋ à to tesə lònto ndzəp ma nja fana ɳga ɳgàa fàak ye sə swì ɳgòjə tse' lòbred.

⁶ Jisòs dük fa wo də, <<Wèeŋ jəŋ ɳkərə bə nsàap yis bùu Faràsi bə bùu Sadusì wèŋ.>>

⁷ Anə geŋ wo sə cep ke' mʉtsətsə'rəə wo anə dük də yi dük ve'nə bùusè a swì ɳgòjə tse' və brëd.

⁸ Jisòs riŋ yusè wo sə cèp sə, nə dük fa yà'wèŋ də, <<Ke' àmaa, wèŋ ka dzədzəm bə yusè mʉ sə gʉt tse'. Wèŋ sə cèp ke' də wèŋ swì ɳgòjə tse' brëd yè'sə bùu yà?

⁹ Co wèŋ ka yè'e ntòsè' rεεŋ geŋ nà? Co wèŋ sə kà mvè'nə mʉ à fa bwìŋ ncùhù tàng ntuhu brëd sè' tàng yà'a mok tsərə à? Wo à zu yà' ve'nə, wèŋ te'e benə fe'lə sè sə nze kwès sù nə?

¹⁰ Nə ye sè' də wèŋ swì ntuhu brëd sè sàmba sè bwìŋ ncùhù kwè à zu yà'a sè' è? Wo à zu wes, wèŋ te'e benə sè sə nze kwès sù nə?

11 Anə gʉ va ɳkuŋ mʉ cèep, wèŋ kà rì də mʉ sə kà yè'sə bred nè bred nè'e dʉk ε? Yusè mʉ sə dʉk sə də, wèŋ jəŋ ɳkərè bə yis bʉu Faràsi bə bʉu Sadusì wèŋ.>>

12 Anə geŋ fana bwe ye sə wèŋ rεεŋ də yi anə sə ka yà'wèŋ də wo jəŋ ɳkərè bə yis sə wo gʉgʉ breд bə zeŋ yè'e dʉk. Wo riŋ də yi anə sə cep yà'sə də wo jəŋ ɳkərè bə bum sə bʉu Faràsi bə bʉu Sadusì wèŋ sə yə'rə fa bwìŋ.

*Pità Dʉk Də Jisòos Ɲkum Ngà Gèm Bwìŋ
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)*

13 Jisòs à kè dzèŋ nzeŋgòn Sìsàriyà Filìpi fana yi fek ɳgàa fàak ye sə wèŋ də, <<Bwìŋ dʉkgè də mʉ, mo ɳwè, mʉ yè'sə ndà?>>

14 Wo sə dʉk fa yi də, <<Mok dʉkgè də wu Jon ɳgà bàptesè bwìŋ, mok də wu Alajà, mok də a Jèrèmiyà kè ɳgà tsòhòbum Nwì mòk nè yi à ye fa' àlε'.>>

15 Fana yi fek mali wo sə' də, <<Wèŋ yàwèŋ ne? Wèen dʉkgè yàwèŋ də mʉ yè'sə ndà?>>

16 Saimʉ Pità dʉk də, <<Wu Ɲkum ɳgà gèm bwìŋ, nè wo à dʉk nə, nè wu mo Nwì nè yi cu ɳwəm nə.>>

17 Fana Jisòs nə dʉk fəsə fa nà' də, <<Rεŋsi yòSaimʉ mo Jonà. Bʉsè ka wu yè'sə ɳwè tsok fa. Tsè' fa wu yà' Tè' am nè yi cu mʉbu.

18 Nə ye sə' də mʉ sə to fa wu liŋ ɳga'a də Pità (lis), mʉ nə ci cos àm mʉmvwe' lis ènə. Ɲàaŋ kpʉ nə kà cos àm nə yumok gʉ.

19 Mʉ nə fa wu ki ncùu gaŋ sə Nwì sə. Yusè wʉ kì tes yà' sə nze fεεŋ nə ye megu mʉbu sə'

vε'nə. Yusè wù firə me'rə yà' sə nze nə ye məbu
sə' vε'nə.>>

²⁰ Fana yi tipsə ŋgàa fàak ye sə wèŋ ve'ε gugəŋ
də yà'a kà ŋwè nəmòk də yi yè'e ŋkum ŋgà gèm
bwìŋ nè wo à dük nə tsè' fa lok.

*Jisòs Tsè' Mvè'nè Kpụ Ye
Nə Ye
(Mak 8:31-9:1; Luk 9:22-27)*

²¹ A yè jə mvèk ànə nə lo mantombì, Jisòs yeto
ŋgòtsòhòfa ŋgàa fàak ye sə wèŋ jəja də yi nə
lo tsoŋ li mvwe' lak Jòrosalèm, nə kə ye ŋgə' fo'
wùriŋ. Yi nə ye ŋgə' nə ndzə bohòbù ŋkwàha
bùus sə fo' bə ŋgàa fa satikà' sə ghaŋ wèŋ bə ŋgàa
yə'rè fa bwìŋ lük. Də wo nə zə yi sè'. Nùmbu nè
te' ye, yi lokok fe'lə mvwe' kpụ sèmok.

²² Yi ànə dük vε'nə, Pità ko sonṣə gesə lo yi
fo', nə sə jwa nà'. Pità nə sə dük də, <<Kaco
Nwì dzəm yen Tà! Kaco yè'sə ye lok fuk bohòwù
vε'nə yen.>>

²³ Yi bùus, nə dük fa Pità nə də, <<Coho gesə
ŋgụ ni'i mǜ wùu Satà! Wu yà'sə nsàp yumòk nə
nà' sə təhə lok mʉ mandzə, bùusə yusè wù cèp
yà'sə, a tsətsərè nè bwìŋ tse' nà' wo, ka nè Nwì
yen.>>

²⁴ Fana Jisòs tsok fa ŋgàa fàak ye sə wèŋ də,
a ye-a ŋga ŋwè nəmòk dzəm-a ŋgøyù løyi fana
nà'a nə beŋ to ntòbum sə ni' nà' sə dzəm yà', nə
bək jəŋ ntəθəŋ nà' ŋkuŋ nə be' lo yi.

²⁵ Yi də, <<Busè ŋwè nè yi gəhə tse'-a yònṣə
ye fana nà'a nə bisə wà. Nə ye də ŋwè nè yi jə
yònṣə ye co yusè wà bùus mǜ fana yi nə kə tse'
nà'.

26 Busè swe'e sè ɳwèe nə tse' sə yè'sə yà, ɳga yi tse'-a nzeŋgòn nə pwe'fo', nə kə bisə yònṣè ye ε? Kènə yusè aco ɳwè kupsə yà', yà' kurə bə yònṣè ye yè'sə yu yà?

27 Busè mù nè mu mo ɳwè, ves masinjàa am wèenj nè vè bə ɳjaŋ Tè' am, nə lak ndàaŋwè pwe'fo' mvè'nè yi à gù fàak ye.

28 Mù sə tsè' weŋ yè'e zìnə də bùu mok wèŋ tə fənə sè wo nə kà ntòkpə ɳga wo yə mùu mo ɳwè mvè'nè mù sə vè bə gaŋ ɳkum am sə.>>

17

Jisòs Kupsə Nsəsè Mù Ndàhà (Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

1 A cà nùumbu ntùŋfu fana Jisòs to jəŋ Pità bə Jem nə ye Jon nè yi moma Jem nə, bə yà'wèŋ kok lo mùmvwe' nda mòk nə sèsap. Wo à kè cu mègù mbwa woòwo.

2 Fana wo ye ɳga nsəsè Jisòs kupsə buŋŋ mok nsàp nè zok. Si ye sə reŋ co nùm, cèk ye sə reŋ co mareŋ vε'ε.

3 Wo ye fe'lə sè' ɳga Musì bə Alajà tesə vè mùbu, nə sə taanŋgàm bə Jisòs nə wèŋ.

4 Fana Pità nə dük fa Jisòs də, <<Tà, yà' bòvε'ε wùriŋ mvè'nè vesùwèen fəŋ yè'sə. A ye-a ɳga wù dzəm fana mù ci ba'rə tes bwe duŋ fəŋ te'. Mò'fis nè njò, mòk nè Musì, mòk ye nè Alajà.>>

5 Yi ànə sə cep mali ntòfo' fana mbàk mòk nè nà' sə fop vε'ε wùriŋ à vè, nə kə təhə lok wo. Wo yuk ɳga ɳgi ɳwè nəmòk sə cep vesə ndzənə mbàk nə də, <<Nè'e mo àm nè mù dzəm yi sə

ntuù mì, mì kwagè bohòyi wùriŋ. Yusè yi cèp pwe', wèeŋ yuk fa yi.>>

6 Ngàa fàak ye sè wèŋ ànə yuk vε' nə fana waaə ko wo vε' ε nsàp nè co wù kà cèp to. Wo coho gbù fə'θ gesə lo si awo ma sè nze wo pwe'.

7 Jisòs və, nè kə jwεŋ wo bə bo ye. Yi dək fa wo də, <<Wèeŋ kà wəp, wèeŋ lokok mutsə.>>

8 Wo à mùk kok lis awo, wo kà ɳwè fo' mok yə. Wo ye megu Jisòs yìyi.

9 Mvè' nè wo à sè tsə mündahà anə fana Jisòs tipsə wo də, <<Wèeŋ kà ɳwè nəmòk bum sè wèŋ yə yè' sə tsə' tətē ɳga mìu mo ɳwè, mì lòkok mvwe' kpù ɳkuŋ.>>

10 Ngàa fàak ye sè wèŋ à fek yi sè' də, <<Njo nè ɳgàa yə'rè fa bwìŋ lìk wèŋ sè dək də Alajàa nè və tsoŋ ɳkuŋ Krèst və ɳgòtesə ves, a bùu yà?>>

11 Yi dək fəsə fa yà'wèŋ də, <<A zìnə də Alajàa nè və. Yi nə və ɳgògùhù tsə'rè fəsə bum pwe'.

12 Nè ye də mì sè tsə' weŋ də Alajà nè à vè laŋ, fana wo kà yi rì. Wo à jə yi, nè gù yi mvè' nè wo dzəm. Nè ye sè' də mìu mo ɳwè, mì nè ye ɳgə' ndzə bohòwo sè' vε' nə.>>

13 Anə geŋ bwe ye sè wèŋ rεεŋ bə zeŋ də yi sè dək Jon ɳgà báptesə bwìŋ.

Jisòs Tse Mo Nəmòk

Nè Yi Tse' Yōŋsè Ze'
(Mak 9:14-32; Luk 9:37-45)

14 Wo ànə bwi fohi və mvwe' sè bwìŋ à mà cu sè fana ɳwè nəmòk caŋ və bohòyi, nè kə təəŋ fo' bə tumfərə. ɳwè nè sè cep də,

15 <<Tà, koksə-a manziŋ bohòmo àm è. Mo àm nə ñgà gbù nènò'. Yi sə yə ñgə' bə zeŋ ve'ε wù kà fù'. Yi gbù yisko'gè mʉ misə riŋ riŋ, nə sə gbʉ ni sə ndzəpè sè' riŋ riŋ.

16 Mʉ jə løyi bohòngàa fàak yo, nà' ghak ñàŋ mvè'nè co wo gʉ nà' me.>>

17 Jisòs ànə yuk ve'nə, yi cep də, <<Wèeŋ yè'sə gugutu, wèŋ ka dzədzəm nè co wèŋ luŋsə ñwè fo' sə ntuŋ wèŋ tse'. Mʉ nə cum geŋ vesùwèŋ, nə sə ko ntum ve'nə tètè kə dzeŋ sè? Wèeŋ jəŋ və fa mʉ yi fən.>>

18 Jisòs jwa yònjsə ze' nè nà' a sə gʉ ñkuŋ yi sə yan nə fana nà' tesə gesə lo ndzə ni'i yi anə sè' ghà ànə.

19 Anə geŋ ñgàa fàak Jisòs sə lo, nə kə fek swihi yi də, <<Vès anə fis fuk yàvès nà' bùè yè'sə bùu yà?>>

20 Yi dük fa yà'wèŋ də, <<A bùusə dzədzəm àwèŋ nè ñgòlùŋsə bwìŋ bə zeŋ nə, nà'a jo. Mʉ sə tsə' weŋ sè' də a ye-a ñga wèŋ tse' mègù-a mʉdzədzəm momjo co mvèm nzaŋ ve'ε fana aco wù dük fa nda nè'e də, <*Coho fa'nə, nə kə təəŋ fa'*>, nà' coho lo. Yumok kà sè co wèŋ kà yà' gʉ to mok ye. [

21 Aco be'fis to megu nsàp ènə pìriyà bə dzə zuzʉ ba bwèrə yumok ka mok ye fe'lə.]>>

22 Wo sə ke' ke'ca nzenjgòn Galìli anə. Anə geŋ wo və mvwe' mò'fis fana Jisòs dük fa bwe ye sə wèŋ dük də, <<Wo nə jəŋ mʉ mo ñwè, nə fa ndzə bohòbwìŋ.

23 Wo nə zə mʉ, nùmbu nè te' dzèeŋ, mʉ tesə fe'lə və mvwe' kpʉ sə sèmok.>> Bwe ye sə wèŋ

ànə yuk vε'nə fana manzinj ko wo vε'ε nèbùp.

Nzak Lák Tas Mʉmvwe' Ndap Nwì Nè Ghaŋ

²⁴ Jisòs bə bwe ye sə wèŋ à kə dzèŋ mvwe' lak Kàpanùm, nə cum fo'. Nùmbu mòk à ye bùu sə wo jøgè mbàam tas sə bwiŋj là'gè yà' mʉmvwe' ndap Nwì nè ghaŋ nə wèŋ kə fek Pità də, <<Masà àwèŋ nè'e là'gè mbàam yè'sə sə laŋ à?>>

²⁵ Yi dzəm də, <<N, nà'a là'gèə.>> Anə gen yi bwi lo yuye nda'à wo. A kə dzèeŋ ñga yi ka yumok ntòcep lok fana Jisòs fek nà' də, <<Wù tsəm yòyè'sə da Pità? Nkəŋkum sə sə nze fεeŋ ko jøgè mbàam tas awo yè'sə bohòndà wèŋ? Wo jøgè yà' bohòbwe awo kə bohòbùu sə zok wèŋ nε?>>

²⁶ Yi dulk də a yegè bohòbùu sə yà'wèŋ ka bwe awo yeŋ. Fana Jisòs cep fe'lə sə' də, <<Ye də bwe awo ka yàwo nzak tse', ka vε'nə yeŋ nà?*

²⁷ Nə yeè nə də ñgògù də ya wo kà jòk fana dù sə mantùŋ. Wu kə dzèŋ ca, wù mak gesə lop sə ndzəpè anə. Fuk nè wu ko to nà' mantombì, wu nə ye mbàam mu cùhù yi anə. Wù fis jøŋ mbàam nə, nə kə fa wo ñgòlā' tiŋ tu yòbə sə yàm bə zeŋ.>>

18

Nwè Nè Ghaŋ Ndà? (Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

---

* **17:26 17:26** Bùu Jus wèŋ sə mbəmbam sə wo dzèŋ lùumŋòŋ hum ba wèŋ à sə làkgè mbàam mok sə wo à sə gùhù tsə'rəgè ndap Nwì nè ghaŋ nə bə zeŋ lùlùm.

¹ Mvèk ànə à ye fana ñgàa fàak Jisòs sə wèŋ və bohòyi, nə sə fek nà' də, <<Mvè'nè gaŋ sə məbu cu, nsàp ñwè nè yi yam gha' mok fo' mantombìi Nwì yi yè'sə ndà lε?>>

² Jisòs to və mo nəmòk, nə tes nà' mətsətsə'rəθ yà'wèŋ.

³ Fana yi tsok fa yà'wèŋ də, <<Mù sə tsə' weŋ yè'e zìnə də tse'ŋga wèŋ kupsə, nə ye co bəbwenke' ñkunj bwèrε wèŋ kà mvwe' gaŋ sə Nwì sə kə ni yuk.

⁴ Nwè nè yi jə lo-a ni' ye sə nze co mo nè'e fana nà'a yi nè yi yam càsə mok wèŋ mvwe' gaŋ sə Nwì sə yi.

⁵ Nwè nè yi jə-a nsàp mo nè co nè'nə mənə liŋ am fana ye də yi jə yà'sə mù.

*Nza' Mèmumsè
(Mak 9:42-48; Luk 15:3-7; 17:1-2)*

⁶ <<Nə ye sè' də a ye-a ñga ñwè mòk gù bəbwe sə wo dzəm bohòmù yè'sə mòk də yi gù bùp fana bonj ghak bohòyi co wo jəŋ ñgòk, nə swi' kə'ə fa ñwè ànə nà' kè mìhi, nə mak gesə lo yi sə mvwe' ndzəp nè cəco.

⁷ Bùu sè sənə nzeŋgòn nə cu bə ñgə' njo nè mèmumsèə sə aco ya' gù ñwè ñgògù bùp yè'sə cu fo'. Mèmumsèə nə və tsooŋ li, megu də a ñgə' nè bùp bohòñwè nè yi sə jə və mèmumsè nə.

⁸ Nə ye sè' də a ye-a ñga bo yo kè kùu yo àlə' sə gù wu ñgògù bùp fana wù gwε' tiŋ mak yà'. Bòghak də wu kə ni lak lùŋ bə bo kè kù ma mò'fis nə nojsə nè ñgòkè mà' gesə lòwu sənə mis sə yà'a kà liŋgè bə bo kè kù ma ba fo'.

9 Nə ye də a ye-a ɳga lis yo sə gù wu, wù sə gù bùp fana wù so'rə fis mak yà'. Bòghak co wù kə ni mvwe' lùŋ bə lis ma mò'fis nə noŋsə ɳgòkè ni mvwe' ɳge' nè sə misè bə lis ma ba fo'.

10 <<Wèen jəŋ ɳkərè də wèen kà bəbweŋke' yè'e wèŋ nè mò'fis co yusè wà jə. Mù sə tsè' weŋ də mvè'nè yà' cu məbu, masinjàa bəbweŋke' yè'sə wèen cugè bə Tè' am wèŋ mvwe' mò'fis nùumbu pwe'fo'. [

11 Mùu mo ɳwè, mù à vè ɳgòkè làp yə bùu sə wo à bisə.]

12 A ye-a wù, wù dák bə ncèp nè'e də yà? A ye-a ɳga ɳwè nəmòk tse'-a nsùŋgaan ye ɳkù mò'fis, fana nè mò'fis jam bisə ca, yi nə lap lo nè mò'fis, nə me'rə sə hum vèke'-ncòp-vèke' sə də yà'a sə zu tse' ɳgaŋ məndahà, ka ve'nə ye à?

13 Nə ye də, a ye-a ɳga yi kè làp yə nà', mə tsok weŋ də yi nə kwa ghak bə zeŋ nə noŋsə sə hum vèke' ncòp sə' vèke' sə yà' ka yàwo bisə sə.

14 Ye də wèen riŋ də tè' am nè məbu nə sə kà dzəm də məmweŋke' nè mò'fis bisə dzəm.

*Ncèp Nè BohòMoma Yo
Nè Yi Gù Wu Bùp
(Luk 17:3)*

15 <<A ye-a ɳga moma yo mòk gù wu bùp, wù lo bohòyi, wenə ye ba, wù tsok fa yi yusè yà' yaan wu wenə sə. A ye-a ɳga yi dzəm yusè wù tsè' yi sə, ye də wù ko fəsə vè moma yo nə ma ɳkwèŋ laŋ.

16 A ye-a ɳga yi ka wu njònə yuk fa, wù to jəŋ fe'lə lo ɳwè nəmòk kè bwìŋ ba àlɛ' səmok. Ya

yusè wù sə cèp pwe', bùu yè'sə wèen nə ye yàwo
ŋgàa yuk ntu' ŋgòdə wo à yuk yàwo və'ε bə və'ε.

¹⁷ A ye-a ŋga yi ka yà'wèn sè' yuk fa, wu jən
lo nzak nə mok mantombii cos. A ye-a ŋga cos
cèep, yi kà sè' dzəm malì fana wèn jən yi mok
co yi pegè kè co ŋgà ko mbàm tas àlè'.

¹⁸ Mù sə tsè' weñ yè'e zìnə də, a ye-a ŋga wèn
kì-a yumok sə nze də yà' tə və', wo nə kiŋ yà'
mubu sè' və'nə. Nə ye sè' də wèen firə-a yumok
sə nze, wo nə firə yà' mubu anə sè'.

¹⁹ Mù sə tsè' fa weñ mòk sè' də a ye-a ŋga wèn
ba dzəm tse' cù mò'fis bə yà lòon, nə leñ pìriyà
bə zeñ fana tè' am nè yi cu mubu nə nə gu fa
weñ yà'.

²⁰ Njo nè bwìñ ba kè te' àlè' kè benə-a mvwe'
mò'fis bùu liñ am fana mu nə ye mūtsətsə'rèø
wo anə.>>

Gbu' Mofàk Nè Yi Kà Nwè Yumok Swifagè

²¹ Anə genj Pità kə fek Jisòs nə də, <<Tà, aco
moma am gu mu bùp kè' sù, mù sə swifa yi-ε?
Co kè' sàmba və'ε àlè?>>

²² Jisòs nə dük fa nà' də, <<Mù ka də a kè'
sàmba dük, a ke' hum sàmba bòp sàmba.

²³ Aco a fuhu gañ sè mubu sə bə ŋkum mòk
nè yi à dzəm də yi tañ ja'a mbàam ye bə ŋgàa
fàak ye ya yi riñ mvè'nè bwe fàak sə wèn sə gù
bə mbàam ye sə.

²⁴ Yi à yèto ŋgòta ntèñ, wo ko jən və fa yi mòk
nè yi tse' ŋkum nə malà' mbàam.

²⁵ Mvè'nè yi ànə ka mbàam sè co yi lak tse'
fana ŋkwà' ŋwè ye nə dük də wo señ yi co
ŋkwèñ. Wo señ nà' bə ŋgwe nà' nə ye bwe nà'

bè bum nà' sè nà' tse' pwe' ya wo lak ka nà' sè fo'.

²⁶ Ngà fák nə təəj tsoj sə nze bə tumfərə, nə wup fa ɳkwà' ɳwè ye nə bo və'e wùriŋ. Yi leŋ nà' və'e də, <Tà, ko ntum, mʉ nə lak wes fa wu mbàam yo pwe', yumook nə kà bisè. >

²⁷ Manziŋ à ko ɳkwà' ɳwè nə. Yi me'rə ngà fák nə, nə swi fa nà' mbàam sè nà' tse' yi sə.

²⁸ Ngà fák ànə à tesə tsə ntèŋ, yi kʉrə bə ngà fák mòk sè' co yi ɳga yi à sə be' megu nà' mbàam ncùhù co tàŋ və'e. Yi tap ko ɳam pik tse' nà' kə mihi, nə sə dük də, <Lak fa mʉ mbàam am sə. >

²⁹ Ngà fák ènə gbʉ ye sè' sə nze, nə sə leŋ nà' də, <Kwəkwè', ko-a ntum, mʉ nə lak wes fa wu mbàam yo. >

³⁰ Yi kà dzəm. Yi kə nisə nà' ndapndzəm də tse'ɳga nà' làk yi ɳkuŋ.

³¹ Ngàa fák mok sè a yegè bə yà'wèŋ à yə yusè yi gʉ yè'sə fana yà' yaaŋ wo və'e wù kà fù'. Wo lo, nə kə tsok fa ɳkwà' ɳwè àwo nə bum sè yà' ye yè'sə pwe'fo'.

³² Anə gen ɳkwà' ɳwè nə to yi və. Yi dük fa nà' də, <Wù mo nè bʉp! Mʉ a swifa wu ka sə wù tse' mʉ yà'a pwe'fo' bʉusè wù a leŋ mʉ.

³³ Nə ye də kaco wù koksə manziŋ bohòŋgà fák mòk sè' mvè'nè mʉ gʉ bohòwù yà'a yeŋ à? >

³⁴ Mvè'nè ntum à sə yaaŋ yi fana ɳkwà' ɳwè ye nə à jə yi, nə fa sè' ndzə bohòŋgà yeŋsə bwìŋ ɳgə' də wo nisə nà' ndapndzəm, nə ye də tse'ɳga nà' làk wes fa yi mbàam ye sə sè' pwe'fo'.

³⁵ Yà'a sè' mvè'nè Tè' am nè yi cu mʉbu nə gʉ bohòwèŋ sè' və'nə, ɳga a ye-a də wù ka moma

yo sə ntʉññ wù swifa na.>>

19

*Nza' Mè'rè Ngwe
(Mak 10:1-12; Luk 16:18)*

¹ Anə geŋ mvə'nə Jisὸs ànə cep wes bum yè'sə fana yi ye'e me'rə nzenjὸn Galili anə. Yi lo mvwe' nzenjὸn Jùdiyà nə nà'a ma ndzə ntondzəp Jòridàn.

² Bwìñ à yù løyi fo' vε'e nəbüp, yi gʉ mesə fa wo yiyan awo fo'.

³ Bʉññ Faràsii mok wèñ à vè kè tsèñ yi də ya wo mumsə ja'a yi. Wo fek yi də, <<Aco lʉññ dzəm də ñwèè mè'rə ñgwe ye bə njo nə nà' bøyi, ye də yi ka yà'sə büp gʉ à?>>

⁴ Yi cep fəsə fa wo də, <<Wèñ a ka mvəsə wo à còm də Nwì ànə gʉ to ñwè, yi gʉ ñwèmbam bə ñwàñwè yà'a ntötāñ à?

⁵ Yi ànə gʉ wo vε'nə fana yi dʉññ də,
<Nà'a njo nə ñwèè nə me'rə tʉññ ye bə ma ye, nə kə be'lə bə ñgwe ye.

Wo sə ba sə nə ye mok ñgùpni' nə mò'fis.>

⁶ Ye də wo ka mok ba yeñ fe'lə, wo mok ñgùpni' nə mò'fis. Ye də yusə Nwì a be'lə yà' mvwe' mò'fis fana ñwè nəmòk kà də yi gapsə yà' dʉññ.>>

⁷ Wo fek fe'lə yi də, <<Anə geŋ Musì nə dʉññ də aco ñwè com fa ñwà nə ñwàk nə ñgònitsə' də yi mè'rə nà' lañ nə me'rə yi lo ε?>>

⁸ Yí dʉññ fa fe'lə yà'wèñ səmok də, <<Musì à mè'rə də wèñ mè'rə yep awèñ bʉññsə ntʉññ awèñ gʉ nəbüp, bwèrë mvə'nə yà' à yeto mantombì à ka vε'nə yeñ yuk.

⁹ Mù sè tsè' wenj sè' dè a ye-a ñga ñwè me'rè ñgwe ye, ñga yi ka nà' bùu njo nè dè ñwà nè sè ko nto me'rè, nè jèn fe'lè ñwà mòk sèmok fana ye dè yi yà'sè ñgà ko nto.>>

¹⁰ Ngàa fàak ye wèn dük fa yi dè, <<A ye-a ñga nzak ñgwe bè ndum mʉ mvèk ènə, ye dè bòghak co ñwè kà ñwàñwè jè lo'.>>

¹¹ Yi dük fa fe'lè wo dè, <<Kaco bwìŋ pwe' dzəm ncèp ènə yeŋ. Aco dzəm megu nà' bùu sè Nwì a fa wo ncèp nè yi.

¹² Bwìŋ cu yo sè wo à dzə wo lèm. Bwìŋ cu sè' yo sè wo à ya' wo ñkuŋ wo bùuŋ lèm. Mook sè' yo sè wo bùsə ni' awo co lèm njo gaŋ ñkum Nwì. Ñwè nè yi rì dè aco yi dzəm to ncèp ènə fana yi dzəm sè ntèŋ.>>

Jisòs Sè Bəbweŋke' Wèŋ (Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³ Anə geŋ wo jèŋ və fa yi bəbweŋke' wèŋ dè yi naaŋ fa yà' bo, nè gʉ pìriyà. Ngàa fàak ye wèŋ ànə ye vε'nə, wo jwa sa'rè bùu sè dè yà'a kà vε'nə gʉ.

¹⁴ Jisòs dük dè, <<Wèenj me'rè bəbweŋke' wèenj və bohòmù, nè kà wo mandzè lok, bùusè gaŋ ñkum sè mʉbu sè, tse' yà' nsàap sè co wo yè'sə.>>

¹⁵ Fana yi naaŋ fa yà'wèŋ bo ye mʉ tuhù, nè se wo ñkuŋ nè yè'e me'rè lo yuye.

Ngə' Nè Bə Ghàk (Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

16 Ñwè nəmòk və bohòJisòs, nə dük fa nà' də, <<Cicà, yusè bèboŋ sè co mʉ gʉu yè'sə yà, ɳkuŋ ya mʉ nə kə tse' lùŋ nè nà'a nè kà mè ε?>>

17 Yi dük fəsə fa nà' də, <<Wù sə fek mʉ yòyuſə bèboŋ sə fe'e nà? Ñwè nè yi bèboŋ mègù nè mò'fis. A ye-a ɳga wù dzəm də wu nə kə tse' lùŋ, wù noŋsə lʉuk sə bèboŋ.>>

18 Yi fek mali Jisòs də, <<A yè'sə lʉuk sə fòle-ò? >> Jisòs taŋ fa yi də, <<Kà ñwè zə. Kà nto ko. Kà yè yè. Kà gèem mvwès ko.

19 Wəp tè' yo bə ma yo, nə dzəm moma yo co mvè'nè wu dzəmgè ni' yò.>>

20 Mʉ wà'ñwè nə dük fa fe'lə nà' də, <<Bum sə wù taŋsə yè'sə pwe', mʉ a gʉ wes yà' laŋ. Yusè mʉ ka yà' ntògʉu yè'sə yà?>>

21 Jisòs dük fa nà' də <<A ye-a ɳga wù dzəm də wu ye kèkʉrè pap, wù lo kə seŋ bum sə wù tse', nə fa ɳgàa jìŋ mbàam sə ya wu nə tse' ghàk mʉbu, nə be' mandzè nə yuŋ və mʉ.>>

22 Wà'ñwè nə à yuk vε'nə, ɳgùpcù gbʉ yi yèk, yi coho lo, bʉusə yi à tse' bum vε'ɛ wùriŋ.

23 Fana Jisòs bʉuŋ dük bohòngàa fàak ye wèŋ dük də, <<Mʉ sə tsə' wen ɳkèm dük də, gʉ wùriŋ bohòngà ghàk ɳgòkè ni mvwe' gaŋ Nwi.

24 Mʉ tsok wen sə' də joho cà bohònàm nə yi Yam co nàmbà'rè nà'a ɳgòcà torə tesə ndzənə wʉ patà', nə noŋsə bohòngà ghàk ɳgòni mvwe' gaŋ ɳkum sə mʉbu.>>

25 Ngàa fàak Jisòs sə à yuk vε'nə fana vèm kok wesə wo nèbüp. Wo fek də, <<Ye də aco ɳwè nə yi tse' to lùuŋ yè'sə ndà?>>

²⁶ Jisòs kük gesə yà'wèŋ, nə dük fa wo də,
 <<Aco yumok gụŋ ghak li ɳwè, yumok kà Nwì-e gụŋ ghak yuk.>>

²⁷ Anə geŋ Pità cep fəsə fa nà' də, <<Ja'a na yòò mʉmvè'nè vès a mè'rə bum avès pwe' nè pwe',
 nə bə' wu, yusè vèes nə kə tse' sə yè'sə yu yà?
 >>

²⁸ Jisòs dük fa fe'lə wo sə' də, <<Mʉ sə tsə'
 weŋ zìnə də, bə nzeŋgòŋ nè fi nè nà'a nè kə
 ye ntsə'mòk nə fana mʉʉ mo ɳwè, mʉ nè kə
 cu mʉnə kapràk àm co ɳkum nè ghaŋ. Wèŋ sə
 hum-ncòp-ba sə wèŋ a bə' mʉ yè'e nə cum sə'
 mʉnə kapràak yàwèŋ. Fana wèŋ sə sak buhu
 lak Izùre sə hum-ncòp-ba sə.

²⁹ Nə ye sə' də ndàanjwè pwe' nè yi a me'rə
 ndap ye, kə bwema ye, kə njɛ'eguu ye, kə tè' ye,
 kə ma ye, kə bwe nə ye nzum àlɛ' pwe' bʉʉ lɪŋ
 am, yi nè kə tse' fe'lə kə' ɳkʉ mò'fis. Kà yà'sə
 mègū, yi nè kə tse' lùŋ nè nà'a nè kà mè nə sə'.

³⁰ Mvèk ànə ye, bwìŋ ɳkʉʉŋ sə wo ɳga'a
 mantombii nə ye mok maŋkwèŋ, fana ɳkʉʉŋ sə
 wo ɳga'a maŋkwèŋ nə ye mantombi.>>

20

Gbu' Bʉʉ Sə Wo A Fàk Mʉnzuù ɳkwà' Nywè Mòk

¹ Jisòs à cèp ncèp mòk də, <<Gaŋ sə Nwì sə yà'a
 co ɳkwà' nywè nəmòk nè yi à yàaŋ tesə ntsə'mòk
 də yi lo kə lap ɳgàa fák, ya wo fak mʉnzuù yi.

² Yi ànə cep tes bə bʉʉ sə wèŋ mvè' mbàm nè
 yi nə lak yà' nùmbu nè mò'fis nə fana yi gesə lo
 yà' mʉnzuù yi anə.

3 Nùm à sè ye lòco nùm bẹ́ŋ, yi lo nè kè ye fe'lè bùu səmok, ḥga wo sè təəŋ dzòon mʉ ntε̄n wà.

4 Yi dük fa yà' də, <Wéeŋ du kè fak mʉ nzuù mʉ sè' ya mʉ nè lak weŋ kèkərè.> Anə geŋ wo lo fo' sè'.

5 Yi à tesə lòfe'lè ḥga nùum maràŋ, nè ye ḥga nùm càsə maràŋ sè', nè kè gʉ sè' ve'nə.

6 Nùm à sè naaŋ lo bə cùu nda, yi lo, nè kè ye mali bùu mok sè' ḥga wo sè təəŋ sè' wà anə. Yi fek yà'wèŋ də, <Wèŋ sè təəŋ càsə bupsə mvèk fε̄ŋ wà ve'nə bùu yà?>

7 Wo dük fa yi də, <A bùusə nwè nəmòk ka ves yumok də vées gʉ fa.> Yi dük fa wo də, <Wèŋ du kè fak mʉ nzuù mʉ anə sè'.>

8 Nùm à co, yi dük fa ḥgà fák ye nè mantombì də, <To bùu sè wo fák sə, nè lak wo. Làk yè jəŋ nwè nè yi vè lèsə maŋkwèŋ, nè kè lèsə bə nwè nè yi anə və to.>

9 Bùu sè wo anə və ḥgòfàak ḥga nùm sè naaŋ lòbə cùu nda à vèə, wo lak wo mbàm nè wo làkgè nwè ḥga yi fák yiskok nùmbu mó'fis.

10 Bùu sè wo à yèto ḥgòfák wo sè wèŋ à vèə, wo sè tsəm də wo nè lak wo yàwo zok. Wo fa megu yà' sè' mvè'nè wo làk bùu mok sə.

11 Wo ànə jəŋ yà' fana wo ye ḥgòcèp nwəm ke'cà bə liŋ እkwà' nwè nə.

12 Wo sè dük də, <Bùu sè wo vè lèsə tsə yàwo ḥga'a yè'e fák mègù ghàr ve'ε, anə geŋ wù lak wo sè' yəyərè bə vès sè vès fák yə yiskok ḥgə' bə nùm nè nà' sə to barə bwìŋ nè'e.>

13 Yi dük fəsə fa mók mʉtsətsə'rèə wo anə də, <Nge' àm, mʉ ka weŋ bup gʉ lok. Mbàm nè mʉ

làk weŋ nə ka mvè'nè anə cep tes sə yeŋ à?

¹⁴ Jəŋ mbàm yò, nə lo gəe'. Mù dzəm mÙ də mÙ fa bÙs sè wo vè lèsə yè'e sè' mvè'nè mÙ fa wu.

¹⁵ A ye-a ñga mÙ tse' mbàam am, kaco mÙ gu fo' mvè'nè mÙ dzəm yeŋ à? Kènə də ntum sə yaan wu bÙusè mÙ sə fa bwìŋ mbo-e?> >>

¹⁶ Fana Jisòs lèsə ncèp nə də, <<Yà'a mvè'nè bÙs sè wo maŋkwèŋ nè kè ye ntsə'mòk mantombì, sè wo à ye mantombì kè ye mok maŋkwèŋ.>>

*Jisòs Cèp Mvè'nè Kpu Ye
Nə Ye Sèmok
(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)*

¹⁷ Mvè'nè Jisòs à sə kok lòmÙ Jòrosalèm fana yi jəŋ lo ñgàa fàak ye sè hum-ncòp-ba sə. A kè dzèŋ mandzè, yi lèksə gesə yà' ñguñ jo, nə cep bohòwo də,

¹⁸ <<Wèen ye, mvè'nè a sə lòmÙ Jòrosalèm yè'e, wo nə fa mÙ mo ñwè ndzə bohòŋgàa fa satikà' sè ghaŋ bə ñgàa yə'rè fa bwìŋ làk wèŋ. Wo nə sak mÙ, nə dzəm tes də mÙ mègù ñgà kpÙ.

¹⁹ Wo nə fa mÙ ndzə bohòbÙ lakmvum də ya wo ywi'lə mÙ, lèp mÙ, nə te'lə mÙ mÙ ntèøŋ. Nùmbu nè te' dzèen, mÙ lokok mvwe' kpÙ.>>

*Yusè Ma Bwe Zebèdi Wèŋ
A Lèŋ
(Mak 10:35-45)*

²⁰ Anə gen, ma bwe Zebèdi wèŋ à vè bə bwe ye sè wo ñgàa fàak Jisòs ba, nə kè ye Jisòs nə. Yi

kè təəŋ kè mantombii nà' bə tumfərə, nə də yi dzəm ηgòleŋ yumok.

21 Fana Jisòs fek ηwà nə də yusè nà' dzəm yàle? Màmi nə də, <<Kàk fa mʉ-ε də ghà nè wu nè ye ηkum, wu nə jəŋ bwe am sè ba yè'e, nə cumse mòk ma màk nə cumse mòk ma ηkwìip wù-è.>>

22 Jisòs nə dük fa nà' də, <<Wù ka yusè wù sə fek mʉ də mʉ gʉ yà'sə riŋ. Aco wèŋ ye to ηgə' nè mʉ nə ye nə à?>> Wo də, <<Ñ, aco vès ye to ηgə' nə.>>

23 Yi dük fa fe'lə yà'wèŋ də, <<A zìnə də wèŋ nə ye. Yusə megu də, mà ka ηàan sè ηgòswə' bʉʉ sè wo nə cum mʉ ma màk bə ma ηkwìp mʉ tse'. Mvwe' ncum yà'sə sè bʉʉ sè Tè' àm a cok noŋsə wo yi.>>

24 Bwe ye mok sè hum sə à yuk yu yè'sə fana wo jok bohòbwe ma sè ba sə wùriŋ.

25 Fana Jisòs to benə və wo pwe', nə tsok wo də, <<Wèŋ rì də, ηkəŋkum sè wo tse' dzòk sə nzeŋgòŋ fεεŋ gʉgə bwìŋ ηkʉi'. Bʉʉ sè yà' tse' ηàŋ mʉ tūhù wo sə niŋsok fa wo ηàŋ sè'.

26 Yè'sə ka tse' ηgòye bohòwèŋ yàwèŋ ve'nə yen. Nwè nə yi dzəm-a ηgòye ηwè nə ηkʉaŋ mʉtsətsə'rə wèŋ fana yi tse' ηgòfàk co mweŋke' bohòmok sə lòon fo'.

27 Nə ye sè' də, ηwè nə yi dzəm-a ηgòye mantombi yi, yi tse' ηgòye ηkwèŋ bohòwèŋ pwe'.

28 Busə mʉʉ mo ηwè bə tu am, mʉ à ka də bwìŋ fak bohòmʉ və. Mʉ à və ηgòfàk fà'a, nə fa yònṣə àm ηgòywiŋ fəsə jə yònṣə bwiŋ ηkʉaŋntén.>>

*Jisòs Mùk Fa Bwìŋ Ba Lis Awo
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)*

²⁹ Wo à kè dzèŋ Jéríkù nè dè wo lo fana bwìŋ yuŋ vè Jisòs vè' e co wù kà cèp.

³⁰ Fana bù ŋgàa jì lis mok ba à sè cu ŋgù mandzè. Wo yuk dè Tà Jisòs sè cà yi. Wo wan torè fis dè, <<Koksə-a manzinj bohòvès-è, mo Devìd!>>

³¹ Bù sè wo à ye fo' sè wèŋ gham wo, dè yà'a cum gèe'. Bù sè wèŋ torè ghaha co wo kwè'sè wo kè kwè'sè. Wo sè torè dè, <<Tà, mo Devìd, koksə manzinj bohòvès.>>

³² Anè geŋ Jisòs foho tèøŋ, nè to fek yà'wèŋ dè, <<Yusè wèŋ dzèm dè mu gu fa ween yè'sè yà?>>

³³ Wo dük fa yi dè, <<Tà, mùk fa mègù ves lis avèš.>>

³⁴ Manzinj à ko Jisòs, yi jwèŋ lis awo sè bè bo ye. Lis awo sè muhu gu sè' ghà ànè, wo gi yuŋ lo Jisòs nè.

21

*Jisòs Ni Lak Jòrosalèm
Co Nkum
(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)*

¹ Wo ànè sè kuəp lo Jòrosalèm anè fana wo wèš mvwe' lak Befà. A fo' mvwe' nda nè wo togè nà' dè Nda Olìp. Fana Jisòs tumsə lo ŋgàa fàak ye ba.

² Yi tsok yà'wèŋ dük dè, <<Wèen du mvwe' lak sè ndzè yà'a. Wèen ni kok lòfo' ntèŋ, wèŋ ye ŋga wo tsòon tes mvomndè' mòk fo' bè mamo ye. Wèŋ fiŋ jèŋ vè fa mu yà'.

³ A ye-a ɳga ɳwè nəmòk fek-a weŋ yumok, wèŋ dük yi də, <Tà dzəm də vées jəŋ və fa yi ya'.> Wèen dük-a və'nə, yi nə me'rə weŋ sə ntēŋ də wèeŋ lo bə zeŋ.>>*

⁴ Yè'sə à ye və'nə də ya bum sə ɳgà tsòhòbum Nwì à cèp sə buaŋ və zinə. Yusè yi à cèp sə də,

⁵ Nwì a dük də,

<<Tsòk fa bùu sə mvwe' ntòlak Zayòŋ wèŋ də, <Wèen yee, ɳkum awèŋ sə və bohòwen.

Yi jə ni' ye sə nze,

nə kok cuù nə mənə mvomndè', məŋgwèŋ mvomndè'.>>

⁶ Fana ɳgaa fàak sə wèŋ lo nə kə gə megu sə' mvè'nə Jisòs ànə tsok wo sə.

⁷ Wo jəŋ və mvomndè' nə bə məmwe nə. Wo saŋ naaŋ cèek awo mbwa fana yi kok cum mbwa.

⁸ Bwìŋ à və ɳkùŋntèŋ, nə sə fweŋ saŋ lo cèek awo sə mandzè. Mok wèŋ kə caŋ ci' və mvùu tə, nə sə noŋsə lo ya' sə mandzè anə.

⁹ Bùu sə wo à ye mantombì bə maŋkwèŋ wèŋ pwe'fo' à sə gùrə. Wo sə dük də, <<Hòsanà bohòmo Devìd! Nwì se yi nə yi və mənə liŋ Tà. Hòsanà ye bohòNwì nə yi yam càsə ya' lòon fo'.>>

¹⁰ Yi ànə kə ni mu ntòlak Jòrosalèm anə fana ntòlak nə curə wuk. Wo sə fe'rə ke'ca də, <<Nè'nə yè'sə ndà?>>

¹¹ Fana ɳgo bù nə yi à və bə ya'wèŋ nə sə dük də, <<Nè'e ɳgà tsòhòbum Nwì nə liŋ yee Jisòs

* **21:3 21:3** Aco ncèp ènə ye sə' də, <<Nkwà' ɳwè àvès dzəm də vées jəŋ və fa yi nə' fana yi nə tum fəsə vesə nà' sə' ɳga'a yè'sə.>>

nə. Yi və mvwe' lak Nazàrε nè mvwe' nzeŋgònj Galìli.>>

*Jisòs Be'fis Ngàa Sèŋ Bum
Mu Ndap Nwì Nè Ghaŋ Nə
(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)*

¹² Anə geŋ, Jisòs lo, nə kə ni mʉmvwe' ntòmbi ndap Nwì nè ghaŋ nə. Yi be'fis bùu sè wo à sə sèŋ bum nə ye sè wo à sə ywiŋ bum mbwa sə pwe'. Yi bwi' kε'mak teberèə bùu sè wo à sə kupsə mbàam awo mbwa sə bə dzook ḥgàa sèŋ kékəbùu wèŋ pwe'. †

¹³ Yi dük fa yà' də, <<Wo à còm nòŋsə ndzənə ḥnwàk Nwì sə kum ndap Nwì nè ghaŋ ènə də, <*Lij ndap àam nə ye də ndap píriyà.*> Fana wèŋ jə bʉsə nà' ndap ḥgàa yà'wèŋ.>>

¹⁴ Anə geŋ, ḥgàa ləloholis bə sè wo kà gìgè wèŋ və kə tseŋ yi mʉ mvwe' ndap Nwì nè ghaŋ nə, yi sə gʉŋsə yà'wèŋ.

¹⁵ ḥgàa yə'rè fa bwìŋ lùk bə ḥgàa fa satikà' sè ghaŋ wèŋ à yə nsàap bum maŋgəŋgéeŋ sè yi à sə gʉu fana wo jok. Yusè wo à jòk bùu zen, mòk à ye mvè'nè bweŋke' wèŋ à sə fu fa yi mʉ nda' à Nwì nè ghaŋ nə də, <<Hòsanàa ye bohòmo Devíd.>>

¹⁶ Fana wo fek yi də, <<Wù sə yuk bum sè bwe yè'e sə cèp sè lanj à?>> Jisòs dük fa wo də, <<ᬁ mʉ sə yuk. Wèŋ ka yusè wo à còm də, <Nwì à fùhʉ cùu bweŋke' sè wo sə no malì mbwi wèŋ ḥgòkwasə yi bə zen> yà'a taŋ à?>>

---

† 21:12 21:12 Kékəbùu yà'sə, a sè wo à sə fa satikà' bə zen.

17 Yi ànə me'rə wo fana yi tesə mʉ ntòlak anə, nə lo mvwe' lak Betanì, nə kə nooŋ fo'.

*Jisòs Yàk Tʉ Nà' Kpʉ Yum Ghà Ànə
(Mak 11:12-14, 20-24)*

18 Tsok à reŋ, nè zəzōŋ ŋga yi sə bwìŋ foho lòfe'lə mʉ ntòlak anə fana ye mok ŋga njè sə ya yi.

19 Yi à fəsə lis, nə ye tʉ mòk nè wo togè nà' də fik, ŋga nà' tə ŋgu mandzè. Yi geŋ fo', nə kə dzeŋ ŋga nà' tse' mègù mvù, nə kà zəm. Fana yi dük fa tʉ nə də, <<Wu nə kà mok zəm yuk.>> Yi ànə cep ve'nə ntèŋ, tʉ nə yum sə ghà ànə.

20 Ngàa fàak ye wèŋ à yə ve'nə fana wo mərə ve'ɛ wùrin də tʉ nə yum tsə mègù ghà nə yè'sə valɛ.

21 Jisòs dük fa wo də, <<Mʉ sə tsə' weŋ zìnə də a ye-a ŋga wèŋ tse' dzədzəm, nə kà sə mərə ke', wèeŋ nə gu yusə yà' yam gha' yusə mʉ gu bohòtu nè'e yè'sə. Aco wèŋ dük fa nda nè'e də, <Coho fa'nə, nə kə kəeŋ gbʉ lo sənə ndzəp nà'a;> yà' fak.

22 Nə ye sə' də ŋga wèeŋ tse'-a dzədzəm fana yusə wèŋ lęŋ yà' bə pìriyà pwe', wèŋ tse' yà'.>>

*Fa Jisòs Nàŋ Ndà?
(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)*

23 Jisòs à kə foho ni fe'lə mʉmvwe' ntòmbi ndap Nwì nè ghaŋ nə, nə sə yə'rə bwìŋ mbwa səmok. Yi ànə sə yə'rə wo fana ngàa fa satikà' sə ghaŋ bə bʉ ŋkwàha bʉʉ Jus wèŋ kə tseŋ yi. Wo fek yi də, <<Wù gu bum sə wù sə guʉ yè'sə

bè ɳàan sè fò? Kènə fa wu ɳàŋ ndà də wu gʉ yà' ε?>>

²⁴ Yi dük fəsə fa yà'wèŋ də, <<Mu nə fek wen yu səmok yàm sè'. A ye-a ɳga wèŋ tsè' fa mʉ fana mʉ tsok fa wen nsàp ɳàŋ nè mʉ tse' ɳgògʉ bum yè'sə bə zeŋ nə sè'.

²⁵ Ncèp nə də, ɳàan sè Jon à sə bἀptesə bwὶŋ bə zeŋ yà'a à vὲ bohὸNwὶ kे yà' à tesə bohὸbwὶŋ-ε?>> Wo à yèto ɳgòcèp bə zeŋ mʉtsətsə'rə wo dük də, <<A tsok fa yi yè'sə da? Busə a dük-a də ɳàan sə à sə vὲ bohὸNwὶ, fana yi nə fek fe'lə ves də, anə geŋ vesùwèŋ kà yusə Jon à sə cèp dzəm bʉʉ yàlə?

²⁶ Nə ye sè' də a dük-a də yà' à vὲ bohὸbwὶŋ fana a sə wəp yusə bwὶŋ nə gʉ sə bʉʉsə wo dzəm tse' yàwo də Jon nə ɳgà tsòhòbum Nwὶ.>>

²⁷ Fana wo dük fa Jisòs də wo ka riŋ. Jisòs dük bwi fa wo ye sè' də, <<Ye də mʉ nə kà wen nsàp ɳàŋ nè mʉ tse' ɳgògʉ bum yè'e bə zeŋ nə sè' tsè'.

Gbu' Bwe Mok Sè Wo A Ye Bwὶŋ Ba

²⁸ <<Wèŋ tsəm bə ncèp nè'e da? Nwὲ nəmòk à ye, yi tse' bwe ye ba. Yi kə dük fa nə mantombì nə də, <Mo àm, dù, nə kə fak mʉ nzuù ntinə.>

²⁹ Mo nə də, <Mu nə kà gè.> À ye maŋkwèŋ yi kupsə ntʉm ye, nə lo.

³⁰ Fana yi lo bohòmo ye nè ba, nə dük fa nà' sè' ve'nə. Mo nə də, <Mu yuk laŋ pàpa a. Mu nə geŋ>, nə kà yuye gè.

³¹ Sə tsətsə'rəe bwe sè ba yè'sə, ɳwὲ nè yi à gʉ yusə tè' à dzəm à ye nè fò?>> Wo də, <<A nə

mantombì nà'a.>> Jisòs dãk fa wo dã, <<Mù sè tsè' weñ yè'e zìnè dã, bùu sè bùp sè wo ñgàà benè mbääam tas bë ñgàà kohòsähà wèeñ nè ni to lo mvwe' gañ ñkum Nwì wo, nè noñsè wèñ.

³² Njo nè dã Jon ñgà báptesè bwiñ à vè, nè sè tsoho fa weñ mandzè nè nà'a kèkùrè nè, wèñ kà yi sè' yuk fa. Bùu sè bùp sè ñgàà ko tas bë ñgàà kohòsähà wèñ nè dzäm fa yi yusè yi à sè cèp sè. Wèñ ye bum yè'sè, nè kà dã wèeñ kupsè ntuum awèñ nè dzäm fa yi sè dãk.>>

*Gbu' Ngàa Kùk Nzum
Sè Wo A Ye Bùp
(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)*

³³ Anè geñ Jisòs dãk wo dã, <<Wèeñ yuk gbu' mòk nè' sè'. Ñkwà' ñwè nèmòk à ye nè yi ànè tse' nzum ndik nèmòk nè wo togè nà' dã grep. Nè gùm yà' bë ñka', nè tuñ tsè'rè mvwe' sè wo nè sè nèñ fis ndzèp ndzènè nto'o greep sè fo', nè ci tes yumok fo' co wu kok cum mbwa, nè sè tèk nzum sè, nè tes yà' bohòbùu sèmok, nè ye'e lo gi mvwe' sèmok. ³⁴ Mvèk à kùep nè ñgòkwì ñgwìi bum sè mì nzuù anè fana yi tumsè ñgàà fàak ye wèñ dã wo kë tseñ bùu sè wo cu mì nzuù anè, nè jøñ fa yi ñgwìi bum sè ma njè.

³⁵ Bùu sè wo à sè cu mì nzuù anè wèñ sè ko ñgàà fàak ye sè wèñ, nè lèp mòk, nè zè mòk, nè tèprè mòk bë lìs.

³⁶ Yi tumsè fe'lè ñgàà fàak ye mok, wo yam ghak mok sè ye to fa' mantombì sè. Wo gù yà'wèñ sè' mvè'nè wo ànè gù sè mantombì sè.

37 Yi tumsə ləsə mok mo ye nè yi à dzə nà' ndzə vèø yi. Yi sə dük ye də, <Wo nə wəp tsɔŋ li nà'.>

38 Bùu sè wo à sə cu mʉ nzuù anə à yø mo ye nə fana wo dük də, <Nè'e ɳga'a mo ye nè ndzə vèø yi, nè ɳkwà' ɳwè nə kà-a ye, yi nə cum mvwe' kùu ye yi nə. Wèen və a zə yi ɳga a tse' bum ye sə vès.>

39 Wo kə ko fis yi mʉ nzuù anə, nə zə yi.

40 Nə ye də a ye-a ɳga ɳgà nzum nə vø-a, yi nə gʉ bùu sè wo cugè mʉ nzuù anə va?>>

41 Wo dük yi də, <<Yi nə ko bùu sè büp yè'sə, nə zə yà' vø'ε jì manzinj, nə jøŋ nzum nə fa yà' bohòbùu mok sè wo nə sə fa yi ɳgwìi bum ye ghà nə yà' zəm.>>

42 Jisòs dük fa wo də, <<Wèen a ka mvè'nè wo à còm ndzənə ɳwàk Nwì yà'a taŋ yuk à? Də,

<Lìs nè ɳgàa ci ndap wèn à dzèeŋ màk nòŋsə nà' də nà'a büp nə kè tse' gha' fe'lø fàk mok sè' zeŋ.

A gʉ yè'sə Tà Nwì, fana yà' ye maŋgəŋgèŋ mʉ lisè vesùwèŋ nèbüp.[‡]>

43 Ye də mʉ sə tsə' weŋ yè'e zeŋ də wo nə jøŋ gesə mvwe' gaŋ ɳkum Nwì sə bohòwèŋ, nə fa yà' bohòbùu sè wo nə zəm riŋ ɳgwìi sə. [

44 ɳwè nè yi gbʉ-a mʉnə lìs ènə, ɳgèŋgàŋ tiŋ sam zəzok. Nə ye sè' də a ye-a ɳga lìs nə gbʉ-a mʉ ni'i ɳwè nəmòk, nà' gok fam ɳgèŋgàŋ.]>

[‡] **21:42** **21:42** Jisòs à sə cèp yè'sə ncèp mòk nè nà'a ndzənə ɳwàk Sàam118:22. Yi à sə fùhʉ ni' ye bə lìs, nə sə fuhʉ ɳgàa ci ndap sə bə ɳgàa fa satikà' nə ye bùu Jus mok sè mantombì.

45 Ngàà fa satikà' sè ghañ bø bùu Faràsi wèñ à yu'rø wes gbù' yè'sø fana wo riñ dø nà' sø cèp yè'sø bohòwo.

46 Fana wo lap mandzè dø wo ko yi. Wo sø wøp fe'lø bwìñ, bùusø bùu sø wèñ à jøñ yi yàwo co ñgà tsòhòbum Nwì.

22

*Gbu' Nè Wo A To Ke'cà Bwìñ NgòKè Zu Bum
Gù*
(Luk 14:15-24)

1 Anø geñ Jisòs nø tsok fa fe'lø wo gbù' mòk sè' dø,

2 <<Aco wo fuhù gañ sè muñbu sø co bø ñkum nømòk nè yi à fuhù gùu mo ye dø bwìñ kø zu fa yi.

3 Anø geñ yi tumsø lo ñgàà fàak ye wèñ dø yà'a kø to vø bùu sè yi to yà'wèñ dø a ta wo vø sø. Wo kà yu awo vø.

4 Yi tumsø fe'lø bwe ye mok sèmok dø wo kø tsok bùu sø dø yi fuhù wes zazuu ye lanj. Dø, <Mù suø ndum mbòoñ am nø ye mbòoñ sè mù à ya' wo yà'a wèñ nduk. Mù gù wes bum pwe'fo' lanj, wo vø nø kø zu.>

5 Bùu sø wèñ kà mbeñ nø mbeñ kom lok. Mòk bø' mandzè ye lo nzuù yi, mòk lo mvwe' sèñ bum ye.

6 Mok sè wo bwehe cu sø wèñ ko ñgàà fàak ye sø, nø tuksø wo, nø zø wo.

7 Ñkum nø à jòk ve'ë kpù nø kpù, nø tum sojàa ye wèñ kø zø bùu sè wo à zø bwìñ sø. Sojàa ye sø wèñ à tèñ vèpsø lak bùu sø wèñ sè'.

⁸ Fana yi dük bwe ye sə wèŋ də, <Mù fùhụ bum sə mvwe' gùu sə laŋ. Megu də bùu sə mჩ to wo sə ka bùu sə anə ye co mჩ to wo sə yeŋ.

⁹ Ye də wèŋ lo sə mandzə, ɿwè nè wèŋ yə lòŋ, wèŋ to wo ɿgòvè mvwe' gùu sə.>

¹⁰ Bwe ye sə wèŋ à lòsə mandzə, nə to benə bùu sə wo yə pwe'. Bùu sə bèbonj bə sə bùp wèŋ pwe' nduk. Ndap nè wo à sə gჩ gùu sə mbwa nə à rwiŋ ve'ɛ ɿkiŋ bə bwìŋ.

¹¹ <<Nkum nə à lòdə yi kük ja'a bùu sə wo və sə fana yi ye ɿwè nəmòk mbwa mò'fis nè yi à ka cèek sə wo ni lògè yà' mvwe' gù sə nitse'.

¹² Yi fek nà' də, <Ngé', wù yè va ɿkuŋ nə kə ni cum feŋ jì cèk gù ε?> Ngà' nə cum dədok, nə kà cù mùk.

¹³ Fana ɿkum nə to bùu sə wo sə fák bohòyi, nə dük fa yà' də, <Wèŋ ko kiŋ ɿwè nè'e. Wèŋ kiŋ tasə bo ye bə kùu ye pwe'fo', nə kə mak gesə lo yi mvwe' sə ndzəm sə seŋ fo'. Bwìiŋ nə sə waŋ, nə sə zu nzòn fo'.>>

¹⁴ Jisòs mesə ncèp nə də, <<Yà'a mvè'nè wo a to bwìŋ ɿkùuŋ fana nə cok fis jəŋ megu moòm jo.>>

Fa Nwì Yuye Nə Fa Nkum Kaisà Yusà Ye (Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ Anə geŋ fana bùu Faràsi wèŋ lo kə cum kwe', nə lap mandzə də ya wo tam Jisòs bə dük.

¹⁶ Wo tum be'lə bùu sə wo fákge bohòwo mok bə bùu Heròwèŋ bohò Jisòs anə. Wo kə dük yi də, <<Cicà, vès rì də wu ɿwè nè zìnə. Vès rì də wu yə'rə fagè bwìŋ mandzə Nwì bə zìnə, nə kà

yusè ñwèè nø cèp sè wøp, bùusè wu kà yødø
nø'e ñwè nø ñkùuñ kè nø jo àle' tsørøgè.

¹⁷ Tsok-a ves yusè wù tsøm yò. Lùuk vesùwèñ
sø tsø' dø, a bèbonj ñgòlak fa ñkum Kaisà nø
mvwe' lak Rumà mbàam tas kè ka' ε?>>

¹⁸ Wo à sø cèp yè'sø ñga Jisòs rì wes yusè wo
sø lirø ca sø pwe' nø pwe', fana yi fek yà'wèñ dø,
<<Wèñ ñgàa tè'èñkup, wèñ sø dø wèenj mumsø
yè'sø ndà?

¹⁹ Wèenj jøñ vø fa a mu mbàam nø wèenj làkgè
tas bø zeñ nø è.>> Fana wo jøñ vø fa yi mbàam
mòk.

²⁰ Jisòs fek wo dø, <<Wo còm naañ munø
mbàam nø yè'e liñ ndà, nø ye mbwa yè'e sø' si
ndà?>>

²¹ Wo dùk dø, <<A sè ñkum Kaisà.>> Fana yi
dùk yà' dø, <<Ye dø wèenj lak fa Kaisà yusè yà'a
sø ye, nø lak fa Nwì yusè yà'a sè Nwì.>>

²² Wo ànø yuk ve'nø fana wo mørø ve'ε, nø bø'
mandzè àwo, nø lo dødøk, nø me'rø tes yi fo'.

Nzak Nè NgòLòkok Mvwe' Kpu

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ A ye sø' nùmbu ànø, bùu Sadusì mok wèñ
vø bohòJisòs. Wo bòp bù nø wo dùkgè yàwo dø
kaco ñwè lokok fe'lø mvwe' kpu yeñ wèñ.

²⁴ Wo vø kø fek yi dø, <<Cicà, Musì à dùk dø, a
ye-a ñga ñwè jø ñwàñwè, nø kpu ñga bø nà' ka
bwe tse' fana moma yee nø jøñ tsoñ ñwà nø, ya
bø nà'a dzø fa tètè ye nø yi kpu nø bwe.

²⁵ Nø yeè nø dø vès tse' bwema mok fεñ bwìñ
sàmba. Fana nø mwè nø jøñ ñwàñwè, nø kpu

me'rə nà' ñga bə nà' ka mwe tse'. Yi me'rə noñsə lo fa moma ye ñwà nə.

²⁶ Fana nè ba nə kpụ sè' ñga bə nà' ka mwe sè' tse'. Nè te' kpụ sè' ve'nə tètè kə dzeŋ bə nə sàmba nə.

²⁷ Wo ànə kpụ wes pwe' fana ñwà nə kpụ ye sè sè'.

²⁸ Nùmbu nè bwìiŋ kè lòkok mvwe' kpụ kə dzèŋ nùu, ñwà nə nə ye yè'sə ñgwe ndà? Bhusè wo à tse' yi wo pwe'fo' laŋ.>>

²⁹ Jisòs dük fa wo də, <<Wèenj ñgàa jòn. A bùusè wèŋ ka yusè yà' cu ndzənə ñwàk Nwì riŋ, nə kà ñàaŋ Nwì sè' rì.

³⁰ Yusə də mvèk nè bùu kpukpụ nə lokok mvwe' kpụ, wo nə ye co masinjàa Nwì mabu, ñwèmbam bə ñwàŋwèe nə kà gù mok cu fe'lè.

³¹ Bə nzak nè ñgòlòkok mvwe' kpụ, wèŋ a ka yusè Nwì à cèp bohòwèŋ yà'a taŋ à?

³² Yi à dük də, <Mụ Nwì Abràham nə ye Nwì Azìk nə ye Nwì Jàkop>. Nwì à cèp ve'nə ñga wo à kpụ lòlaŋ. Yà'a sə nìtsè' də bùu yè'sə cu fe'lè ñwəm, njo nè yi ka Nwì bù kpukpụ yeŋ, yi Nwì bùu sè wo cu ñwəm. Yà'a mvwe' sè wèenj bə jòn nèbup.>>

³³ Bùu sə wèŋ ànə yuk bum yè'sə fana wo mərə fuk nsàp yeyə'rè ànə bùè.

Lùk Nè Nà' Gụ Càsə Mok (Mak 12:28-37; Luk 20:41-44)

³⁴ Bùu Faràsi wèŋ ànə yuk də Jisòs lok bùu Sadusì wèŋ cù co wo kà yusè ñgòcèp fe'lè tse' fana wo baŋ yàwo sə mvwe' mò'fis.

35 Fana mòk mʉtsətsə'rəə wo nè yi ɲwè nè yi rì lùk wùriŋ fek Jisòs nè yumok ɲgòmùmsə ja'a nà'.

36 Yi fek nà' də, <<Cicà, lùk nè nà' gʉ gha' lùuk mok pwe'fo' yi yè'sə nè fò?>>

37 Yi dük fa nà' də, <<A nè də, <Wù tse' ɲgòdzəm Tà Nwì yòbə ntum yòpwe'fo', dzəm yi bə yònsè yòpwe'fo', nə dzəm yi bə ɲkərè yòsè' pwe'fo' nà'a.>>

38 Nè'e yè'e lùk nè nà' gʉ càsə mok sə pwe'fo' nə ye nè mantombì sè' zeŋ nə.

39 Lùk nè ba nè nà' gʉ càsə nə səsə sè' co mòk nə. Nà'a də, <Wu tse' ɲgòdzəm tsə moma yo co wù dzəm ni' yò.>

40 Bum sə lùuk mok sə cèep, nə ye bə bum sə ɲgàa tsòhòbum Nwì wèŋ à sə cèp pwe'fo' yà' na mègù mʉŋkwèen lùuk sè ba yè'sə.>>

Nzak Nè Bə Linj Krest

41 Mvè'nè bʉʉ Faràsi wèŋ sə à baan tə malì ntòmvwe' mò'fis fana Jisòs fek wo yumok.

42 Yi à fek wo də, <<Wèŋ tsərə bə ɲwè nè wo to linj ye də Nkum ɲgà gèm bwìŋ nà'a da? Wèŋ tsəm də yi mo ndà?>> Wo dük fa yi də, <<Yi ɲgwì bʉ Devìd.>>

43 Yi fek fe'lə yà' də, <<Nə ye va ɲkuŋ Devìd nə bə tu ye to bwi ɲwè ènə də Tà ɲga yònsè nè Nwì nə à gʉ yi ε?

44 Devìd nə à cèp də,
<Tà Nwì à dük fa Tà àm də,
<<Cum fεεŋ bo ma mà'a mʉ
tètè mʉ nə gʉ bʉʉ sè wo bɛŋgè wu,
wo ye sə mvè'kùu wù.>> >

45 A ye-a də Devìd nə sə to nà' də Tà, ye də aco yi ye bwi bohòDevìd anə mwe yè'sə valε?>>

46 Nwè nè mò'fis co yi cep fəsə fa nà' yumok à ka yen. Ye jəŋ nùmbu ànə, nə lo mantombì, nwè kà co yi fek fe'lə yi yumok mok ghùsə ja'a lo' fù'.

23

*Jisòs Də Bwìnj Kərə Bə Ngàa Yə'rè Lùk Nə Ye
Bùu Faràsi Wèn*

(Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)

1 Anə geŋ Jisòs dük fa ḥgàa fàak ye bə bùu sə wo à mà fo' sə wèŋ də,

2 <<Ngàa yə'rè fa bwìnj lùk bə bùu Faràsi wèen wo sə wo tə mvwe' kùu Musì.

3 Nə ye də bum sə wo tsə' weŋ pwe', wèŋ gù mvè'nè wo dük sə. Megu də wèŋ kà də wèen gù be' lo mvè'nè wo sə gù yàwo dük. Bùsə wo tsòhogè, nə sə gù lo yusè zok.

4 Wo gù fagè bwìnj lùk ḥkùuŋ sə yà'a co bum sə rère wi', sə yà'a guguhŋ ḥgòbèθ, nə sə naan fa bwìnj yà' mu tuhù, nə kà ndubo nə mò'fis ḥgòjə bə' yàwo yà' fəsə ja'à lok.

5 Wo gù mègù bum yàwo də ya bwìnj ye wo. Kùk ja'a yàwèen ncòròok sə mu sihi bə ndzə kwiì wo yà'a, mvè'nè yà' wèrə. Nə ja'a ne ncàam sə ndzə cè'ə wo mvè'nè yà' sàap è. **6** Wo dzəm də wo lòmvwe' nzu yumok fana wo kə cum megu mvwe' sə ya bwìnj wəp wo co bùu sə ghan. Wo dzèŋ mu'mvwe' ndaap pìriyà, wo lap ḥgòcu munə dzòok sə yà' bòghak pwe' wo.

7 Wo dzəm sə' də a dzèŋ mu ntεɛŋ, bwìnj sə kə cepsə wo, nə sə to wo mvwe' bwìnj də cicà, cicà.

8 <<Bohòwèŋ yàwèŋ, wèŋ ka tse' ηgògù ni' awèŋ də bwìŋ sə to weŋ də cicà, bùusè wèŋ pwe'fo' bwema, nə tse' mègù nə cicà nè mó'fis.

9 Nə ye sè' də kà də wèŋ to ɳwè nəmòk sə nze feen də tè' awèŋ dük, njo nè wèŋ tse' mègù tè' nè yi mó'fis, yi cu mabu.

10 Nə kà də wèŋ gə bwìŋ də wo sə to weŋ də masà sè' dük, njo nè wèŋ tse' mègù masà nè mó'fis, yi Nkum ɳgà gèm bwìŋ.

11 ɳwè nè yi də yi nè ghaŋ mutsətsə'rə wèŋ pwe' yi, tse' ɳgoye ɳkwèŋ àwèŋ.

12 ɳwè nè yi koksə lò-a ni' ye mutsə, Nwì nè jen tsoŋ vè yi sə nze. ɳwè nè yi jə tse' lo-a ni' ye sə nze, Nwì jə fis kok lòyi mutsə.

Jisòs Dük Fa Bùu Faràsi

Nə Ye Ngàa Yə'rə Lük Də

Wo Ngàa Tè'èŋkup

(Luk 11:37-54; 13:34-35)

13 <<Wèŋ ɳgàa yə'rə bwìŋ lük bə bùu Faràsi wèŋ, wèŋ ɳgàa tè'èŋkup. Wèŋ cu bup! Wèŋ sə lok fa bwìŋ mandzè nè ɳgòlòmvwe' gan Nwì. Wèŋ sə kà mbwa lò, nə kà bùu sə wo sə dzəm də wo ni mbwa wèŋ mandzè sə' fa.

[

14 <<Wèŋ ɳgàa yə'rə fa bwìŋ lük bə bùu Faràsi wèŋ, wèŋ cu bup. Wèŋ ɳgàa tè'èŋkup. Wèŋ sə limzu bàa ɳgwemfə wèŋ, nə sə gə bupsə ndap awo. Wèŋ rì ɳgògù basə pìriyàa sə səsap. ɳgə' nè njawèen nè kè yam gha' pwe'fo' njo bum yè'sə.]

15 <<Tètè'èŋkup ɳgàa yə'rə lük bə bùu Faràsi wèŋ-a, wèŋ cu bə ɳgə' nèbup. Wèŋ to cágè sə

ndzəpè, nə sə gi bə sə nzehè wèŋ pwe'fo' də ya wèen gụ ɳwè nə mò'fis be' mandzè lùuk Musì. Nè mò'fis bùuŋ fana wèŋ gụ fe'lə yi sè' wèŋ, yi bùp casə wèŋ sè wèŋ sə lòmvwe' ɳgə' nə sə misè sə kè' ba.

16 <<Wèŋ sè wèŋ də wèŋ sə nìtsè' lòfa bwìŋ mandzè nə ye yàwèŋ sè' jì lis, wèŋ cu bùp. A sè' wèŋ sè wèen dàkgè də a ye-a ɳga ɳwè kèŋ ndap Nwì nə ghaŋ nə, ye də yà'sə kà nzak tse'. Nə ye də, a ye-a ɳga ɳwè kèŋ bum sè wo à gù yà' bə guù sè yà'a mʉ nda'à Nwì anə ɳkuŋ yi gụ tsoŋ mvè'nə yi kèŋ sə.

17 Wèen jì lis nə ye ləm sè'. A yè'sə də gụ gha' nə fò? Bum sè mʉnə ndap Nwì sə, kè ndap Nwì nə ghaŋ nə bə tu ye nə nà' gù ɳkuŋ bum sè mbwa sə tse' fák ε?

18 Wèen dàkgè sè' də, <A ye-a ɳga ɳwè kèŋ kàm nə wo à ci ɳgòtèŋ fa Nwì bum satikà' mbwa nà'a, yà'sə ka nzak tse', də tse'ɳga yi kèŋ bum sè wo naaŋ yà' mbwa sə ɳkuŋ àləs yà' tse' fák.>

19 Wèen ɳgàa jì lis, gụ gha' yè'sə nə fò? Bum sè wo fa nə naaŋ yà' mbwa sə kè, kàm nə yi gù yi ɳkuŋ bum sè mbwa sə tse' fák-ε?

20 Yusə də a ye-a ɳga ɳwè kèŋ-a kàm ànə, ye də yi kèŋ be'lə fo' bə bum sè mbwa sə pwe'.

21 Nə ye sè' də a ye-a ɳga ɳwè kèŋ ndap Nwì nə ghaŋ nə fana yi kèŋ nà' bə Tà ɳgà ndap nə pwe'fo' sè'.

22 Nwè nə yi kèŋ-a ntòbu, ye də yi kèŋ kapràak Nwì bə ɳwè nə yi cugè mbwa nə sè'.

23 <<Wèŋ ɳgàa tè'èŋkup wèŋ, ɳgàa yə'rè bwìŋ lùk bə bùuŋ Faràsi wèŋ, wèŋ cu bùp. Njo nə wèen

fagè Nwì bòp mò'fis sənə hum bə bum awèŋ, nə fa tətə bə mvùu bum sè wo lam rəmsə tsə'rə njàp bə zeŋ wèŋ, nə me'rə noŋsə lùuk sè gugan̄ co ŋgoye yəyərə bohòbwìŋ bə bum pwe', nə tse' koksəmanziŋ, nə ye ŋwè ŋgà gù bum bə mandzə nè zinə. Anə ye co wèŋ sə gù yè'sə, nə sə gù mok sə sə'.

²⁴ Jì lis, ŋgàa nìfa bwìŋ mandzə wèŋ. Wèŋ sə kpès fis màk ndzə nè jo nè wà nè'e, nə sə mi lo nàmbà'rè sə' sə vəθ wèŋ anə.

²⁵ <<Ngàa yə'rè bwìŋ lùk bə bùu Faràsi wèŋ, wèŋ cu bùp. Wèen ŋgàa tè'èŋkup, wèen cùkgè yàwèŋ ŋkwèeŋ ŋgàp bə ŋkwèeŋ tasà, fana rwiŋ cum ma ndzə tsətsə'rè wèŋ anə ŋgwap nə ye wa bum bwìŋ.

²⁶ Bùu Faràsi ŋgàa jì lis wèŋ. Wèen cuk reŋsə to ŋgàp awèŋ ma sə ntòŋkuŋ ya ma nè mwaŋkwèŋ nə reŋ sə'.

²⁷ <<Ngàa yə'rè bwìŋ lùk bə bùu Faràsi wèŋ, wèŋ cu bùp. Wèŋ mègù co sèe sè wo yok fopsə yà' bə bwèŋ, ŋga rwiŋ cu nja vəp bù kpwkpù bə bum sə bùp wèŋ.

²⁸ Wèŋ sə yəəŋ mu lisè bwìŋ co bùu sə kèkùrè bohòNwì, ŋga wèŋ rwiŋ nja bə tè'èŋkup nə ye bə bùp.

²⁹ <<Ngàa yə'rè bwìŋ lùk bə bùu Faràsi wen, wèŋ cu bùp. Wèen ŋgàa tè'èŋkup, njo nè wèen ci tsə'rəgè sèe ŋgàa tsòhòbum Nwì wèŋ, nə sə gù tsə'rə bum sè wo à ci tes yà' ŋgòkwasə liŋ bùu Nwì wèŋ.

³⁰ Wèŋ sə cep kè cùhu də, <Vès ànə ye-a ghà nè tè' avès wèŋ à ye bwèrē vès ànə ka bo mvwe' sə

wo à sè zè bù ñgàa tsòhòbum Nwì yà'a fa gèsè.>

³¹ Wèenj to wo dè tè' awèn vè'nø, ye dè wènø sè nìntsè' dè wèenj bwe bùu sè wo à zè ñgàa tsòhòbum Nwì wènø sè.

³² Wèenj genj mantombì, nè gù wes bum sè tè' awèn ànø gù to sè.

³³ No, wènø ñgwì bù no wènø, aco wènø tsøm dè wèenj nè kà mvwe' ñgø' nè sè misè kè ni anø yè'sø va?

³⁴ Ye dè mì tum fa weñ ñgàa tsòhòbum Nwì nè ye ñgàa ñkérè bø ñgàa yø'rè bwìñ lùk wènø. Wèenj nè zè mok, wènø te'lø mok mì ntøøñ, nè løp mok mìmvwe' ndaap pìriyà awèn. Wèenj nè bø' tuksø mok wo canj ni mvwe' buk lak nè fòpwe', wènø sè yuñ.

³⁵ A ye vè'nø fana nduøem bùu Nwì sè wo à zè wo sè nze feenj pwe'fo' nè ye mì tuhù wènø. Ye jøñ bø nduøem Abè nè wo à zè yi ñga yi ka yumok riñ tètè kè dzeñ mì ni'ì Sàkàriyà nè wènø à zè yi mì ntøndap Nwì nè ghañ nø. A ye ñga yi tè mìtsøtsø'rèø kàm satikà' fo' bø mvwe' rum nè wo togè nà' dè ndap nè rørøñ nà'a.

³⁶ Mì sè tsø' weñ zìnø dø, ñgø' bùu yè'sø pwe'fo' nè vø mì tuhù bùu sè niè' yè'sø.

³⁷ <<Webee, lak Jòrosalèm, lak Jòrosalèm! Wèenj zègè ñgàa tsòhòbum Nwì, nè sè tørø ñgàa gè ntum Nwì wènø bø lìs. A yè'sø ghè' sù mvè'nø mì sè làp dø mì ko wumsø gesø weñ ndzø ni'ì mì co mëma mvøp sè wumsø bwe ye, wènø kà dzøm ε?

³⁸ Bo am ka mok bø lak awèn yà'sø yenj, yà'a mok fèøm lak wà.

39 Mù tsè' weŋ də ye jəŋ ɳga'a lo mantombì, wèen nə kà mʉ mok yə fe'lè tètè nùmbu nə wèŋ yə fe'lè mʉ, ye mok ɳga wèŋ sə dʉk də, <Nwii se ɳwè nə yi və mʉnə linj sè Tà nə ɳkuŋ.> >>

24

Jisòs Tsè' Bum Sè Yà'a Nè Ye Nga Yi Kəp NgòVè

(Mak 13:1-27; Luk 17:22-24, 21:5-28)

1 Jisòs à sə ye'e mè'rə mvwe' ndap Nwì nə ghaŋ nə ɳgòlòo fana ɳgàa fàak ye wèŋ və ɳgònì fa yi ndaap Nwì, sə də yi kʉk bʉrə ja'a mvè'nə wo à ci bòŋsə yà'.

2 Jisòs nə cep fəsə fa yà'wèŋ də, <<Wèŋ sə yə bum yè'e pwe'fo', ka və'nə yeŋ nè? Mù sə tsè' weŋ zìnə də lìs nə mò'fis nə kà mʉnə mòk fenə naàn mam. Wo nə kʉəmsə wes yà' pwe'.>>

3 Yi ànə geŋ də yi kə cum mʉmvwe' nda Olìp nə fana bwe ye wèŋ və woòwo, nə kə tseŋ yi. Wo sə fek yi də, <<Tsok fa a ves ghà nə bum yè'sə nə ye-ɛ. Nə tsok fa ves yusè yà'a nə niŋtsok də wù kʉəp ɳgòbwìŋ vəθ ya nzeŋgòŋ nə nə me sə sè'.>>

4 Fana Jisòs nə cep fəsə fa wo də, <<Wèŋ jəŋ ɳkərə ya ɳwè nəmòok kà weŋ bòrə.

5 Bʉsə bwìiŋ nə və ɳkʉaŋ sə wo nə ci' mvwès də, wo ɳkum ɳgà gèm bwìiŋ nə wo à sə dʉk nə wo, nə borə lo bwìiŋ və'ε wùriŋ.

6 Wèŋ nə sə yuk kə'ca də dzè'e fa' mvwe' səsap bə mvwe' jəjo wèŋ nduk. Wèŋ yuk və'nə, wèŋ kà wəp bʉusə yè'sə nə ye tsoŋ və'nə. Yà'a

ye vε'nε, kà yà'sε dε nζe nε mè yà'sε laj sè' ntòye.

⁷ Busè bòp lak nε lε bε bòp lak mok. Nkum mòk lε bε nkum mòk sè'. Njèe nε ko, nzeñgòn nε sε tsaho ke'ca fa' bε ma fa' wèn.

⁸ Yè'sε pwe'fo' mègù ntòco mvè'nè nwàñwèe ghà to ko'gè mwe ntòghàa yè'e.

⁹ <<Fana wo nε ko weñ, nε yeñsε weñ ñge', nε zε weñ. Lak pwe'fo' nε beñ weñ bùusè wèen bwe am.

¹⁰ Mvèk ànε ye vε'nε, bwìñ ñkùñ ñe cañ me'rε mandzè njàm nε. Bwìñ nε sε señ mòk bε mòk, nε sε beñ ke'ca mòk bε mòk sè'.

¹¹ Ngàa mvwès wèen nε ye sè' wùriñ sè wo nε sε dñk dε wo ñgàa tsòhòbum Nwì wèñ. Wo nε borø jøñ lo bwìñ vε'ε nduk.

¹² Mvè'nè bwìñ dzəmgè mññ nε fi lo mok mañkwèñ njo nε bñp yam lòmok mantombì vε'ε wùriñ.

¹³ Megu dε ñwè nε yi tøøñ-a gugùñ tøtè, nε kε løsø fana yi nε tse' lùñ.

¹⁴ Ncèp Ntirè nε Bèboñ nε nà' sε tsè' bε gañ nkum yè'sε nε yuhu lo sènø nzeñgòn nε pwe'fo' dε ya ndàañwè pwe' yuk gesø fε ntu'ù yi ye sè'. Yà'a ñga'a mvè'nè nzeñgòn nε nε lε sø.>>

Ngø' Nèbñp Bohò Nzeñgòn Jùdiyà (Mak 13:14-27; Luk 17:23-24, 21:20-28)

¹⁵ Nùmbu mòok nε kε vè nε wèen yø ñga wo lòkokøsø tes bñp nε nà'a bε jøñ nε mvwe' sè rørøñ, bñp nε Danà ñgà tsòhòbum Nwì à cèp

nø.* (Nwè nè yi sø ta nwàk nø rεεŋ bø zeŋ bøboŋ.)

16 Wèenj yø vε'nø, bùu sè wo cu mvwe' nzenjgòn Jùdiyà wèenj caŋ kok lo mʉ ndahà.

17 Nwè nè yi sø cu yønsø mʉ ndùndap† kà mvèk ñgòsuhu tsø, nø kø jøŋ fis bum ye sè mʉ nda'à yi tse'. **18** Nwè nè yi mʉnø nzum fàak nø kà maŋkwèn dø yi sø kø jø cèk foħòlò.

19 Ho'm, megù dø anø ye ñgø' boħòbàa sè bø zám nø ye sè wo sø fa bwe sè luø mbwi bø nùumbu yà'sø.

20 Wèenj lεŋ Nwì dø yi gʉ co wèenj kà mvèk mbùnø nø bø mbuəp wùriŋ ca, kè nùmbu dzè àlø'.

21 Njo nè ñgø' nè nà'a nø ye mvèk ànø nø bøp vε' nsàp nø nzenjgòn à yè yèe, à ka vε'nø ye yuk. Nø ye sè dø anø kà vε'nø mok sè' kø ye yuk fe'lè.

22 Nø ye dø Nwì a ka-a nùumbu yà'sø lèm ci' føsø dø bwère ñwè nø mò'fis kà bwehe cu lok. Megù dø yi nø ci' føsø yà' lèm bùu tu bùu ye wènø sè yi a cok fis yà'wènø.

23 <<A ye-a ñga ñwè nømøk døk-a weŋ dø <Nkum ñgà gèm bwìŋ nø wo à sø døk nø nè'>, kø dø, <yi fu fa> àlø, kà dø wu dzøm swì døk.

24 Bwìŋ nø sø borø ke' dø wo Krøst, nø sø døk dø wo ñgàa tsòħòncèp Nwì. Wo nø sø gʉ nsàap bum maŋgøŋgèn mok vε' wùriŋ dø co wo borø bùu sè Nwì a cok fis nònsø sø bø zeŋ, ñga wo tse'-a mandzè nø na.

---

* **24:15 24:15** Tan Danà 9:27 † **24:17 24:17** Bùu Jus wènø à sø ci ndap awo fana wo gʉ ndùndap nø mbwa røøm, co bwìŋ sø kø cum yoŋsø mbwa.

25 Wèen jəŋ-a ŋkərè, mÙ tsə' nòŋsə weŋ bum yè'sə ŋga cu ntòcuu.

26 Ye də a ye-a ŋga ŋwè nəmòk dük weŋ də, <Nà' cu ŋgòn fa',> kà də wu tesə lo fo' dük. Kè wo dük-a sè də <Yi cu mà mbwèndap nè'>, wù kà dzəm.

27 Busè mÙ nè mÙ mo ŋwè, mÙ nə və co mvè'nè mbùuŋ ba'a kokgè mà mbwèbu, nə ca bùuŋ kà tu bu yè'e.

28 Mvwe' sè vèŋ ni' kpÙ noon-a sè fòpwe', jìgawà' wèeŋ nə kə benə fo'.

29 <<Ghà nè ŋgə'ə sè yà'a nè ye nùmbu ànə cà wes ntèŋ fana nùum nə kəŋ ndzəm. Nwə kà mok sè' se, ŋkèŋkàŋ sè gbuhu tsoŋ məbu anə fana nsàap ŋàaŋ sè mətsə sè tsoho sè'.

30 Mvèk mòok nə yəəŋ məbu nè nà'a mvèk nè njàm, mÙ mo ŋwè, fana ŋgwìi bùu sè sè nzeŋgòn pwe' nə te'. Wo ye ŋga'a mvè'nè mÙ mo ŋwè mÙ sè tsə tesə məbu ndzənə mbàk bə ŋjàŋ, nə sə fom rəŋ boŋsə nèbùp.

31 Fana mÙ nə tumsə masinjaa am sè məbu ŋgòto lòbwìŋ bə ntàŋ nè nà' sə cep və'ε wùrinj. Wo to benə və bùu am sè mÙ à cok fis sə wèŋ ma ŋkùup nzeŋgòn sè kwè sə mvwe' mò'fis, ye jəŋ mvwe' sè nzeŋgòn nə yeto nə ye mvwe' sè nà' kè lèsə.

Yə'rə Jəŋ Yumok BohòTù (Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

32 <<MÙ dzəm də wèen yə'rə jəŋ ŋkərè bohòtù fik nà'a. Wu yə ghà nè nà' yè ŋgòfom, nə sə top, fana wù riŋ sè' də mvèk mbùuŋ kuep laŋ.

³³ Yà' megù sè' vε'nε dε wèεŋ yε bum yε'sε vε'nε fana wèŋ riŋ dε mo ɿwε kuep ɿgòvε lan, yi mègù mok ɿgu ncù.

³⁴ Mù tsè' weŋ zinε dε bùu sè wo cu ɿga'a yε'e wèεŋ nε kà ntòkpù lè wes ɿga bum yε'sε yà' gù lan.

³⁵ Ntòbu bε nzeŋgòŋ ba fo' nε cà gesε lòwà, ncèp àm kà ye cà yuk.

*Nwè Ka Nùmbu Nε
Kè Mvèk Nε Riŋ
(Mak 13:32-37; Luk 12:41-48; Luk 17:26-30, 34-36)*

³⁶ <<Yusε dε ɿwε ka nùmbu nε bε mvèk nε bum yε'sε nε ye riŋ. A mègù-a masinjaa Nwì mubu nε ye Mo ye nε sè', wo ka sè' riŋ. Rì mègù tè' nε yiyyi.

³⁷ Mo ɿwèe vε nùmbu nε fana bum pwe' nε ye sè' mvè'nε yà' ànε ye ghà nè Nuà ànε ye ye nà'a.

³⁸ Mègù sè' mvè'nε ànε ye fa' mantombì ɿga ndzèp ànε ka ntòrwiŋ yà'a, bwìŋ à sε zu, nε sε no vεpsε. Bùu mok wèŋ sε geŋ gù tètè nùmbu nε Nuà à ni ɿgwes dzeŋ.

³⁹ Wo à sε gù vε'nε, nε kà sε rì tètè ndzèp kε bεk wes wo vε'ε wis. Mùu mo ɿwè, mε nè vε ntsε'mòk yà' megù sè' mvè'nε ànε ye yà'sε.

⁴⁰ Nùmbu ànε ye, mbømbam baa nε sε fàk nzum, wo jøŋ fis lo mòk, nε me'rø mòk.

⁴¹ Bèba baa nε ye mvwe' ɿgòk, nε sε gok bεŋ, wo jøŋ fis lo mòfis, nε me'rø mòk fo'.

⁴² Ye dε wèεŋ sε jøŋ ɿkèrè, bùusè wèŋ ka nùmbu nε Tà àwèεŋ nε bwìŋ vε nε riŋ.

43 Wèen riñtse' yumòk nè' sè' də a ye-a ñga tà ñgà ndap nə riñ-a ghà nè ñgà yèø nə vø, bwèrè yi nə so noon tètè tsok reñ ya nà'a kà kè ni.

44 Ye də wèen cu, wèen ye fèfuhù ghà yà lòon, bùusè mo ñwèe nè vè ñga wèen sə kà bə zeñ tsərè.

Mo Fàk Ngà Yuk Duk Nə Ye Mo Fàk Ngà Kà Duk Yuk

45 <<Mo fàk nè yi zìnə nə tse' ñkərèø yè'sə nə fò? A nè masà ye nə à fa bum sə mu nda'à yi bohònà', nə duk də nà'a nə sə fa bwe ye wèen bum zuzu bə mvèk nè kèkùrè.

46 A reñsi bohòmofàk nè masà ye bwì vèø, nà' tseñ yi ñga yi sə gù mvè'nè nà' ànə duk noñsə lo yi sə.

47 Mu tsok weñ zìnə də masà nə nə fa nsàp mofàk ànə ñàñ ñgòkotse' bum ye sə yi tse' pwe'fo' nà'.

48 A ye-a ñgà fàk nè yi buñ, yi nə duk də, <Masà àm nə nə kà nènàk bwìñ fohòvè.>

49 Yi yeto ñgòlèp ñgàa fàak mok sə wèen, nə sə zu, nə sə no roñ ke'ca bə ñgàa jùhù rùk wèen bəbè'.

50 Fana masà ñgà fàk ànə nə bwi və ntsə'mòk númbu nè yi sə kà ve'nə tsərè, nə ye bə mvèk nè yi ka bə zeñ sè' riñ.

51 Yi nə gbe' ci'lə nà' ba, nə be'lə nà' bə ñgàa tè'èñkup wèen mvwe' mò'fis. Bwìñ nə sə wan, nə sə zu nzòñ fo'.

1 <<Nùmbu ànə kè ye fana gaŋ ɳkum sè mʉbu sə nə ye co wàhaŋgwèŋ sè wo à ye hum yà'a. Wo à jə laàm awo, nə lo ɳgòkè ték ndugù nè yi sə vè ɳgòkè jə lo ɳge' awo mòk nùmbu ànə.*

2 Sè tāŋ à ye ləm, sè tāaŋ mok ye yàwo ɳgàa ɳkərè.

3 Sè ləm sə wèŋ à jə laàm awo, nə kà kàràsi jə tse'.

4 Sè ɳgàa ɳkərè sə wèŋ à jə tse' ke' lòkàràsi awo mok sənə botòrò.

5 Ndugù nə à ka və toho fana bàa sə wèŋ dzoon lo tètè wo dzəmlo.

6 A kè dzèŋ ntəntəmtsok, wo to fuŋ də, <Ndugù nə və laŋ, wèen tesə və kə tseŋ yi.>

7 Bàa sə hum sə lokok wo pwe', nə koksə laàm awo sə.

8 Sè ləm sə dük fa sè ɳgàa ɳkərè sə də, <Wèen fa a ves kàràsi awèŋ səmok bʉusə laàm avès sə də a liŋ.>

9 Sè ɳgàa ɳkərè sə wèŋ dük fəsə fa wo də, <Kàmòk yà'a nə kà bohòvesùwèŋ pwe'fo' kùrè. Bòle co wèŋ lo kə ye bʉus sə wo sə sèŋ sə, nə ywiŋ jəŋ yàwèŋ bohòwo.>

10 Wo à lòdə wo kə ywiŋ fana ndugù nə və. Ndugù nə jəŋ sə wo à fʉhʉ yàwo laŋ sə, bə yà'wèŋ ni lo mʉmvwe' ndap nè wo sə zu gù mbwa nə. Wo à ni lòmbwa, wo ko jəŋ ncù lok mpʉŋ.

11 A cu ghàr, bàa mok sə wèŋ bwi və yàwo sə sə'. Wo təəŋ sə mbi, nə sə dʉhʉ də, <Tè'mòk,

---

* **25:1 25:1** Yà'à sə yegè bohòbʉa Jus wèŋ də bwìŋ tse' ɳgòkè tsèŋ ndugù nə mandzà ɳkuŋ, fana bə yà'wèŋ lo mvwe' ndap nə wo nə zu gù fo' nə.

Tè'mòk, mùk fa ves ncù.>

¹² Yi dük fəsə gesə fa wo ca də, <Mù sə cep yè'e
ŋkèm dük də, mù ka weŋ riŋ.>>

¹³ Jisòs à lèsə ncèp nə də, <<Ye də wèeŋ sə
kuk-a kù'u, bùusè wèŋ ka nùmbu nə kè mvèk
nə riŋ.>>

*Gbu' Bwìŋ Te'
Sè Wo A Fa Wo Mbàm
(Luk 19:11-27)*

¹⁴ <<Gan Nwì sə nə ye co mvè'nè ŋwè nəmòk à
ye ŋga yi də yi lo gì fana yi to benə ŋgàa fàak ye
wèŋ. Yi à to wo fana yi fa bum ye pwe'fo' ndzə
bohòyà'wèŋ.

¹⁵ Yi fa mòk bàam mbàm tàŋ, nə fa mòk bàam
ba. Yi fa ŋwè nə te' ye bàam mbàm mò'fis. Yi à
gàp fa yà'wèŋ yè'sə mvè'nè yi riŋ də ŋàaŋ awo
sə cu co ŋwè kotse' to sè ye. Yi à fa wes wo ve'nə,
yi be' mandzè, nə lo yuye.

¹⁶ ŋwè nə yi ànə tse' ye bàam mbàm tàŋ nə
à lòntèŋ, nə kə gi giì ntəŋ bə zeŋ. Yi tse' swe'
mbwa sè' bàam mbàm tàaŋ mok.

¹⁷ ŋwè nə yi à tse' ye bàam mbàm ba nə à kə
tse' swe'e ye sè' bàam mbàm ba.

¹⁸ Nə yi à jə ye bàam mò'fis nə à lò, nə kə tuŋ
wù, nə ses lok gesə bàam mbàam ŋkwà' ŋwè nə
ca.

¹⁹ <<Mvèk ànə sap fana ŋkwà' ŋwè nə bwìŋ
və. Yi kə taŋsə ja'a yusə wo a gù bə mbàam sə.

²⁰ ŋwè nə yi à tse' ye bàam mbàm tàŋ nə à
vèə, nə jə və bàam mbàam mok sè' tàŋ. Yi dük
fa ŋkwà' ŋwè nə də, <Tè'mòk, wù à fa mʉ bàm
tàŋ, mù a kè tse' fe'lə mok bə zeŋ sè' bàm tàŋ.>

21 Nkwà' ñwè ye nə kwasə nà' də, <Wusùkù' mo àm-a', wù gù bèboŋ. Wù nì tsè' zìnə yòbə mħayu nè nà'a momjo laŋ. Mu nə għu wu ñga'a ñgħotse' ñàjx mħanə sè yà'a ñkħuha. Vèø kë ròñ ni' bə bum nkwà' ñwè yònə.>

22 Nwè nè yi à tse' ye bàm ba nə à vè ye sè'. Yi dħuk də, <Tè'mòk, wù a fa mu bàm ba. Yeè, mħu kë tse' fe'lə vè mok bə zej sè' bàm baa mok.>

23 Nkwà' ñwè ye nə kwasə nà' sè' də, <Wusùkù' mo àm-a', wù għu bèboŋ. Wù nì tsè' zìnə yo bə yu nè nà'a momjo laŋ. Mu nə għu wu ñga'a ñgħotse' ñàjx mħanə sè yà'a ñkħuha. Vè kë ròñ ni' bə bum nkwà' ñwè yònə.>

24 Nwè nè yi à fa nà' ye bàm mò'fis nə à vè ye sè'. Yi dħuk fa nkwà' ñwè nə də, <Tè'mòk, mħu ri wu ri də wu ñwè nè wù għu wuriñ. Wu küp ziegħi mvwe' sè wù à ka wù bi, nə kà fo' wù sè' fāk.

25 Mu a wəp, fana nə kə tuuŋ mbàam yo sə sə nzehè. Yeè, mbàam yo sə yà'a yè'.>

26 Nkwà' ñwè nə yak nà' də, <Wù mo nè bap ngħa we' mòk wà. Wù də wù riñ də mu küp ziegħi mvwe' sè mħu à ka fo' bi, nə kà fo' sè' fāk, ka ve'nə yenj à?

27 Anə boŋ ghak co wù nojsə fa mu mbàam sə boħòbħu sè wo fakgħi mħamvwe' ñgħwa' yà'a. Ya mu bwiniż vèø, mu tse' muuswe' mħanə mbàam am sə.>

28 Nkwà' ñwè nə də, <Wèen jən fis mbàam sè boħòyi sə, nə fa ñwè nè yi nə tse' bàam mbàam hum nà'a.>

29 Yi dħuk fe'lə də, <Nwè nè yi tse'-a, wo nə fa yamsə mok, ya yi tse' mok nduk nè nduk. Nə ye də boħoġwè nè yi ka ye yumok tse' nə, a mègħu-a

sè mʉyu nè jo nè yi tse' nà' nə, wo nə jəŋ fis gesə nà' ndzə bohɔyi anə fo'.

³⁰ Wèen ko jəŋ ɳgà fák nè bʉp ènə, nə mak gesə lo yi mvwe' sè ndzəm sə kɛŋ sə mbi yà'a. Bwìin nə sə waŋ, nə sə zʉ nzòn ca.>

*Wo Nè Gapsə Bwìŋ Co
Wo Sə Gapsə Ndzə Bə Nzùŋgaŋ*

³¹ <<Ghà nə mo ɳwèe kè vè nùu bə masinjaa ye fana yi kə kok cum mʉnə kapràak ye bə ɳàŋ ɳkum wùriŋ.

³² Bʉʉ sə sənə nzeŋgònə pwe' nə kə benə kə mantombii yi. Wo benə və'nə yi gapsə wo co ganakù' sə gapsə fis ndzə bə nsùŋgaŋ.

³³ Yi nə tes nsùŋgaŋ sə bo ma màk, nə tes ndzə bo ma ɳkwíp.

³⁴ Fana yi nè yi ɳkum nə, nə dük fa sə bo ma màk sə wèŋ də, <Wèen və. Tɛ' am a sè weŋ yi. Wèen və kə ni cum mvwe' gaŋ ɳkum Nwì sə wo à fàħħu nojsə fa weŋ ɳga wo ka nzeŋgònə ntòfuk sə.

³⁵ Bʉʉ sə njè à sə ya mʉ, wèŋ fa mʉ zazʉ. Ntʉm à sə sə mʉ, wèŋ nə fa mʉ ndzəp. Mʉ à ye ɳkʉn̄, wèŋ nə nisə mʉ mʉ nda'à wèŋ.

³⁶ Mʉ à ye nswɛ'mbwè, wèŋ fa mʉ cèk. Mʉ à nòoŋ yiyaŋ, wèŋ sə kə tesə mʉ. Mʉ à cu mʉ ndapndzəmə, wèŋ sə kə cepsə mʉ.>

³⁷ Bʉʉ sə kèkʉrè yà'sə wèen nə cep fəsə fa yi də, <Vès ànə ye wu yè'sə sè ɳga njè sə ya wu, vès nə fa wu zazʉ-ɛ Tà? Kè də ɳga ntʉm sə sə wu, vès nə fa wu ndzəp-ɛ?

38 Wù ànə ye ɳkùinj fòŋkuŋ vès nisə wu mʉ ndà'à-nε, kè də wù ànə ye nswè'mbwè sè ɳkuŋ vès nə fa wu cèk-ε?

39 Nə ye sè' də vès ànə ye wu yè'sə ma fòŋga wù sə yayaa, kè ɳga wù cu mʉ ndapndzəmə ɳkuŋ vès kə cepsə wu-ε?>

40 Yi nə cep fəsə fa wo də, <Mʉ sə cep yè'e kek də, bum sə wèŋ à gù fa-a bè'lə bwema am yè'e, ye də wèŋ à gù fa yà'sə bohòmʉ.>

41 Fana mʉ yi dük fa bùu sè bo ma ɳkwipə yi sə wèŋ də, <Coho gesə ɳgu ni'i mʉ fo', wèŋ sə Nwì a naan fa weŋ ɳgə' mʉ tuhù. Wèen du sə mvwe' mis nè wo à gù nònṣə fa ze' nə bə masinjaa ye wèŋ nà'a.

42 Njè à sə ya mʉ, wèŋ kà mʉ beŋ fa. Ntʉm sə sə mʉ, wèŋ kà mʉ ndzəp sè' fa.

43 Mʉ à ye ɳkùinj, wèŋ kà mʉ mʉ nda'à wèŋ nisə. Mʉ ye nswè'mbwè, wèŋ kà mʉ cèk fa. Mʉ sə yaŋ nə ye ɳgà ndapndzəm, wèŋ kà mʉ kə cèpsə lok.>

44 Fana wo nə cep fəsə fa yi sè' də, <Tà, ànə ye yè'sə sè nə vès à yə wu ɳga njè sə ya wu, kè ɳga ntʉm sə sə wu, kè ɳga wu ɳkùinj vès kà wu mʉ nda'à vès nisə-ε? Kénə à ye fònè vès à yə wu ɳga wu nswè'mbwè, kè ɳga wù sə ya, kè ɳga wù cu ndapndzəm vès kà wu kə cèpsə-ε?>

45 Yi dük fəsə fa wo də, <Mʉ sə cèp yè'e kek nə kek də, wèŋ ànə ka-a bohòbè'lə moma am nə mò'fis gʉ fa, ye də wèŋ à ka mʉ yà'sə gʉ fa.>

46 Bùu yà'sə nə lo sənə ɳgə' nə nà'a kà mègə. Bùu sə wo à sə bε' yàwo mandzə Nwì, lo yàwo mvwe' lùŋ nə nà'a nə kà mè yuk.>>

26

*Wo To Làm Mʉtuhʉ Jisòs
(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)*

¹ Ghà nè Jisòs ànə tsok wes fa wo bum yè'sə pwe' fana yí bʉwəŋ dük fa ɳga'a bohòŋgàa fàak ye wèŋ də,

² <<Wèŋ rìn də bwehe cu mègù mok nùumbu ba ya ɳkàk Pasobà nə kə dzeŋ. Mvèk ànə ye, wo nə fa mʉu mo ɳwè də wo te'lə mʉ muntèəŋ.>>

³ Sè' mvèk ànə, ɳgàa fa satikà' sè ghaŋ bə bù ɳkwàha bùu Jus wèŋ kə be'lə mʉ ntòmbii Kayofàs. Kayofàs nə à ye ɳcum ɳgàa fa satikà'.

⁴ Wo à cèp tes fo' mvè'nè wo nə borə ko Jisòs, nə zə yi.

⁵ Wo dük fe'lə sè' dük də, <<Kaco vesùwèŋ ko yi nùmbu ɳkàk yeŋ, bʉusə bwìŋ nə gham vesùwèŋ ɳga'a.>>

*Wo Yok Fa Jisòs Kù Bə Làmindà Mvwe' Lak Betanì
(Mak. 14:3-9; Jon 12:1-8)*

⁶ A ye ɳga'a ɳga Jisòos mvwe' lak Betanì. Fana yi lo kə cum mʉ nda'à Saimʉ nè yiya kuturu à ko yuk yi mantombì.

⁷ Nwà nəmòk nikok bə ndo làmindà nè nà' gʉ nteŋ vε'e wùriŋ. Nwà nə jəŋ yà', nə ke' tsoŋ fa Jisòs mʉtuhʉ ɳga yi cu sə zu beŋ.

⁸ Ngàa fàak ye wèŋ à yε vε'nə fana wo jok də nwà nə kɛ' bʉpsə yà' vε'nə bʉu yàle.

⁹ Wo də anə ye co wo seŋ làmindà sə mbàm wùriŋ, nə fa ɳgàa jìŋ wèŋ.

¹⁰ Jisòs à rì yusè wo à sè cèp sè, nè dük fa yà'wèŋ dük də, <<Wèŋ sè fa ɳwà ènə ɳgə' və'nə bùu yà? Yusè yi gù bohòmù yè'sè, a bèbonj wùrinj.

¹¹ Wèŋ nè sè ye maligè ɳgàa jìŋ fo', mʉ nè kà yàm vesùwèŋ cu malì.

¹² Mvèk nè yi kè' tsə fa mʉ làmindà yè'sè mʉni'i və'nə, yi sè gù tsərə yà'sè ɳgùpni' àm nè mvè'nè wo nè tuuŋ nà'.

¹³ Mʉ tsok fa weŋ ncèp nè nà'a ɳkèm dük də, mvwe' sè fòpwe' sè wo nè tsoho Ntirè nè Bèbonj nè sənə nzençònə fana yusè yi gù yè'sè wo nè sè tsərə maligè yi bùu zenj.>>

Nkà'a Pasobà

(Mak 14:10-25; Luk 22:3-23; Jon 13:21-30)

¹⁴ Yà'a ɳga'a mvèk nè Judàs Iskarøyà nè yi sè' mòk mʉŋgorè ɳgàa fàak ye sè hum-ncòp-ba sè à lòo, nè kè ye ɳgàa fa satikà' sè ghaŋ wèŋ.

¹⁵ Yi fek yà'wèŋ də, <<A ye-a ɳga mʉ ko fa weŋ Jisòs nè, wèŋ fa mʉ yà?>> Wo à làk fa yi mbàm hum te' fo' ndzə bohò.*

¹⁶ A nè yè jəŋ ɳga'a mvèk ànə nè lo mantombì, Judàs sè lap mandzè ɳgòsèŋ Jisòs.

¹⁷ A kè dzèŋ nùmbu nè wo à yèto ɳkàk nè wo zugè bred sè jì yis yà'a fana ɳgàa fàak Jisòs wèŋ və nè kè fek nà' də, nà' dzəm də nà'a nè zu ɳkàk nè ma fòle, ya wo kè gʉhʉ tsə'rə mvwe' sè.

¹⁸ Yi dük fa yà'wèŋ dük də, <<Wèŋ du ndzə ntòlak, nè dük fa ɳgà' nà'a dük də, <Cicà də

* **26:15 26:15** Judàs à sèŋ mà' Jisòs nè yè'e bə ntəŋ nè bùu Jus wèŋ à tiŋ nònsə ɳgòywiŋ mo ɳkwèŋ njamòk yà'a.

mvèk ye kùrè laj, yi bə ḥgàa fàak ye wèen nə zụ nkàk Pasobà münd'a' à wù.> >>

¹⁹ Ngàa fàak ye sə wèn à kè gù sè' mvè'nè Jisòs dük wo sə. Wo fuhu zuzu Pasobà sè fo'.

²⁰ Nùm à co, yi bə ḥgàa fàak ye sè hum-ncòpba sə wèn lo ḥgòzu zuzu.

²¹ Wo ànə sə zụ fana yi dük fa yà'wèn dük də, <<Mù sə tsè' weñ nè'e nkèm dük də ḥwè nè mò'fis mutsətsə'rə wèn fēen nə seŋ mu.>>

²² Wo à yuk və'nə, manziŋ ko wo və'ε wùrinj. Wo ye ḥgofek yi mò'fis, mò'fis, dük də, <<Tà, a mù à?>>

²³ Yi dük fa yà'wèn də, <<Nwè nè yi fa kùrè tsə bo ye bə yàm sənə zuzu, a yi nè yi nə seŋ mu nə.

²⁴ Mù mo ḥwè, mu nə kpụ lo mvè'nè ḥwàk Nwì sə dük. Fana ḥgə' nè bup cu bohònjwè nè yi seŋ mu ànə. Ànə bonj ghak bohònjwè ànə co wo kà yi dzə lok.>>

²⁵ Judàs nè nà' à sè yi nə fek ye sè' də, <<Cicà, a mù à?>> Jisòs dük fa nà' də, <<Wù cèp mümvè'nə.>>

Zuzu Nè Nà'a Lèsə mbwè: Losopà

(Mak 14:22-26; Luk 22:14-20; 1 Korè 11:23-26)

²⁶ Wo ànə sə zụ fana Jisòs jən bred, nə kwasa Nwì, nə bə'rə fa ḥgàa fàak ye sə. Yi dük də, <<Wèen jən, nə zụ. Nè'e ḥgùpni' àm.>>

²⁷ Ànə genj yi jən ḥgàp sè'. Yi ànə kwasa wes me Nwì fana yi fa yà'wèn də yà'a no. Yi à fa yà' yi sə cep də, <<Wèen no wèn pwe'.

²⁸ Yè'sə nduəm am sè yà' sə fè'e ḥgòswì fa bwìj bup awo. Ndùəm sə, a zeŋ sè yà' kì ḥge' ndzənə ràk nè njàm bohòbwìj nkàuŋ.

29 Mù tsè' weŋ də mʉ nə kà rùuk yè'sə vesùwèŋ mok no be'lè yuk tètè nùmbu nə mʉ nə no fe'lè nà' mok fi vesùwèŋ mvwe' gaŋ ɳkum Tè' àm.>>

30 Fana wo yəm ɳkì, nə tesə lo mvwe' nda Olìp.

Jisòs Də Pitàa Nə Dzeeŋ Yi

(*Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38*)

31 Anə geŋ Jisòs tsok fa yà'wèŋ də, <<Bə ndzəm nə ntinə nè'e, wèŋ pwe' nə caŋ me'rə mʉ mʉmʉ. Mù rìŋ ve'nə bʉusə yà' cu ndzənə ɳwàk Nwì də, <**Mʉʉ Nwì, mʉ nə ləp ganakù' nə fana nsùŋgaŋ sə nə sam wes.**>>

32 Anə ye sè' də ghà nə mʉ nə lokok mvwe' kpʉ, mʉ nə lo mantombìi wèŋ mvwe' nzeŋgòn Galìli.>>

33 Yi ànə dük ve'nə fana Pità cep fəsə fa nà' dük də, <<A ye-a ɳga bwìŋ pwe' ca me'rə-a wu sè ca, mʉ nə kà wu yàm ca me'rə yuk.>>

34 Jisòs dük fa yi də, <<Mʉ tsok wu ɳkèm dük də, bə ndzəm nə ntinə nè'e, ntomvəp sə kè to kàmòk ɳga wù də wù ka mʉ riŋ kè' tɛ'.>>

35 Pità nə cep fe'lə səmok dük də, <<A mègù-a sè ɳgòkpʉ vesù, kaco mʉ bəŋ wu yeŋ.>> Ngàa fàak ye mok sə wèŋ dük sè' ve'nə, wo pwe'.

Jisòs Sə Gù Pìriyà Mvwe' Sè Wo Togè Də Gèsemanì

(*Mak 14:32-42; Luk 22:39-46*)

36 Anə genj, Jisòs bə bwe ye sə wèŋ lo mvwe' səmok sə wo togè fo' də Gèsemanì. A kè dzèŋ fo', yi dük fa yà'wèŋ dük də, <<Wèen cum yàwèŋ mvwe' yè'e ya mʉ soon lo yàm mantombì, nə gʉ pìriyà.>>

37 Fana yi jəŋ Pità nə ye bwe Zebèdi ba sè', wo lo. Ghà ànə à ye, ntum ye ŋgòrwì' yi və'ε, yi kà kwəkwa mok tse' lok.

38 Yi dük fa yà' dük də, <<Tsətsərè nə bə manzinj sə ntum mì nə bùp co mì coho gbù kpù. Vesùwèen cum fεεŋ, nə sə so, nə kà lo dzəm.>>

39 Yi ànə soŋ lo momjo fana yi gbù fə'ε gesə lo si ye sə nze, nə sə gu pìriyà. Yi sə cep dük də, <<Tè' àm, a ye-a ŋga mandzèø yo, wù jəŋ gesə lo ŋgàp ŋgə' nè'e bohòmì fo'. Mu dük-a sè ve'nə, wù gu le məməvè'nə wù dzəm wù, kà məməvè'nə mì dzəm mì gù.>>

40 Anə geŋ yi bwi fohò və, nə kə ye ŋgàa fàak ye sè te' sə ŋga wo sə dzəm lo. Yi yəmsə yà', nə fek Pità də, <<Kaco wèŋ cum to nca vesùwèŋ mvèk mwejo yeŋ à?

41 Wèen so, nə sə gu pìriyà sè' ya mèmumsèø kà wèŋ gha'. Ntum yo, megu də ŋàŋ ka yeŋ.>>

42 Yi lo fe'lə sèmok ŋgòkè gù pìriyà nə kè' ba. Yi ləŋ də, <<Tè' am, a ye-a ŋga wù dük də kaco yè'sə ca gesə yeŋ tse'ŋga mì yə ŋgə' nə ŋkuŋ, fana mì dzəm sè' cùu yo sə.>>

43 Anə geŋ yi bwi fohò və fe'lə, nə kə tseŋ yà' ŋga yà' sə dzəm fe'lə sè lo sə. Anə ye ŋga lo sə ko zèm tse' wo lis ve'ε nsàp nə bə jòn.

44 Fana yi me'rə fe'lə yà'wèŋ, nə lo ŋgòkè gù fe'lə pìriyà sèmok nə kè' te'. Yi sə cep fe'lə gu sè' yusè yi anə cep to mantombì.

45 Yi bwi və fe'lə bohòŋgàa fàak ye sə wèŋ, nə fek yà'wèŋ dük də, <<Wèŋ sə nòoŋ yòŋsə malì yu awèŋ fo' à? Wèen ye, mvèk kùrə laŋ nə wo sèŋ mì mo ŋwè, mì cu mok ndzə bohòbù ŋgàa

gù bùp wèŋ.

⁴⁶ Wèen lokok a lo. Yeè, ɳwè nè yi sèŋ mʉ nə nè'.>>

Wo Ko Jisòs

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:2-12)

⁴⁷ A ye ɳga Jisòs sə cèp malì ntòfo', fana Judàs nè yi ɳgà fàk ye mòk sè' nə tesə və bə bùu səmok vε'e wùriŋ ɳga wo rèp fèk, nə tse' ntòk. A nə tumsə wo ɳgaa fa satikà' sè ghaŋ bə bùu sè mantombì.

⁴⁸ Anə ye ɳga ɳwè nè yi ànə seŋ Jisòs nə nə tsok noŋsə fa bùu sə wèŋ yusə yi nə gʉ laŋ. Yi à dük fa yà' də, yà'a yə ɳwè nè yi kə cèpsə nà' bèboŋ co ɳge' à lε, yà' riŋ də nà'a yi nə, yà' ko nà'.

⁴⁹ Judàs nə à vèθ, yi cà jwaŋ, nə kə ye Jisòs, nə to nà' də <<Cicà, mʉ cepsə wu>> fana nə cepsə nà' co ɳge'.

⁵⁰ Jisòs fek nà' də, <<Nge' àm, wù sə gù fənə yà?>> Fana bùu sə wèŋ kə koho tse' Jisòs cùk.

⁵¹ Nwè nəmòk nè yi à ye ye bə Jisòs nə wèŋ à sè co'fis fèk ye, nə gbe' tiŋ mak fa ɳkwèŋ mòk ntu' sə nze. Nwè nè wo à gwè' ci' yi ntu' nə à ye ɳkwèŋ bohòŋkum ɳgà fa satikà'.

⁵² Jisòs dük fa nà' dük də, <<So fəsə gesə fèk nə mà mba'à. Wù rì də ndàaŋwè pwe' nè yi lù-a bə fèek nə kə kpʉ sè' bə zeŋ.

⁵³ Wù tsəm də kaco mʉ dük fa to tè' àm də yi tumsə fa mʉ masinjàa ye, bòop sè ghaŋ hum-ncòp-ba ɳgòtesə mʉ yenj à?

⁵⁴ Nə ye də wo à còm nònsə ndzənə ɳwàk Nwì də bum yè'sə nə ye tsoŋ vε'nə. Mʉ to bwìŋ-a

ηga'a masinjàa Nwì, bum yè'sø ye fe'lø zìnø anø va?>>

⁵⁵ Mvèk ànø à ye, Jisòs fek bùu sø wèŋ dø <<Wèŋ tesø co wèŋ lòmvwe' be' ηgà yè bø fèk nø ye ntòk yè'e bùu mÙ à? Vesùwèen yiskokgè mæmvwe' ndap Nwì nè ghan søsa, mÙ sø yø'rø bwìŋ, wèŋ kà mÙ ko.

⁵⁶ Nø ye dø bum yè'sø ve'nø pwe'fo' dø ya yusø ηgàa tsòhòbum Nwì wèŋ à còm ndzønø ηwàk Nwì ye ve'nø.>> Yà'a ηga'a mvèk nè ηgàa fàak ye sø wèŋ à mè'rø yi, nø caŋ lo wes pwe'.

Wo Sak Jisòs MÙ Kajsurù

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Fana bùu sè wo à ko Jisòs sø à jø løyi bohòKayofàs, ηkum ηgà fa satikà' nø. Bù ηgàa yø'rø fa bwìŋ lùk bø bù ηkwàha bùu Jus wèŋ à benø cu sè' fa'nø.

⁵⁸ Pità à sø yù vè maŋkwèŋ moòm sèsap tètè kø dzeŋ mvwe' ntòmbi ηkum ηgà fa satikà' nø wo dø wo nø sak fo' nø. Yi ni lo mbwa, nø kø cum bø ηgàa kÙk ndap Nwì wèŋ ya yi ye mvè'nø bum nø kø lø.

⁵⁹ Ηgàa fa satikà' bø kajsurù nø pwe' à sø làp bum sè ηgòncaaŋ mÙ tuhù Jisòs dø ya wo zø nà', dzøm ηga yà'a mvwèš.

⁶⁰ Wo kà yumok sè yø. Bùu sè wo à ka yumok sè ye, nø sø kø dzøm borø dø wo à yø laŋ wèŋ à ye fo' sè' wùriŋ. A kø løø, ηgàa ci' mvwèes yè'sø wèŋ à tesø vè bwìŋ ba,

⁶¹ nø dÙk dø, <<Vès a yuk bø ntu' avès ηga ntèrèηgòŋ nè'nø sø dÙk dø, aco yi kùømsø mak

ndap Nwì nè ghanj nø, nø ci wes megu nà' mññø
nùumbu te'.>>

⁶² Nkum ñgà fa satikà' nø à lòkok mutsè, nø fek Jisòs dø, <<Wù ka yumok ñgòcèep tse' à? Bùu yè'e sø dük dø wù a dük dø ε?>>

⁶³ Jisòs cum megu dødok. Ngà fa satikà' nø cep fe'lø dø, <<Mù sø fek wu bø liñ Nwì nè yi ñwøm nø zìnø dø, wu yè'e mo Nwì, nkum ñgà gèm bwìñ nø à?>>

⁶⁴ Jisòs dük fa nà' dø, <<Wù cèp yà'sø mvè'nø. Mù sø tsø' weñ zìnø dø, ghà nè bum yè'sø mè fana wèñ ye mññ mo ñwè ñga mñ cu nze bo ma mà'a Nwì nè ñgà ñàñ, nø ye fe'lø mñ ñga mù sø tsø vø ndzønø mbák mñbu.>>

⁶⁵ Yi ànø dük wes vë'nø fana nkum ñgà fa satikà' nø jok, nø soñ sarø cèk nè mñ ni'i yi. Yi sø dük dø, <<Jisòs dø nà'a mo Nwì, ye dø nà' bñpsø liñ Nwì lanj. Njo nè a lap yis fe'lø ñwè nømòk ñgòkè reñsø fe'lø yumok ka mok yeq. Bñsè bwìñ yuk wes mvwèes nà' sø mok bø ntu' lanj.

⁶⁶ Wèñ dük yàwèñ dø yà?>> Bùu sø wèñ dük dø, wo zø mègù yi zøø.

⁶⁷ Fana wo te gesø fa yi nte mñlisè, nø lèp yi. Bùu mok sø wo à lèp yi sø wèñ à sø dük dø,

⁶⁸ <<Wù dø wu Nkum ñgà gèm bwìñ nø wù, riñ-a ñgèñgàñ è.>>

Pità Bèñ Jisòs

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Anø ye ñga Pità cu ye sø mbi fana mññwà nømòk kø dük fa yi dø, <<Wù yegè sø' weñ Jisòs nø mvwe' lak Galili nø.>>

70 Yi bèn mantombìi wo anə pwe' də yi ka yusè yà' sə cèp yà'sə riŋ lok.

71 Yi ànə tesə tsoŋ fa'nə ntèŋ, məŋwà mòk ye fe'lə yi, nə tsok fa bùu sè wo tə fo' sə wèŋ də, <<Nwè nè'e a ye sè' bə Jisòs nè mvwe' lak Nazàrə nə.>>

72 Yi bəŋ fe'lə nà' sèmok, nə kəŋ də yi ka Jisòs riŋ.

73 Anə sap kok ghàr fana bùu sè wo nə təəŋ fo' sə wèŋ kə dük fa Pità nə də nà' gù tsə gù lə mòk. Də mvè'nè yi sə cep àlə, ncèp cù nà' nə sə nìtsè' jəja də nà'a mòk.

74 Yà' à bà və'nə, fana Pità yak ni' ye, nə kəŋ mok Nwì də, <<Nwìi riŋ yi, mÙ ka ŋwè ànə riŋ.>> Yi à sə cèp wes ntèŋ, mvəp to.

75 Pità tsərə ŋga'a yusè Jisòs ànə cep sə də, <<Nkuŋ ntomvəp nə sə to ntinə ŋga wù bèŋ fis mÙ kè' te' də wù ka mÙ riŋ.>> Yi tesə lo sə mbi, nə kə warŋ ca və'ε nèbap.

27

*Judàs Fəsə Mbàam
Sè Yi A Sèŋ Jisòs Bə Zeŋ
(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32; Ngàa Ntum Jisòs 1:18-19)*

1 Nè zəzòn à dzèeŋ, ŋgàa fa satikà' sə ghaŋ bə bù ŋkwàha bùu Jus sə wèŋ cum kwe' də wo zə Jisòs.

2 Wo ko kiŋ yi, nə jəŋ lo fa bohòPalè nè yi ànə ye govənòghà ànə yi nə.

3 Judàs nè yi à sèŋ Jisòs nə à yə də wo bùpsə Jisòs fana ntùm ye bùuŋ. Yi və ŋgòfəsə mbàam

sè hum te' sè yi à sèn Jisòs bè zeñ sè. Yi à jè vè yà' ñgòfa fèsè bohòngàa fa satikà' nè ye ñkwàha bùu sè wèñ.

⁴ Yi à duk dè, <<Mù gù bùp lañ bùusè mù gù dè wo zè ñwè nèmòk ñgwàñ ñga yi ka yumok riñ lok.>> Bùu sè wèñ duk fa yi dè, <<Yà'sè ka nzak njàvèñ yen. Wù rì bè zeñ wù.>>

⁵ Yi lo, nè kè mak noñsè mbàam sè hum te' sè mèmvwe' ndap Nwì nè ghanj nè sè nze. Yi lo, nè kè jèñ kù, nè kè kè'è kpù yuye.

⁶ Ngàa fa satikà' sè wèñ à kè te' mbàam sè, nè duk dè, <<Yè'e mbàam ndùem ñwè, fana kaco a gesè yà' sènè bàam mbàam sè mènè ndap Nwì yen bùusè wo dzègè dzèø.>>

⁷ Wo à cu kwe', nè jèñ mbàam sè, nè fa bohòngà bom kùñ mòk ñgòywiñ jè mvwe' sè wo nè sè tuuñ ñkùñ wèñ fo'.

⁸ Nà'a njo nè wo togè mèmvwe' ànè dè mvwe' nze ndùem haañ ntinè sè.

⁹ Bum yè'sè ànè ye ve'nè fana bum sè Jèrèmiyà ñgà tsòhòbum Nwì à cèp sè bùuñ vè zìnè. Yi ànè cep dè, <<Wo jè mbàam hum te', mbàam sè bùu Izùre wèñ a dzèm dè nteñ ñwèè nè kùrè ve'nè.

¹⁰ Wo kè ywiñ nze bohòngà bom kùñ bè zeñ. Wo à sè ywiñ ve'nè ñga Tà Nwì à tsè' mu yi.>>

Jisòs Tè Mantombii Palè

(Mak 15:2-15; Luk 23:3-25; Jon 18:33-19:16)

¹¹ Jisòs ànè tèøñ kè mantombii Palè nè yi govènònè fana yi fek Jisòs dè, <<Wu ñkum bùu Jus wèñ wu à?>> Jisòs cep fèsè fa nà' duk dè, <<Wù duk yà'a mvè'nè.>>

12 Nè ye də mvèk nè ŋgàa fa satikà' bə bù ŋkwàha bùu Jus wèŋ à sə làp yi bə nzak pwe', yi kà cù mùk lok fù'.

13 Mvèk nè yi à sə cu mègù dədok ve'nə fana Palè fek nà' də, <<Wù sə kà bum ŋkùuŋ sə wo sə cèp mətuhù wù yè'e yuk à?>>

14 Jisòs à ka cù ŋgòcèp fəsə muk mali, fana govənònə à mərə ve'e wùriŋ.

15 A sə yegè lèlùm mvèk ŋkàak Pasobà fana govənònə sə fis me'rə fa bùu sə wèŋ ŋgà ndapndzəm mó'fis. Yi fis fa megu yà'wèŋ ŋwè nè wo dzəm də yi fis me'rə.

16 Anə genj ŋga wo tse' ŋgà ndapndzəm mók nè liŋ yee də Bàrabà. Bwìŋ ŋkùuŋ à rì Bàrabà nə də yi ŋgà ndapndzəm nè bùp.

17 Wo ànə kə benə mwwe' mó'fis fana Palè fek wo dük də, <<Wèŋ dzəm də mʉ fis me'rə fa weŋ ndà? Bàrabà kè Jisòs nè wo to yi mok də Krést nà'a nε?>>

18 Busè yi rì də wo ko jə vè Jisòs bohòyi yè'sə ŋga wo à sə bèŋ nà' jì njo.

19 Sə va' mwè, ghà nè Palè nə à cu mʉmvwe' dzè' ye nè yi sakgè nzak mbwa nə fana ŋgwe ye tirə vesə fa yi ntirè. Ntirè nə à ye də, <<Kà də wu gʉ ŋwè nè yi ka jòn tse' ànə yumok dük. Mʉ yə nòoŋ lo sə bùp bùu yi ntinə wùriŋ.>>

20 Ngàa fa satikà' bə bù ŋkwàha bùu sə wèŋ sə gʉ megu bwìŋ də yà'a dzəm də wo fis me'rə Bàrabà, nə zə Jisòs.

21 Govənònə fek fe'lə yà' səmok də, <<Mʉtsətsə'rəə bwìŋ ba yè'e, wèŋ dzəm də

mʉ fis me'rə fa weŋ nè fò?>> Bùʉ sə pwe' kwi' də <<Bàrabà.>>

²² Palè fek fe'lə yà'wèŋ də, <<Wèŋ dzəm də mʉ gʉ bə Jisòs nè wo togè liŋ ye mok də Krèst nà'a va?>> Bùʉ sə pwe' dük də, <<Te'lə yi mʉ ntèəŋ.>>

²³ Yi də bùʉ yà, ɳwè ènə bupsə yà? Kàyà', wo sə fuŋ ghaha fuu də, <<Te'lə yi mʉ ntèəŋ.>>

²⁴ Palè ànə ye də bum sè yi sə cèp sə pwe' sə cà mègù wà co ndzəp, nə sə yəəŋ sè' co də ndàaŋ nə tesə fana yi jəŋ ndzəp, nə cuk bo ye mantombìi bùʉ sə wèŋ. Yi à sə cùk yà', yi sə kəa njo nje də, <<Bo am ka sənə nduəm ɳwè nè'e yen. Wèŋ rì bə zeŋ wèŋ.>>

²⁵ Yi ànə dük və'nə fana bùʉ sə wèŋ pwe'fo' dük də, <<Ɲ, nduəm yee ye mʉ tuhù vès nə ye mʉ tuhù bwe avès wèŋ.>>

²⁶ Yi jəŋ Bàrabà, nə fis me'rə fa yà'wèŋ. Yi ləp Jisòs bə ɳkwès, nə fa wo də wo kə te'lə nà' mʉ ntèəŋ.

*Sojà Wèŋ Ywì'lə Jisòs
(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)*

²⁷ Sojàa govənònə wèŋ jəŋ lo Jisòs mʉ nto' govənònə, nə to benə sojàa mok sə fo' lòoŋ.

²⁸ Wo fweŋ fis cèək ye, nə ni fa yi mòk nə bèbaŋ. Cèk nə à ye bèbaŋ co cèk ɳkum.

²⁹ Wo lim ndik nəmòk nə bə njàk co tám ɳkum, nə ta fa yi nà' mʉ tuhù. Wo fa yi ntatʉ mòk də yi kotse' ndzə bohòco ntumbà ɳkum. Wo sə kə təəŋ mantombìi yi bə tumfərə, nə sə cepsə nà' co ɳkum dük də, <<Ɲgèè, ɳkum bùʉ Jus wèŋ.>> Wo sə ywì'lə yi co ləm.

³⁰ Fana wo te yi bə nte, nə jəŋ ntò' nə̄ nə' ànə ye ndzə bohòyi nə, nə ləp yi bə zeŋ mətuhù.

³¹ Wo ànə ywi'lə kùrə yi fana wo fweŋ fis cèk nə ghaŋ bèbaŋ nə, nə ni fəsə fa yi cèek ye sə sèmok. Wo jə lo yi də wo kə te'lə yi.

Wo Te'lə Jisòs Mu Ntèəŋ

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

³² Mvè'nə wo à sə tesə tsoŋ mənto' anə və'ε fana wo kùrə bə ŋgà' nəmòk. Wo tap ko yi fo' bə ŋjàŋ də nà'a bək jəŋ ntèəŋ Jisòs sə. Linj ŋgà' nə à ye Saimù. Wo to lak ye də Sìrinì.

³³ Wo ànə kə dzeŋ mvwe' mok, wo togè fo' də Gòrigotà (a yà'a də nzùè tu bwìŋ),

³⁴ wo fa yi rùk də yi no ŋga wo tòrə yà' bə yu cùcùk. Yi ànə yu'rə ja'a yà' fana yà' ye co yi kà no.

³⁵ Wo ànə te'lə wes yi fana wo təm gapsə cèek ye sə bə bəŋ.

³⁶ Wo cum nze, nə sə so nà' fo'.

³⁷ Wo com naan̄ yak njo kpù ye ma mu tuhù yi. Yusè wo à còm naan̄ sə à ye də: NE'E JISÒS Ñkum BÙU JUS WÈŋ Nə.

³⁸ Wo à te'lə be'lə yi bə ŋgàa yèə mok wèŋ, wo bwìŋ ba. Mòk bo ma ŋkwìp, mòk ma zu. Yi ye ye mətsətsə'rè.

³⁹ BÙU sə wo à sə cà fo' wèŋ à sə yà'rə yi, nə sə mək tu awo dük də,

⁴⁰ <<Nà'a wù nè wù à dük də, aco wù kùəmsə mak ndap Nwì nè ghaŋ, nə ci fəsə wes nà' mənə nùumbu te' nə. Təsə-a ni' yòè! A ye-a də wu mo Nwì zìnə, wù suhu tsoŋ na məntèəŋ fa'nə-le.>>

41 Ngàà fa satikà' bə ñgàà yə'rè fa bwìj lùk nə ye bə bù ñkwàha bùu Jus wèj pwe' à ywì'lə yi sè'. Wo sə dük də,

42 <<Yi tesə rì bòñsə mègù bùu mok wèj, nə kà ni' nè nje tesè rì. Yi də yi ñkum bùu Izùre wèj yi. Yi suhu tson-a mu ntèøən fa'nə ñga'a ya vèes dzəm bohoyi.

43 Yi naaŋgè tu ye bohòNwì. Nwìi tesə-a yi ñga'a ñga Nwìi dzəmgè-a yi na. Bùsè yi dákigè də yi mo Nwì.>>

44 Bù ñgàà yəø sè wo ànə te'lə be'lə bə yà' sə wèn yak yi sè' ve'nə.

Jisòs Kpụ

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

45 Anə ye ñga nùum maràn kai fana ndzəm sej mvwe' nzenjòŋ nə pwe' tètè kə dzej co nùm sèm.

46 A kə dzèj nùm sèm anə fana Jisòs waŋ bə ñgi nè ghaŋ dük də, <<Eli, Eli, làma sabatàni?>> A yà'a bə ncèep lak yà'sə də, <<Nwì àm, Nwì àm, wù mà' mu bùu yà?>>

47 Bùu mok sè wo à tə fo' à yuk, nə dük də, <<Nwè ènə sə to Alajà.>>

48 Nwè nəmòk nè yi à ye sè' fo' caŋ ntèŋ, nə kə tsəp və yumok co kùsa ve'ε sənə rùk mòk nè cùcùk, nə tse' gesə mu cùhù Jisòs bə ntatụ də nà'a no.

49 Bùu mok sə wèj dük yàwo də, <<Wèeŋ yuk, a ja'a na kèe Alajà nə və ñgòkè tesə yi àlɛ'.>>

50 Jisòs waŋ fe'lə bə ñgi nè ghaŋ sèmok, nə me'rə yònjsè ye lo.

51 Ghà nè yi ànə kpù ànə à ye fana cèk nè nà' à sə gàpsə rum ndap mòk məmvwe' ndap Nwì nè ghaŋ nə à sàha jəŋ mətuhù wàrr kè dzèŋ sə mbwèŋ. Nze à tsòho fo', lìs sə voho sè'.

52 Sèe bwìŋ à mùhu sè'. Bùu sè wo à kpù ñga wo bùu Nwì wèŋ à lòkok mvwe' kpù.

53 Nùmbu nè Jisòs à lòkok mvwe' kpù à ye, wo me'rə mvwe' sèe sə, nə lo Jòrosalèm nè nà'a lak sè rərəŋ sə. Wo à ni mu ntòlak anə, bwìŋ ye wo wùriŋ.

54 Nkum sojà nè yi à ye fo' bə sojaa mok wèŋ sè wo à sə kùk Jisòs ànə ye mvè'nè nze ànə tsoho, nə ye bə bum sè yà' à ye fo' pwe' fana wùe ko wo. Wo dük də, <<Kε', ñwè ènə nə ye mo Nwì nè zìnə.>>

55 Bèba mok à ye fo' sè' wùriŋ. Wo à təəŋ sèsap, nə sə ja'a. Bàa yè'sə wèŋ à yù vè Jisòs mvwe' nzeŋgò Galili, nə sə təsə yi.

56 Mok à ye fo' Mèri Màdàlinà, nə ye Mèri ma Jem bə Jòsep nə ye fe'lə ma bwe Zebèdi.

Wo Tuun Jisòs

(*Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42*)

57 Nè nconùm à ye fana Jòsep nəmòk nè mvwe' lak Arimàtayà və. Yi à ye ñgà ghàk, nə sə bə' lòJisòs sè'.

58 Yi à lòbohò Palè, nə ləŋ nà' də nà'a fa yi vèŋ ni' Jisòs nə ya yi kə tuun. Palè dzəm, nə dük də, wo kə fa nà'.

59 Jòsep jəŋ vèŋ ni' ye nə, nə lim gesə nà' ndzənə cèk nè fi.

60 Yi jəŋ nà', nə gesə lo mvwe' sèe ye. Sèe sə à ye sè fi ñga yi tu yà' ndzənə lìs. Yi ànə gesə

wes, yi bwi' təhə lok ncùu sèe sə bə ɳkèŋkùm lìs mòk, nə bε' mandzè lo.*

61 Anə ye ɳga Mèri Màdàlinà bə Mèri mòk nə à sə yə. Wo à cu ma nja vε'ε, nə sə kük gesə lo sèe sə.

*Wo Tes Bwìŋ
NgòSòSèe Jisòs*

62 Tsok à rεŋ, ɳga nùmbu nə wo à sə fùhʉ ɳgòcu dzè càa, fana ɳgàa fa satikà' bə bʉʉ Faràsi wèŋ baaj mvwe' mò'fis, nə kə ye govənòPalè.

63 Nə dʉk fa nà' də, <<Mbè, vès sə tsərə malì mvè'nə ɳwè ènə à sə bòrə kε'cà bwìŋ fεεŋ də yi nsàp yumòk, nə dʉk də, <A kè dzèŋ nùumbu te' mʉ lokok mvwe' kpʉ səmok.>

64 Ye də bòco wù fa njàŋ, wo sə so sèe ye sə mʉnə nùumbu te' sə. Busə aco ɳgàa fàak ye sə wèŋ kə yə fis lo nooŋ yi ndzəmè, nə borə bwìŋ də nà' lòkok mvwe' kpʉ laj. Nə ye də wo gʉ-a nsàp yumòk vε'nə zìnə, mvwès ènə nə gʉŋ ghak nə nà' à ye mantombì nà'a.>>

65 Palè dʉk fa yà'wèŋ dʉk də, <<Wèŋ tse' sojà wèŋ co wo so yo. Wèen du, nə kə so sèe sə nsàp nə wèŋ rì vε'ε pap nə pap.>>

66 Anə geŋ wo lo, nə kə zərə lok ncùu sèe sə mpʉŋ. Nə jəŋ sojà wèŋ tes fo' də yà'a sə so.

---

* **27:60 27:60** Bʉʉ Jus wèŋ à sə tugè wʉ ndzənə lìs, nə sə tuuŋ bwìŋ nja. Wo nònṣə wes mè vèŋ ɳwè nə nja fana wo lap sə' lìs mòk nə lok ncùu sə bə zeŋ.

28

Jisòs Lòkok Mvwe' Kpu
(Mak 16:1-18; Luk 24:1-12, 36-49; Jon 20:1-23;
Ngàa Ntum Jisòs 1:6-8)

¹ Nùmbu dzè à càa, ñga tsok sè rεεŋ tsə nù Sondè Mèri Màdàlinà bə Mèri mòk lokok də wo kə kük ja'a sèe Jisòs sə.

² Wo à kə dzèŋ fo', ñga nze à tsoho. A ye ñga masinjà Tà Nwì tsə məbu, nə kə bwi' gesə lìs nè mvwe' ncùu sèe sə fo', nə kok cum yuye mbwa.

³ Si ye à sə rεŋ co mbàŋ bà'a yi, cèk ye sə fop co mbák.

⁴ Bùu sè wo à sə sòsèe sə wèŋ à kà bə wʉə vε'ε, nə bʉuŋ co bù kpu kpu.

⁵ Masinjà Nwì nə à cèp bohòbàa sə wèŋ. Yi dük fa yà' də, <<Wèeŋ kà wəp! Mù rì də wèŋ sə làp Jisòs nə wo à tε'lə yi mʉ ntəəŋ nà'a.

⁶ Yi ka fənə yεŋ. Yi lòkok mvwe' kpu lan mvè'nè yi à dük də yi nə lokok yà'a. Wèeŋ və fen, nə kə kük ja'a yàwèeŋ mvwe' sè yi à nòon nè.

⁷ Wèeŋ caŋ lo-a, nə kə tsok fa ñgàa fàak ye wèŋ də yi lòkok mvwe' kpu lan. Yi gè cà nà' mantombìi wèŋ ñgòlòmvwe' nzenjgò Galili. Wèeŋ nə kə tseŋ yi fo'. Wèeŋ tsərə tse' bum sè mù tsə' weŋ yè'e, nə kà swì.>>

⁸ Anə geŋ wo me'rə mvwe' sèe sə bə caŋ. Wʉə sə ko wo, kwəkwa rwiŋ wo sə ntuù sè' dak. Wo sə caŋ lo də wo kə tsok fa ñgàa fàak ye sə wèŋ.

⁹ Mvè'nè wo à sə lòo sə, Jisòs kə tseŋ wo vak, nə dük fa yà'wèŋ dük də, <<Mù cèpsə weŋ.>> Wo à vè, nə kə kotse' kùu ye, nə kuksə yi.

10 Jisòs nè dük fe'lè fa wo dük də, <<Wèeŋ kà wèp. Wèeŋ du, nè kə tsok fa bwema am wèŋ də wo lo mvwe' nzenjòGalìli, vesi wèeŋ nè yenə fo'.>>

Yusè Sojàa A Kè Cèp BohòIjkwàha Bwìŋ

11 Mvè'nè bàa sə wèŋ à sə lòyàwo fana sojàa sə wo à sə sòsée sə wèŋ mok à lòmvwe' ntòlak nè fo' nə. Nə tsoho fa ŋgàa fa satikà' wèŋ yusè yà' ye sə pwe'.

12 Ngàa fa satikà' sə à kè cu be'lè bə bù ŋkwàha bùu sə fo' sə wèŋ, nə kiŋ cù bə yusè wo nə gù. Wo à fa sojàa sə wèŋ mbàm ve'ε wùrinj.

13 Nə tsok fa yà' də a gèə, yà' tsok də wo ànə dzəm swi lo ndzəmè àlə, ŋgàa fàak ye wèŋ kə yə fis bisə lo vè ni' ye nə.

14 Wo dük fe'lè də, <<A ye-a ŋga govənòyuk bum yè'sə fana vèes nə riŋ mvəsè ŋgòtsè' yi ya yi dzəm də a zìnə. Wèeŋ kà wèp də wèeŋ nə tse' nzak wèp lok.>>

15 Bùu sə wo à sə kùk sèe sə wèŋ à jə mbàam sə, nə kə gù megu sə' mvè'nè wo anə tsok wo sə. Haaŋ kə dzeŋ ntinə, yà'a yusè bùu Jus wèeŋ dükgè də yà' ànə ye ve'nə.

Jisòs Yəhə BohòIjgàa Fàak Ye

16 Ngàa fàak Jisòs sə hum-ncòp-mò'fis sə wèŋ à lo mvwe' nzenjòGalìli, nə lo mvwe' nda nè Jisòs à tsè' wo də wo lo fo' nə.

17 Wo ànə ye yi, wo kuksə yi. Wo à gù ve'nə ŋga mok wèŋ sə mərə mali yi ntòmərə.

18 Anə geŋ, Jisòs sòoŋ kuep və wo, nə cep də,
 <<Nwì a fa ŋàaŋ sè mubu bə sè sè nze pwe'
 bohòm.>

19 Wèen du lo-a ŋga'a bohòbwìŋ ma fòpwe',
 nə gu buŋsə wo ŋgàa bε' mandzè àm. Wèen
 baptɛsə wo mənə lin Tè', bə lin Mwe, nə ye
 Yòŋsè nə Rərəŋ nə.

20 Wèen yε'rε wo ŋgònòŋsə bum sè mu a tsə'
 weŋ də wèen nə sə gu yà'a pwe'. Fana wèen sə
 tsərə tse' sə' də, mu nə sə ye vesùwèŋ nùumbu
 pwe' tètè nzeŋgòn kə me.>>

**Nwàk Nwì Ma Rùk Nè Fi
New Testament in Yamba**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Yamba)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022
c475d5b3-da44-51cf-93ca-f255b72fe481